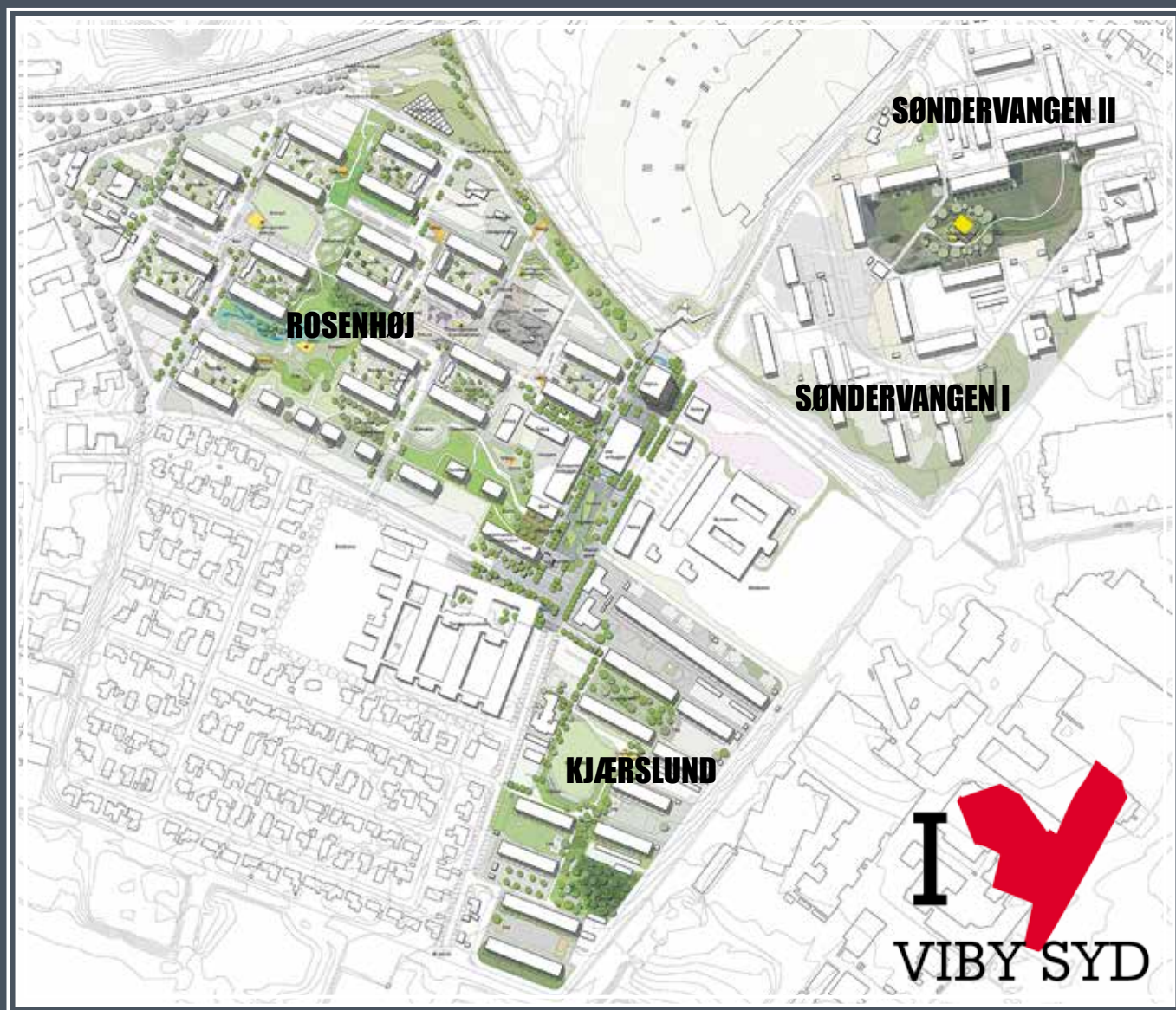

BOLIGSOCIAL HELHEDSPÅN

2015-2019

VIBY SYD

Indhold

1.0 Forord	1
2.0 Resumé	1
3.0 Baggrund	2
3.1 Kort om Viby Syd	2
3.2 Beboersammensætningen i Viby Syd	2
3.3 Boligsociale udfordringer	4
4. VISION OG MÅL	8
Hovedformål	8
Succeskriterier for hovedformål	9
Figur 1: Målhierarki boligsocial indsats Viby Syd 2015-2019	11
5. UNGE OG FAMILIE	12
Aktivitet 1: 17Plus	14
Aktivitet 2: Idécentralen	17
Aktivitet 3: Projekt Payday	22
Aktivitet 4: Mødregupper	25
Aktivitet 5: Far-til-far	28
Aktivitet 6: Familien i Fokus (FIF)	32
Aktivitet 7: Åben individuel familievejledning	35
6. UDDANNELSE, BESKÆFTIGELSE OG ERHVERV	38
Aktivitet 1: S'JOB	40
Aktivitet 2: FVU-kurser	44
7. SUNDHED	46
Aktivitet 1: Sund i Viby Syd	47
8. UDSATTE GRUPPER	52
Aktivitet 1: Social vicevært	53
9. IMAGE OG KOMMUNIKATION	57
Aktivitet 1: Bydelsportalen www.vibysyd.dk	58
10. ORGANISERING OG EVALUERING	62
Organisation	62
Evaluering	64
BILAG	66
1. Kriterier for tildeling af Idécentralens frie aktivitetsmidler	67
2. Partnerskabsaftale omkring renoveringer i Aarhus Syd	68
3. Viby Syd - oversigt områdets fysiske faciliteter	71

1.0 Forord

Forarbejdet til denne helhedsplan begyndte helt tilbage i efteråret 2013, hvor Det Boligsociale Fællessekretariat lavede en analyse af Viby Syd. Herefter fulgte en proces med inddragelse af beboerdemokratiet samt de kommunale og øvrige samarbejdspartnere. Efter prækvalifikationen måtte vi sætte processen på pause, da de to boligorganisationer lige skulle "finde hinanden" igen. Det lykkedes heldigvis, og vi vil gerne takke alle samarbejdspartnere i området og Landsbyggefonden for tålmodigheden og et godt samarbejde. Vi er overbeviste om, at vi i fællesskab kan gøre Viby Syd til et endnu bedre sted at bo og trives.

BOLIGFORENINGERN ÅRHUS OMEGN OG ALBOA - ALMEN BOLIGORGANISATION AARHUS

2.0 Resumé

Denne helhedsplan iværksættes i de fire afdelinger i Viby Syd (Kjærslund, Søndervangen 1 og 2 samt Rosenhøj) som et samarbejde imellem Århus Omegn, ALBOA, de lokale kommunale institutioner og en række øvrige aktører. Planen løber fra 1. november 2015 til Den 31. oktober 2019 og har et samlet budget på 17,2 mio. kr.

Udfordringerne i Viby Syd er bl.a. et højt børnetal samt flere voksne uden for arbejdsmarkedet og nydanske familier end gennemsnittet for Århus Kommune. Området rummer imidlertid mange muligheder, i alle fire afdelinger enten har gennemført omfattende renoveringer eller er i fuld gang med det. Boligstandard og udearealer får dermed et samlet løft. Området har en god beliggenhed tæt på omfartsveje, mange virksomheder og centrum. Dertil er Søndervangskolen inde i en positiv udvikling mht. at tiltrække elever, og der er generelt et godt samarbejde i området.

De mange renoveringer er naturligvis tænkt ind i planen i forhold til, at sikre flere arbejdspladser og fritidsjobs til beboerne i området. En indsats som vi forventer os meget af. Derudover sætter vi fokus på børn, unge og familier, uddannelse, beskæftigelses og erhverv, sundhed, udsatte grupper samt image og kommunikation.

Den overordnede målsætning for planen er at sikre:

- Et aktivt medborgerskab
- Fremme af beboernes livsmuligheder

Med det mål for øje, og sideløbende med de fysiske renoveringer, skal området blive et område, hvor der i endnu højere grad er trivsel og tryghed. Der er opstillet konkrete succeskriterier og mål for alle indsatser, som der løbende vil blive fulgt op på.

Der vil blive ansat fem medarbejdere i planen, hvoraf én er leder af planen. Der er nedsat en styregruppe, hvor de kommunale parter, hvis medarbejdere indgår i planen, deltager.

Vi ser frem til at sætte helhedsplanen i gang.

3.0 Baggrund:

3.1 Kort om Viby Syd

Boligområdet Viby Syd består af afdelingerne Rosenhøj, Kjærslund og Søndervangen (I+II), som administreres af boligforeningerne Alboa og Boligforeningen Århus Omegn. Områdets 1650 boliger er beliggende forholdsvis tæt på Aarhus centrum og huser sammenlagt 4070 beboere i en del af byen, som er rig på erhvervsliv og har gode infrastrukturelle betingelser i form af både offentlig transport og store veje.

Boligområdet har været præget af typisk 70er-arkitektur med ensformige boligblokke, monofunktionalitet og lukkethed i forhold til det omkringliggende samfund. I flere af afdelingerne er man i disse år i gang med at ændre på det gennem omfattende fysiske renoveringer. Gennem kvartersdannelse, gennemgående veje og små torve skal det skabe et mere åbent, trygt og attraktivt boligområde med bedre fysisk og social sammenhængskraft.

I Viby Syd står man over for en række boligsociale udfordringer, som man med denne helhedsplan forsøger at imødekomme. Viby Syd er et boligområde, hvor en del børn og unge vokser op med risikofaktorer i forhold til at udvikle mistrivsel. Mange unge har en svag tilknytning til uddannelsessystemet og indgår i mindre grad i udviklende ungemiljøer. Sideløbende og sammenhængende med ungeproblematikkerne har forældrene i området vanskeligt ved at støtte deres børn tilstrækkeligt grundet lavt uddannelsesniveau, manglende tilknytning til arbejdsmarkedet samt økonomiske og helbredsmæssige udfordringer. Resultatet er forældre, som ikke magter at varetage forældrerollen i tilstrækkelig grad og dermed ikke fremstår som synlige rollemodeller for deres børn og i området generelt. Derudover udfordres området af en række udsatte beboergrupper. Det drejer sig blandt andet om psykisk syge beboere, misbrugere, ensomme ældre og marginaliserede beboere med anden etnisk baggrund end dansk, som alle har brug for en særlig målrettet indsats for at skabe større tryghed og trivsel i området. Endvidere kæmper man i området med manglende beboerengagement og fællesskabsfølelse blandt beboerne. Viby Syd kæmper af samme grunde med et relativt negativt image, hvor udfordringer som arbejdsløshed, kriminalitet og generel utryghed ofte italesættes i medierne og i nogen grad også blandt beboerne internt og overskygger mange af de positive ting, som faktisk finder sted i bydelen.

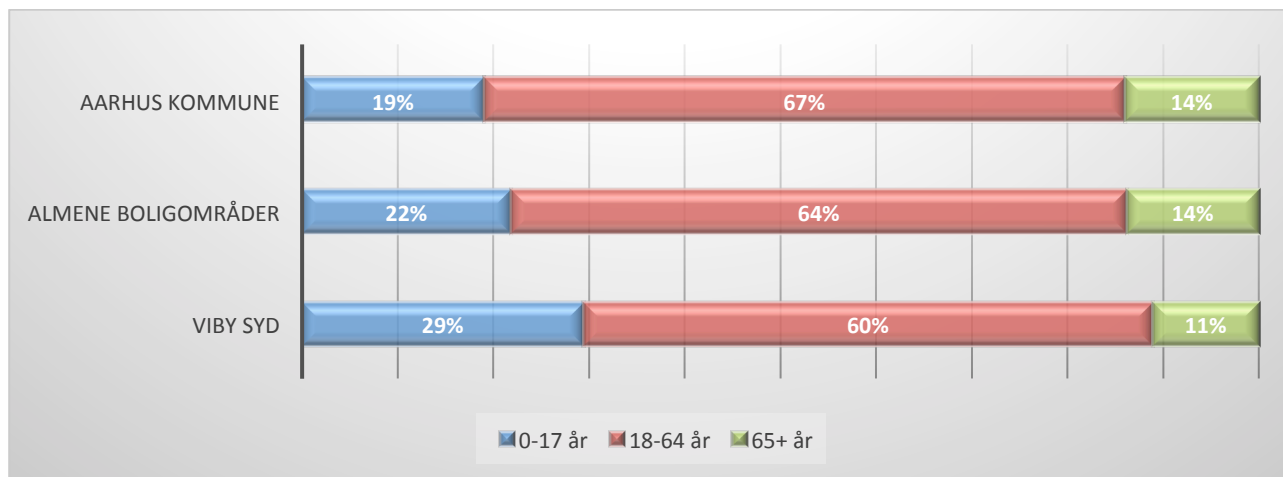
3.2 Beboersammensætningen i Viby Syd¹

Først og fremmest er beboersammensætningen i Viby Syd kendetegnet ved, at der er relativt mange børn og unge i forhold til beboersammensætningen i almene boligområder generelt og i Aarhus Kommune i alt. Således er hele 29,5 procent af beboerne i Viby Syd under 18 år, mens dette kun gør sig gældende for 21,8 procent for den almene boligsektor samlet og for 19,0 procent i Aarhus Kommune i alt. Samtidig er gruppen af voksne mellem 18 og 64 år relativt lille (59,5 procent mod 64,3 i almene boligområder og 67,0 i Aarhus

¹ Datakilden til dette afsnit, og til helhedsplanen i øvrigt, stammer fra "BoSocData", som er Aarhus Kommunes og

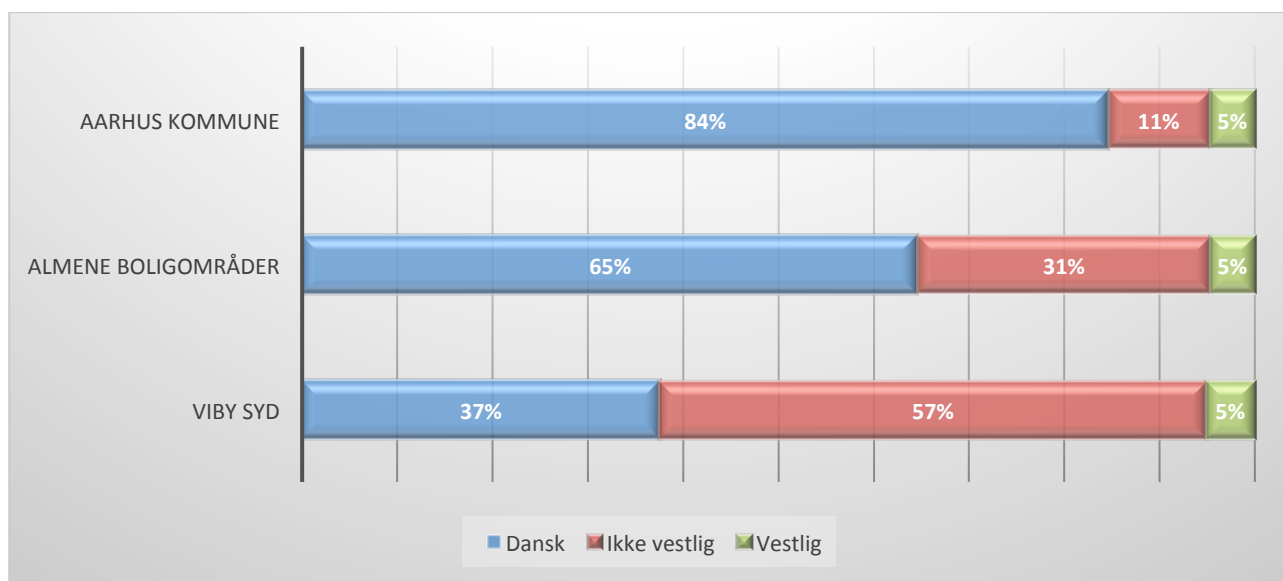
Kommune), mens også andelen af ældre over 65 år er relativt mindre i Viby Syd end i almene boligområder og Aarhus Kommune i alt.

Figur 1: Aldersfordelingen i Viby Syd, sammenlignet med almene boligområder og Aarhus Kommune i alt, december 2014.

Derudover er området karakteriseret ved en relativt høj andel ikke-vestlige indvandrere og efterkommere. Eksempelvis ses ved de seneste tal for 2014, at 57,5 procent af Viby Syds beboere er ikke-vestlige indvandrere og efterkommere, mens dette gør sig gældende for 30,9 procent af beboerne i de almene boligområder generelt og for 10,9 procent i hele Aarhus Kommune. Samtidig ses i perioden fra 2006 til 2014 en stigning i denne relative forskel i andel ikke-vestlige indvandrere og efterkommere mellem Viby Syd og Aarhus Kommune i alt.

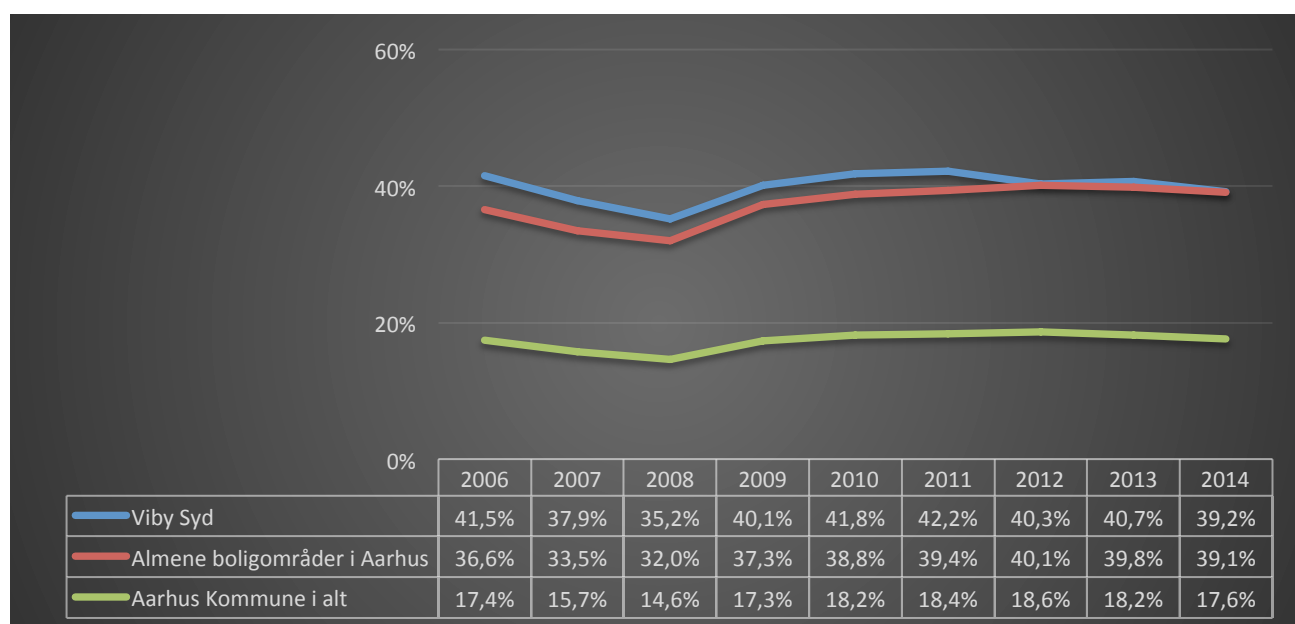
Figur 2: Beboere opdelt efter herkomstgruppe, december 2014.

3.3 Boligsociale udfordringer

I Viby Syd står man også over for en række boligsociale udfordringer. Eksempelvis er andelen af voksne uden for arbejdsmarkedet relativt høj i området i forhold til Aarhus Kommune i alt. Jævnfør figur 3 skal det dog bemærkes, at man de senere år har set et fald i andelen af voksne, der står uden for arbejdsmarkedet, således at man efterhånden nærmer sig niveauet for almene boligområder i Aarhus generelt². Samtidig ses, at andelen af voksne på helbreds-betinget overførselsindkomst de seneste år har været faldende, og at andelen i Viby Syd ligger under andelen for almene boligområder i Aarhus generelt.

Figur 3: Andel voksne uden for arbejdsmarkedet, 2006 – 2014³.

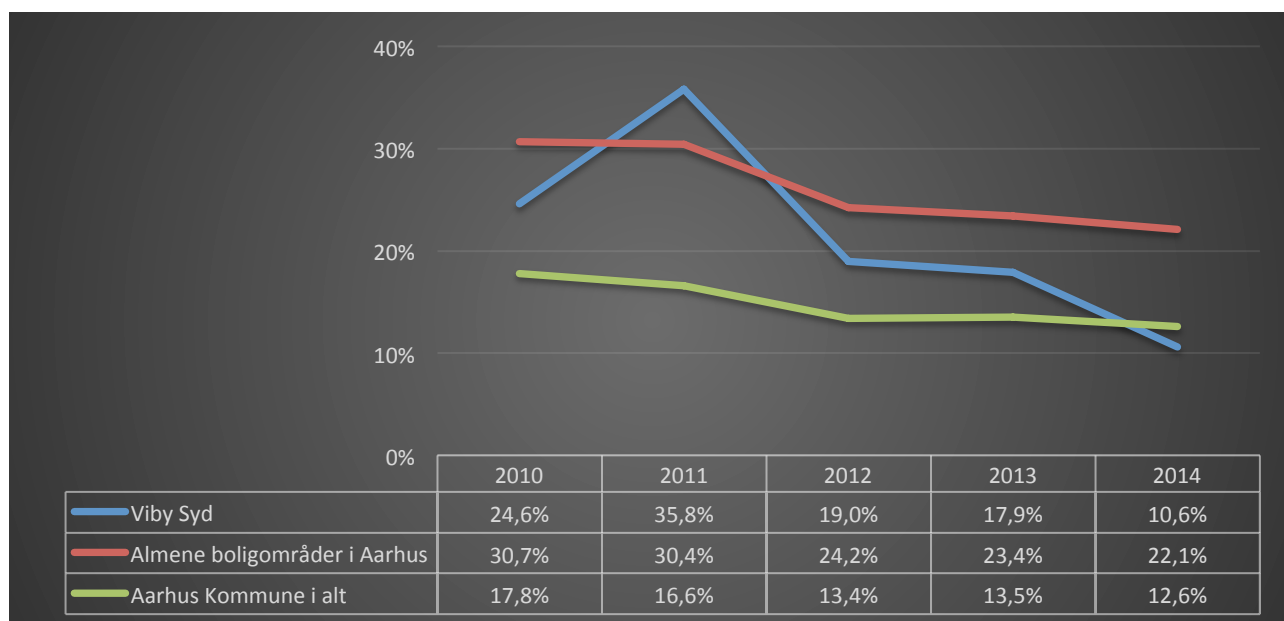

I forhold til børn og unge har man også de seneste år set en positiv udvikling på mange parametre i Viby Syd, men der er fortsat en række udfordringer på dette område. Ser man på tallene for andelen af unge, der 15 måneder efter endt grundskole endnu ikke er i gang med en ungdomsuddannelse, har man i de seneste år set en meget positiv udvikling, hvor andelen i Viby Syd i 2014 faktisk er under det generelle niveau i Aarhus Kommune. Successen med at få de helt unge videre fra grundskolen og over i ungdomsuddannelserne kan skyldes en massiv indsats fra distriktsskolen, Søndervangsskolen, hvor man blandt andet har fået en fuldtidsansat skole-hjem-vejleder.

Figur 4: Andel unge der 15 mdr. efter endt grundskole ikke er i gang med ungdomsuddannelse, 2010 – 2014⁴.

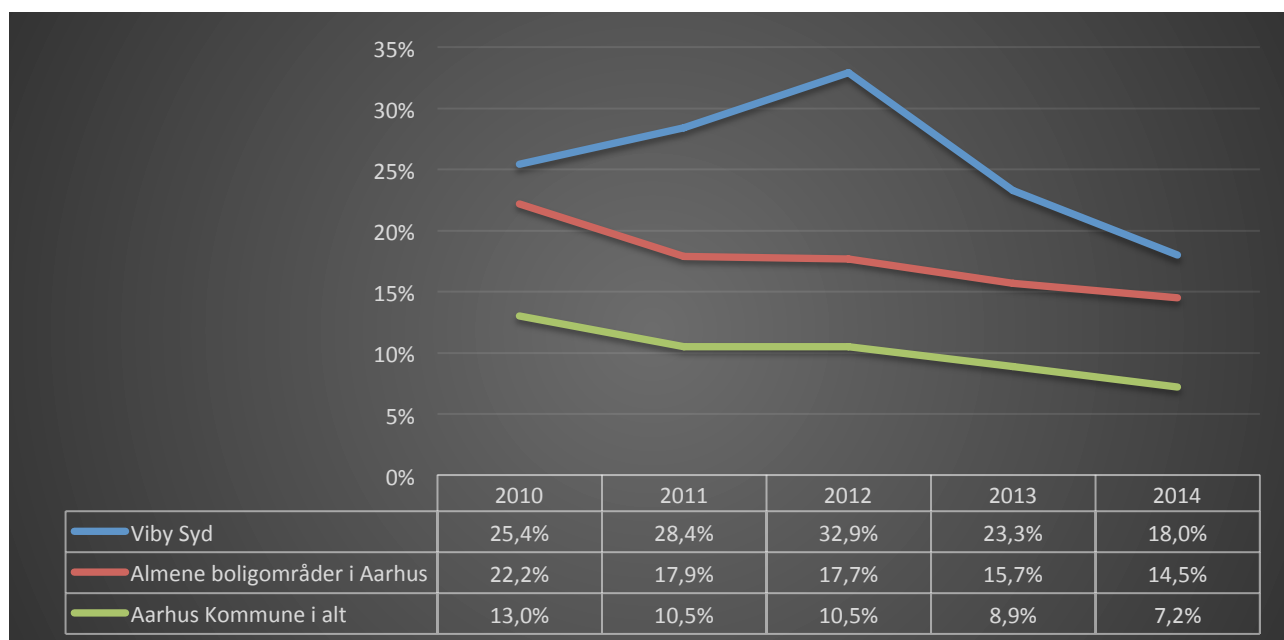
² En medvirkende årsag til den faldende andel voksne uden for arbejdsmarkedet kan være indførelsen af udlønsaftaler for flere af afdelingerne.

³ Man indgår i gruppen af voksne udenfor arbejdsmarkedet, hvis man har modtaget arbejdsløshedsdagpenge, sygedagpenge (men ikke barselsdagpenge), kontanthjælp, starthjælp, forrevalidering, revalideringsydelse, ledighedsydelse eller førtidspension. Man indgår ikke i gruppen, hvis man modtager SU, efterløn eller er reelt hjemmegående og bliver forsørget af familie og lign. Personer med kortvarig sygdom tæller heller ikke med.

Som det fremgår af figur 5 ses der ligeledes en positiv tendens i andelen af 24-årige uden en ungdomsuddannelse, men andelen af 24-årige uden ungdomsuddannelse i Viby Syd er fortsat højt og langt over andelen for Aarhus Kommune i alt. Det viser at der fortsat er udfordringer med at fastholde de unge i ungdomsuddannelse.

Figur 5: Andel 24-årige uden ungdomsuddannelse, 2010 – 2014.

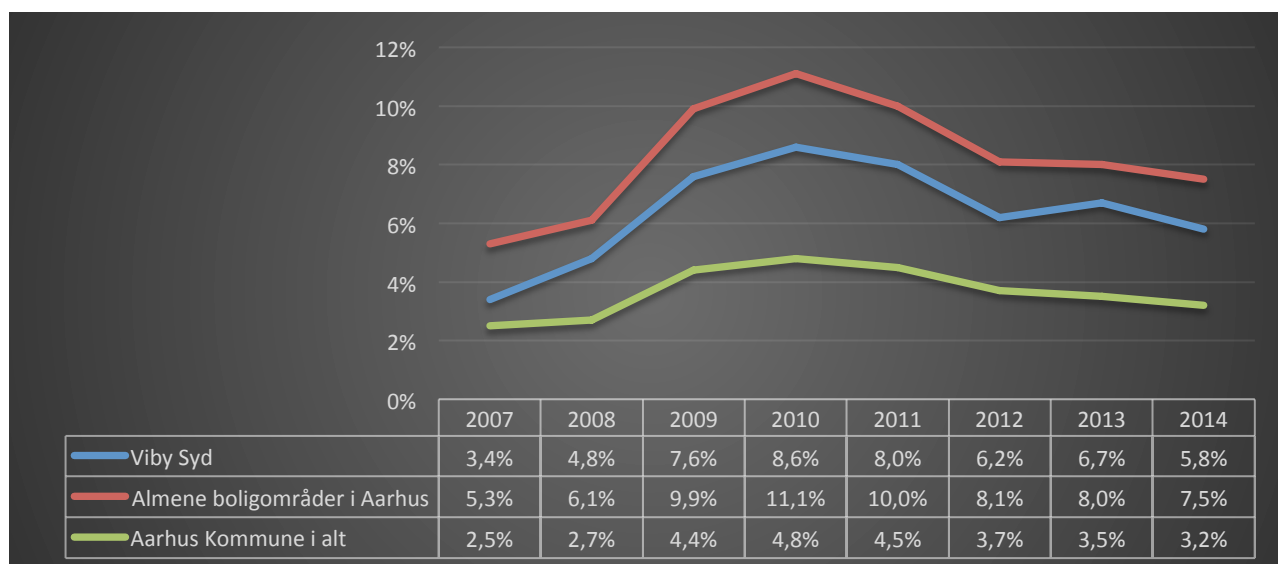

Der ses også en række andre positive udviklinger i indikatorerne for børns forhold i området. Eksempelvis er andelen af børn med sociale underretninger faldet markant siden 2011, således at det i dag ligger under

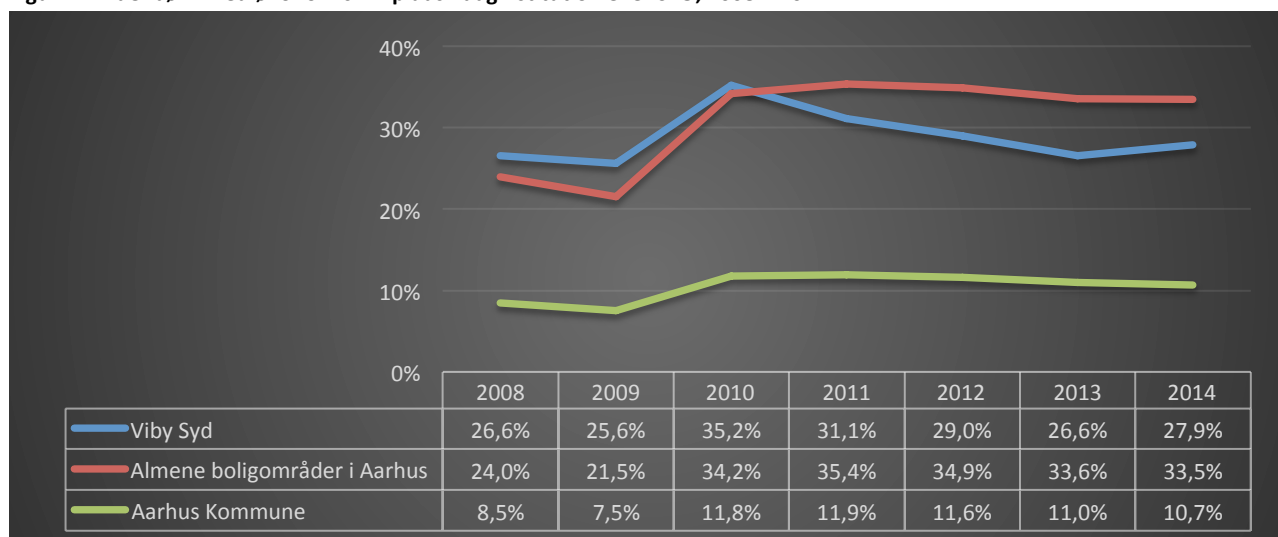
⁴ Figur 4 og 5 er baseret på et statusudtræk fra 10. måned i 2010-2014, og det er dermed ikke et årstal som i resten af rapporten.

gennemsnittet for almene boligområder i Aarhus. Det skal dog nævnes, at andelen stadig ligger noget over den gennemsnitlige andel i Aarhus Kommune i alt. I forhold til andelen af børn med dag- og døgnforanstaltninger ses ligeledes, at andelen i Viby Syd ligger lavere end den gennemsnitlige andel i almene boligområder i Aarhus, men dog stadig markant højere end den gennemsnitlige andel i Aarhus Kommune i alt. Samme tendens ses i forhold til andelen af børn med økonomisk friplads i daginstitution eller SFO.

Figur 6: Andel børn med dag- eller døgnforanstaltninger, 2007 – 2014⁵.

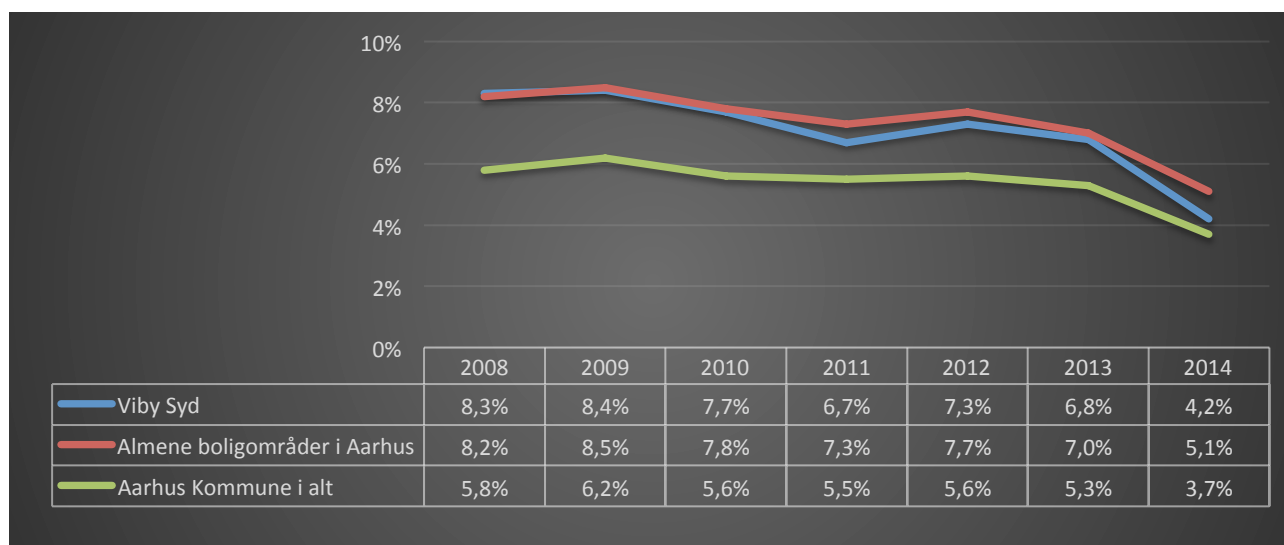

Figur 7: Andel børn med økonomisk friplads i daginstitution eller SFO, 2008 – 2014

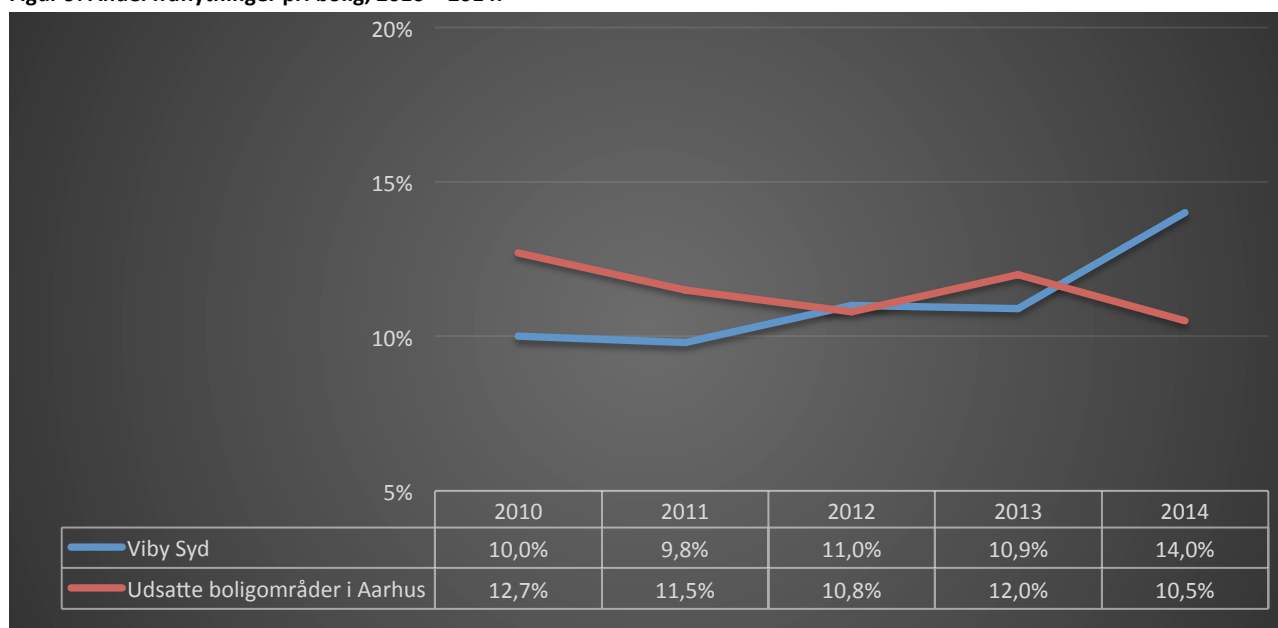
Den positive udvikling ses ligeledes i forhold til skolefraværet blandt skolelever bosiddende i Viby Syd, hvor fraværet er faldet markant de seneste år. I 2014 var fraværsprocenten for børn i folkeskolen helt nede på 4,2 procent, hvilket er lavere end gennemsnittet for almene boligområder. Niveauet er dog fortsat over det gennemsnitlige fraværsniveau i Aarhus Kommune i alt.

⁵ En dag-/døgnforanstaltning besluttet af Socialforvaltningen efter en §50-undersøgelse af barnet/den unge. Undersøgelsen kan blive igangsat på baggrund af en social underretning på barnet/den unge. Foranstaltninger er en bred vifte af tilbud/tiltag, der spænder lige fra tildeling af støttekontaktperson til anbringelse uden for hjemmet.

Figur 8: Andel skolefravær for skoleelever, 2008 – 2014⁶.

De store renoveringer i boligområdet betyder en større udskiftning i beboermassen. Dels er fraflytningsprocenten steget markant fra 2013, hvor andelen af fraflyttede husstande lå på 10,9 procent, til i 2014 at ligge på 14,0 procent. Dels kommer en del af tilflytterne ind på tidsbegrænsede kontrakter. Det bevirker et øget pres på de sociale netværk i boligområdet.

Figur 9: Andel fraflytninger pr. bolig, 2010 – 2014.

4. VISION OG MÅL

Vision

Den boligsociale indsats Viby Syd 2015-2019 skal understøtte udviklingen af et levende og attraktivt boligområde

Den boligsociale indsats skal sammen med de øvrige initiativer i området, herunder ikke mindst de omfattende renoveringer i boligafdelingerne, bidrage til, at Viby Syd er attraktivt både for nuværende og potentielle nye beboere. Viby Syd skal være et boligområde, som beboerne er stolte af at bo i og som opfattes positivt af boligsøgende og andre udefrakommende. Det fordrer et boligområde med gode fysiske rammer, ro og tryghed men også et område, hvor der er liv og fællesskab. Derfor rummer visionen for den boligsociale indsats også en ambition om at understøtte udviklingen af et levende boligområde forstået som et boligområde med aktivitet og liv mellem husene. Viby Syd skal være et boligområde, hvor man kan udfolde og udvikle sig i fællesskab med sine naboer. Det skal være et boligområde, hvor man ikke blot bor men også lever.

Med denne overordnede vision tager den boligsociale indsats sigte på en række hovedformål og delmål.

Hovedformål

- Aktivt medborgerskab
- Fremme af beboernes livsmuligheder

De overordnede mål for den boligsociale indsats i Viby Syd 2015-2019 er, at indsatsen skal bidrage til at fremme såvel aktivt medborgerskab som beboernes livsmuligheder. Medborgerskab handler om, at beboerne deltager i såvel de fælles aktiviteter i området som i de demokratiske processer ifm. beboerdemokratiet, foreningslivet, skolen m.m. Livsmuligheder handler om, at den enkelte beboer har en sundhedstilstand og et overskud, der gør, at han/hun bliver i stand til at deltage i medborgerskabet, uddannelse, opdragelse af egne børn, arbejdsmarkedet m.m.

Hermed tager den boligsociale indsats sigte på både det individuelle plan og områdeniveauet. Det handler både om de enkelte beboeres trivsel, beboernes ageren i fællesskabet og boligområdets udvikling.

Den boligsociale indsats i Viby Syd hviler på en tankegang om, at en styrkelse af livsbetingelserne for de enkelte beboere er et fundament for, at deres ressourcer kan bringes i spil til gavn for fællesskabet og det samlede boligområde. Den boligsociale helhedsplan skal gennem forebyggende og opbyggende lærings-, rådgivnings- og samværsaktiviteter medvirke til at beboerne i stigende grad kan tage styring over eget liv og træffe de valg, der for dem skaber det gode liv. Herigennem frigives ressourcer, der sammen med viden om muligheder og tilbud lokalt kan bidrage positivt til udviklingen af et boligområde, hvor beboerne engagerer sig i fællesskabet.

Kort og godt skal den boligsociale helhedsplan styrke de enkelte beboere for herigennem at styrke fællesskabet og det samlede boligområde.

Målet om aktivt medborgerskab er et vigtigt element i bestræbelserne på, at den boligsociale indsats skal sikre et bæredygtigt fundament for, at Viby Syd også efter den fireårige projektperiode er et levende boligområde med et bredt udbud af beboeraktiviteter. Derfor er det et særskilt mål at skabe flere frivillige, der er engageret i at udvikle og gennemføre fællesaktiviteter i boligområdet. Ambitionen er, at særligt de unge skal gøres aktive i deres boligområde. De unge udgør en stor del af beboergruppen og er en idé- og res-

sourcerig gruppe, der i dag ikke præger aktiviteterne i området ret meget. Samtidig er denne gruppe fremtiden i boligområdet og dermed et oplagt fundament for udviklingen af en mere bæredygtig frivillighedskultur, hvor beboerne tager medejerskab og medansvar for at skabe et levende boligområde.

Med udgangspunkt i de overordnede målsætninger skal den boligsociale indsats fremme følgende succeskriterier:

Succeskriterier for hovedformål

Øget kompetenceudvikling af unge

Målemetode:

- Andel unge 24-årige uden ungdomsuddannelse (18%) reduceres til gennemsnittet for den almene sektor i Aarhus Kommune (14%) (UU-tal⁷ og bosocdata)
- Der er løbende en gruppe på minimum 20 unge rollemodeller, der er aktive i opbygningen af et positivt ungemiljø (Registreringer af B & U medarbejder)

Flere uddannelses- og arbejdsmarkedsaktive beboere

Målemetode:

- Andelen af voksne uden for arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet falder fra nuværende 39% til 35% - dvs. 1% point årligt i perioden (Bosocdata)

Styrket forældreevne og ansvar

Målemetode:

- Andelen børn med underretninger (5,9%) og foranstaltninger (5,8%) reduceres til 4,5% (Bosocdata)
- Skolefraværet (4,2%) reduceres som minimum til gennemsnittet i Aarhus Kommune på 3,7% (Bosocdata)

Fremme af beboernes sundhedstilstand

Målemetode:

- At der etableres et lokalt sundhedstjek, som har minimum en ugentlig åbningsdag (projektleder registrerer)
- At der via frivillige i VIADEM skabes beboer- aktiviteter med sundhed og trivsel som omdrejningspunkt (projektleder registrerer)

⁷ UU-tal dækker over statistiske data vedr. unges tilknytning til uddannelsessystemet som henholdsvis 15årig og 24årig registreret af Job&Uddannelse under Jobcenter Aarhus.

Øge beboernes tryghed og trivsel

Målemetode: (ALBOA og ÅO registreringer)

- Antallet af klagesager reduceres med 30% fra 60 til 42 om året
- Antallet af huslejerykkere reduceres med 50% fra 500 om året til 250 om året
- Antallet af udsættelser reduceres med 75% fra 8 til 2 om året

Målrettet og professionel formidling af tilbud og aktiviteter i området

Målemetode:

- 4 positive historier fra Viby Syd formidles årligt i de lokale medier (Helhedsplanens projektleder registrerer)
- 50% af beboerne i Viby Syd kender til aktivitetstilbuddene i deres boligområde (Vox-pop/stikprøvekontrol udføres af helhedsplanens medarbejdere én gang årligt)

Helhedsplanens projektleder har ansvaret for, at ovennævnte registreringer og dokumentation løbende indsamles. Der følges løbende op på dette med de to boligsociale koordinators.

Indsatsområder

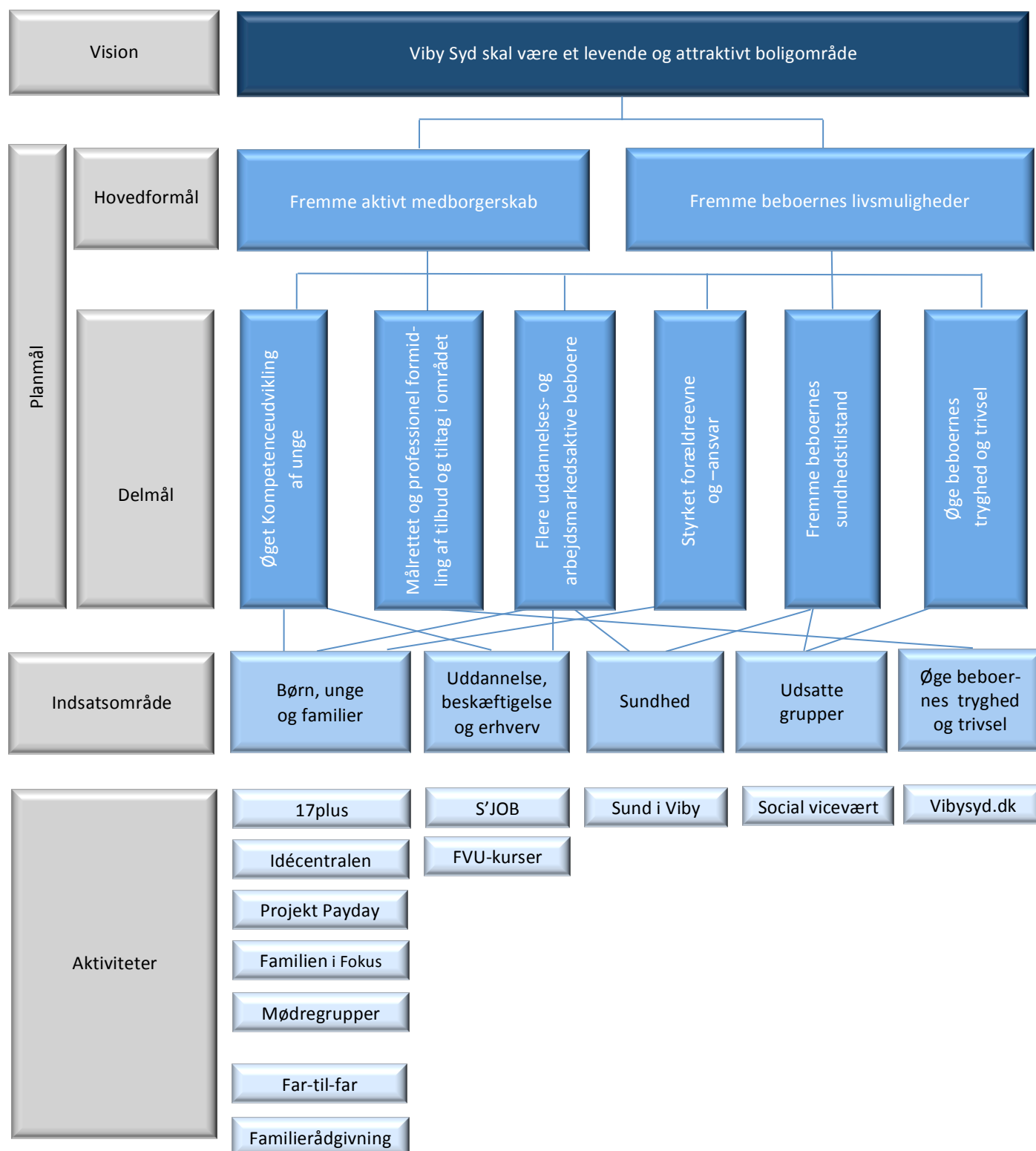
På baggrund af målene for den boligsociale indsats i Viby Syd 2015-2019 er følgende indsatsområder udpeget for indsatsen:

- Børn unge og familier
- Uddannelse, beskæftigelse og erhverv
- Sundhed
- Udsatte grupper
- Image og kommunikation

Indsatsområdet børn, unge og familier er det største indsatsområde i indsatsen. Det er det, fordi den tidlige og forebyggende indsats for børn og unge sammen med en målrettet familieindsats er afgørende for realiseringen af målet om fremme af livsmuligheder.

I følgende oversigt er vision, mål, indsatsområder og aktiviteter i den boligsociale indsats i Viby Syd 2015-2019 samlet i et overordnet målhierarki.

Figur 1: Målhierarki boligsocial indsats Viby Syd 2015-2019

5. UNGE OG FAMILIE

Indsats	Børn, unge og familier						
Indsatsmål	Flere unge kommer i uddannelse	Flere unge bliver aktive i deres bolig-område	Forældrene i Viby Syd styrkes i varetagelsen af deres forældreskab	Børnene i Viby Syd får bedre livsmuligheder			
Succeskriterier for indsatsområdet	Andel unge uden ungdomsuddannelse reduceres til niveauet i Aarhus Kommune	Der er løbende en gruppe på 20 unge rollemødder, der er aktive i opbygningen af et positivt ungemiljø	Andelen af børn og unge med underretninger og foranstaltninger reduceres til 4,5 %	Skolefraværet reduceres til gennemsnittet i Aarhus Kommune (3,7%)			
Aktiviteter	17Plus	Idé-centralen	Projekt Payday	Mødre-grupper	Far til far	Familien i Fokus	Familie-vejledning
Aktivitetsmål	Unge motiveres til uddannelse via rådgivning, vejledning og lektiehjælp	De unges projektledelseskompetencer og selvstændighed styrkes	Unge i Viby Syd opnår og fastholder et fritidsjob/studiejob	Mødre får via fast tilknytning til mødregruppe øget viden om børns udvikling	Initiative far-til-far skaber øget dialog og kontakt til gruppen af fædre i Viby Syd	Familierne skaber positive forandringer, der øger familiemedlemmernes trivsel	Forældrene bliver bedre til at navigere i de offentlige systeme
		De unge projektdeltagere bliver rollemødder for andre beboere	Opbygning af partnerskaber med lokale virksomheder om etablering af fritids-/studiejob	Mødre understøttes i egen udvikling	Far-til-far medvirker til at skabe kompetente, nærværende og aktive fædre	Socialt udsathed forebygges blandt børnfamilierne i Viby Syd	Der skabes probygning mellem forældrene og de offentlige og professionelle instanser.

Problemkompleks

Viby Syd er ikke et boligområde, der er præget af stor kriminalitet og uro, men det er et område, hvor en del børn og unge vokser op med risikofaktorer i forhold til at udvikle mistrivsel. En del af de unge har en svag tilknytning til uddannelsessystemet og indgår i mindre grad i udviklende ungemiljøer, der kan være med til at skabe retning i livet og bidrage til en alsidig udvikling både personligt, socialt og fagligt. Nogle af de unge er placeret på et sidespor med en vis grad af isolation i forhold til det samfund, der omgiver dem.

Sideløbende og sammenhængende med ungeproblematikkerne er der forældre i området, der har vanskeligt ved at støtte deres børn i tilstrækkelig grad grundet lavt uddannelsesniveau, manglende tilknytning til arbejdsmarkedet og i nogle tilfælde mangelfuld indsigt i samfundsforhold med betydning for varetagelse af forældreskabet. Resultater er forældre, som ikke magter at varetage forældrerollen i tilstrækkelig grad og dermed ikke fremstår som synlige rollemodeller overfor deres børn og i området generelt.

På baggrund af ovenstående er der brug for indsatser, der gennem kompetenceudvikling og empowerment af både børn, unge og forældre kan medvirke til at bryde den negative sociale arv, fremme livsmulighederne for den enkelte og skabe synlige rollemodeller i boligområdet.

Mål for den 4-årige periode

- Flere unge kommer i uddannelse
- Flere unge bliver aktive i deres boligområde og bidrager til et positivt og udviklende ungemiljø
- Forældrene i Viby Syd styrkes i varetagelsen af deres forældreskab
- Børnene i Viby Syd får bedre livsmuligheder

Succeskriterier for den 4-årige periode

- Andelen af unge (24-årige) uden ungdomsuddannelse (18%) reduceres til gennemsnittet for den almene sektor i Aarhus (14,5%).
- Der er løbende en gruppe på minimum 20 unge, der er aktive rollemodeller i opbygningen af et positivt ungemiljø i området
- Andelen af børn og unge med sociale underretninger reduceres fra de nuværende 5,9% (opgjort dec. 2014) til 4,5%
- Andelen af børn og unge med dag-/døgnforanstaltninger reduceres fra de nuværende 5,8 % (opgjort dec. 2014) til 4,5%
- Skolefraværet blandt områdets skolesøgende børn reduceres fra de nuværende 4,2% (opgjort dec. 2014) til gennemsnittet i Aarhus Kommune (3,7%). Det svarer til en reduktion på over 600 fraværsdage for områdets skolesøgende børn.

Målemetode

Succeskriterierne måles ved hjælp af monitoreringssystemet BoSocData med undtagelse af succeskriteriet vedr. aktive rollemodeller, der opgøres ved hjælp af ungemedarbejderens registreringer af unge projektmagere i boligområdet.

Aktiviteter

Aktiviteterne under indsatsområdet Børn, unge og familier har primært et forebyggelses- og uddannelses-/udviklingssigte. Det handler om at fremme betingelserne for de mindre børns opvækst og samtidig bidrage til, at de unge får et alsidigt og udviklende ungeliv og dermed et solidt fundament for et velfungerende voksenliv. I henhold til det beskrevne problemkompleks rummer indsatsområdet ikke deciderede kriminali-

tetsreducerende aktiviteter. Det skyldes, at boligområdet som nævnt ikke er præget af omfattende kriminalitet og uro. Hertil kommer, at både Børn og Unge-forvaltningen og Socialforvaltningen i Aarhus Kommune har opsøgende gadeplansindsatser med et klart kriminalitetsreducerende sigte og en målrettet indsats, for det man kan kalde de røde unge. På den baggrund ønsker helhedsplanen at rette sine aktiviteter mod de øvrige unge, der ikke er problemskabende i området, men som har behov for støtte til at få retning på livet. I tilknytning hertil ønsker helhedsplanen at skabe et fundament for, at de yngre børn i området får de bedst tænkelige opvækstbetingelser og nogle gode rollemodeller.

Aktiviteterne er:

- 17Plus - et lære- og rådgivningssted for ældre unge
- Idécentralen
- Projekt Payday
- Mødregupper
- Far-til-far
- Familien i Fokus (FIF)
- Åben individuel familievejledning

Aktivitet 1: 17Plus

Problemkompleks

Overgangen fra ung til voksen er præget af mange udfordringer og muligheder. Det er en kritisk overgang i livet, hvor spørgsmål omkring uddannelse, job, bolig, økonomi, kærester, familie- og forældrerelationer melder sig. Gennem en stillingtagen til alle disse forhold former de unge deres voksenliv. Hvis de unge ikke formår at forholde sig til de mange spørgsmål, der melder sig ved overgangen til voksenlivet, risikerer de naturlige udfordringer at blive til varige barrierer for trivsel og inklusion i samfundet. Sædvanligvis støtter de unge sig i overgangsfasen til deres netværk – de henter støtte og vejledning i deres sociale og familiære relationer. I Viby Syd er udfordringen for en del af de unge imidlertid, at deres netværk er svage i denne henseende. En del af de unge vokser op i familier, hvor forældrene ikke kan yde den fornødne støtte og vejledning til deres børn, fordi de ikke selv mestrer voksenlivets udfordringer. For disse unge er det afgørende, at de kan hente råd og vejledning andre steder. Set i dette lys er det problematisk, at de fleste af de eksisterende ungetilbud i boligområdet stopper ved det 18. år. Det gælder ikke mindst de kommunale klub- og ungdomsskoletilbud. Konsekvensen heraf er, at der ikke rigtigt er nogen kontaktflade til de unge og heller ikke nogen platforme, hvorfra der kan arbejdes koordineret og helhedsorienteret med de unge i den kritiske overgangsfase til voksenlivet. På denne baggrund er det hensigten at opbygge et ungemiljø i boligområdet, hvor de ældre unge kan få råd og vejledning til både uddannelse, job, sociale og personlige forhold.

Målgruppe

Målgruppen for 17Plus er unge i alderen 17-24 år i Viby Syd. De 17-årige inkluderes i målgruppen, fordi det herved sikres, at man kan få fat i de unge, mens de fortsat er en del af de etablerede ungetilbud – altså inden de fylder 18 år. Aktiviteten etableres som et åbent tilbud og er dermed principielt åbent for alle 17-24-årige i området. Initiativet retter sig imidlertid specifikt mod de unge, der mangler støtte og vejledning omkring uddannelse, beskæftigelse, sociale og personlige forhold – altså de unge der ikke via egne netværk kan håndtere udfordringerne i overgangen mellem ung og voksen. Der vil være særligt fokus på de unge, der har svage familiestrukturer og forældre med begrænsede ressourcer. I og med at initiativet på ingen

måde er behandlende men alene rådgivende og vejledende omfatter målgruppen ikke de mest udsatte unge med massive kriminalitets- og/eller misbrugsproblemer. Målgruppen er kort sagt det, man kan kalde de 'gule unge'. Inden for den gule målgruppe retter initiativet sig mod både drenge og piger, ligesom aktiviteten henvender sig til både unge, der i gang med en uddannelse, og unge der ikke er. Det estimeres, at målgruppen for aktiviteten udgør cirka 200 unge i alt over den fireårige projektperiode.

Mål

Det overordnede mål med 17Plus er at forebygge sociale problemer ved de unge samt fremme deres uddannelsesmotivation. 17Plus skal gennem vejledning og rådgivning hjælpe de unge med at håndtere problemer og udfordringer, mens de er små og dermed sikre, at de unge ikke havner i større sociale problemstillinger, der begrænser dem senere i livet.

I 17Plus arbejdes der bredt og alsidigt med de unges udvikling. Det handler om at give de unge et kompetenceløft ikke kun fagligt men også personligt og socialt, så de bliver mere robuste og i højere grad mestrer de forskellige dele af livet, herunder uddannelse og senere job. Konkret er målet for indsatsen følgende:

- At de unge brugere af 17Plus understøttes og fastholdes i et konstruktivt ungdomsliv via rådgivningstilbuddene og lektiehjælpen og derigennem bl.a. motiveres til at påbegynde, fastholde og gennemføre en ungdomsuddannelse

Succeskriterier for det første år

- 17Plus besøges i gennemsnit af 30 unge pr. åbningsaften
- 15 unge, der er i fare for at droppe ud af deres uddannelse, hjælpes via rådgivnings-/vejledningsforløb og lektiehjælp i 17Plus til at fastholde uddannelsesforløbet
- 5 unge udenfor uddannelsessystemet påbegynder - efter gentagne rådgivnings-/vejledningsforløb i 17Plus - en uddannelse

Målemetode

Det første succeskriterium opgøres gennem en optælling af projektets deltagerregistreringer. De to øvrige succeskriterier afdækkes ved hjælp af forløbsbeskrivelser, hvor medarbejderne i 17Plus registrerer udviklingen og progressionen for de unge, der benytter tilbuddet regelmæssigt i et uddannelsesrettet forløb.

Indhold og praksis

17Plus er en overordnet ramme for en række tilbud målrettet de 17-24-årige – et unikt ungemiljø hvor både de unge og alle de professionelle, der arbejder med de unge kan mødes på tværs. Det er et åbent men struktureret og voksenbemandet samværstilbud kombineret med et uformelt vejlednings- og læringsrum med et klart fokus på kompetenceudvikling. 17Plus er ikke et værested men et lærested, hvor der er fokus på at understøtte de unges udvikling og forebygge sociale problemer. Konkret rummer 17Plus faste tilbud om:

- Uddannelsesvejledning
- Beskæftigelsesvejledning
- Rådgivning om sociale forhold
- Lektiehjælp

17Plus er med andre ord en samling af relevante ungetilbud, hvor de unge kan få hjælp til en bred vifte af problemstillinger samme sted uden at skulle rundt i et større system af forskellige instanser.

Aktiviteten bygger videre på det eksisterende 17Plus, der i perioden 2010-2014 har fungeret som primært et samværs- og lektiehjælpstilbud for de ældre unge i området. Med udbygningen af 17Plus, hvor flere vejlednings- og rådgivningstilbud inkluderes, skales aktiviteten op med det formål at arbejde både bredere og mere koordineret med de unges udvikling. Alle aktiviteter og tilbud i 17Plus er baseret på pædagogisk relationsarbejde som metode. Det prioriteres at bruge tid på det uformelle møde med de unge og den langstrakte tillidsopbygning gennem samværsaktiviteter. Det betyder konkret, at de faste vejlednings- og rådgivningsfunktioner i 17Plus i videst muligt omfang varetages af de samme gennemgående personer. Og disse personer arbejder 'ude på gulvet' ved de unge med henblik på at skabe kontakt og dialog. Derfor består 17Plus som fysisk ramme ikke kun af lokaler til individuel rådgivning men også af et større opholdsrum, hvor der er plads til sociale aktiviteter og det relationsarbejde, der er forudsætningen for rådgivnings- og vejledningsindsatsen.

Konkret placeres 17Plus i ungdomsskolens lokaler på Søndervangsskolen, hvor de også holder til i dag. Stedet er åbent to gange om ugen fra kl. 16-20. Eftersom det er et frivilligt tilbud kan de unge deltage efter lyst og behov. Tilbuddet om lektiehjælp er gennemgående på alle åbningstidspunkter, mens de andre vejledningstilbud vil være tilstede på skift. På udvalgte åbningsaftener kan der arbejdes med særlige temaer i form af oplæg og debat, der tilrettelægges som åbne caféarrangementer. De konkrete temaer tilrettelægges efter de emner, der optager de unge. Det er desuden en ambition i aktiviteten på ad hoc basis at inddrage særlig rådgivningsekspertise inden for specifikke emner fra både den private og offentlige sektor. Det kan være fagforeninger, den sociale retshjælp, gældsrådgivere, sundheds- og seksualvejledere etc.. Det tilstræbes, at 17Plus ud over de faste rådgivnings- og vejledningsfunktioner bliver så fleksibelt som muligt, så der i videst muligt omfang kan arbejdes med de emner, der optager de unge.

Rekrutteringen af unge til aktiviteten foregår via de eksisterende kommunale tilbud i området – i særlig grad ungdomsklubben og ungdomsskolen og den lokale folkeskole men også gennem kommunens opsøgende gadeplansindsats. Herudover rekrutteres de unge gennem de øvrige boligsociale aktiviteter i helhedsplanen, herunder ikke mindst beskæftigelsesindsatsen, hvor beskæftigelseskoordinatoren netop også arbejder med de unge i denne aldersgruppe.

Medarbejderressourcer

17Plus ledes af en deltidsansat projektleder (20 timer) under den lokale FU-enhed/Ung i Aarhus (Aarhus Kommunes fritids- og ungdomsskoletilbud). Projektlederen har ansvaret for udvikling, koordinering og daglig ledelse af tilbuddet. Ud over projektlederen bemandes tilbuddet med medarbejdertimer fra en lang række aktører i området jf. beskrivelsen af samarbejdsrelationer nedenfor.

Samarbejdsrelationer

17Plus er et samarbejdsprojekt, hvor en række samarbejdspartnere bidrager med medarbejdertimer til varetagelse af lektiehjælpen samt de forskellige rådgivnings- og vejledningstilbud. Socialforvaltningen, Klubben Rosenhøj og Ungdomsskolen bidrager med hver fire medarbejdertimer pr. uge. Helhedsplanen bidrager med medarbejdertimer fra ungemedarbejderen, som med fokus på koblinger ml. 17Plus-målgruppen og helhedsplansprojekterne Projekt Payday og Idécentralen indgår som medarbejderressource i 17Plus svarende til 7 timer om ugen heraf 4 timer i den faste åbningstid. Herudover deltager områdets

fremskudte job- og uddannelsesvejleder⁸ som rådgiver og vejleder i forhold til job og uddannelse med fire timer pr. uge. Med denne kludetæppemodell, hvor alle relevante ressourcer i lokalområdet samles i 17Plus, er stedet ikke kun et unikt ungemiljø, men også en central platform for samarbejde og koordinering mellem de professionelle, der arbejder med de unge.

Forankring

Efter projektperiodens ophør forankres 17Plus som et blivende ungemiljø under FU/UngiAarhus lokalt i Viby Syd. 17Plus passer ind i UngiAarhus' målsætningsprogram, hvor der er fokus på tre forhold: systematik i forebyggelse, motivation til uddannelse og samarbejde på tværs. Derfor er dette det oplagte sted at forankre projektet. Ved at projektledelsen i helhedsplanperioden placeres ved FU, er projektet allerede velintegreret i den organisation, der skal videreføre aktiviteten efter projektperiodens ophør. Forankringen understøttes yderligere af, at der i projektperioden arbejdes målrettet med opbygning og udvikling af det tværgående ungesamarbejde. Og dette samarbejde er netop fundamentet for at 17Plus også på sigt kan fungere som et samlende ungemiljø og en samarbejdsplatform med en bred vifte af tilbud.

Aktivitet 2: Idécentralen

Problemkompleks

I Viby Syd er der en del børn og unge, der ikke er aktive i fritidsaktiviteter, hverken i boligområdet eller udenfor. Fritidsaktiviteter er her forstået bredt som både deltagelse i sportsforeninger, folkeoplysende foreninger og brug af kreative miljøer og kulturelle tilbud. Konsekvensen er unge, der hænger ud i boligområdet, hvilket ind imellem er til gene for de øvrige beboere, men også unge der ikke får de optimale betingelser for at udvikle sig.

Af flere undersøgelser fremgår det, at fritidsaktiviteter har en positiv indvirkning på en række forhold omkring børn og unges udvikling⁹. Fritidsaktiviteter fremmer den individuelle trivsel og øger sandsynligheden for at overkomme eventuelle barrierer omkring job og uddannelse samt risikofaktorer i forhold til kriminalitet og misbrug. Ydermere viser undersøgelserne, at fritidsaktiviteter kan bidrage til at mindske skolefrafald, fremme skolepræsentationer og øge adfærdstilpasningen blandt børn og unge i skolen. Effekten af fritidsaktiviteterne er ifølge undersøgelserne særlig stor, hvis børnene og de unge deltager i aktiviteterne med kammerater. Den sociale dimension er således lige så vigtig hvis ikke vigtigere end selve aktiviteten. Med denne viden om fritidsaktiviteternes betydning er det problematisk, at mange børn og unge i Viby Syd ikke deltager i fritidsaktiviteter. De går ganske enkelt glip af nogle vigtige input, der kan fremme deres personlige og sociale udvikling.

Sideløbende med ovennævnte udfordringer kan der i Viby Syd identificeres en problematik omkring frivillighedskultur og beboernes medejerskab for deres boligområde. Det er vanskeligt at mobilisere frivillige til fællesarrangementer og diverse tiltag i boligområdet. Konsekvensen er, at flere større fællesaktiviteter i dag bæres af de professionelle i området. Hvis Viby Syd på sigt skal være et levende boligområde med et velfunderet og bæredygtigt fællesskab, er der brug for, at beboerne tager større medansvar og medejerskab for deres boligområde. Dette gælder ikke mindst de yngre beboergrupper, der er boligområdets frem-

⁸ Den tilknyttede job- og uddannelsesvejleder er finansieret af eksterne puljemidler i perioden 2015-2019 i et fælles samarbejde imellem Job&uddannelse, Jobcenter Aarhus og de to boligorganisationer

⁹ Se blandt andet: SFI rapport 07:16 'Udsatte børns fritid' samt SFI rapport 08:34 '11-årige børns fritidsliv og trivsel'

tid. Når denne udfordring præsenteres i sammenhæng med problematikken omkring manglende deltagelse i fritidsaktiviteter blandt børn og unge, er det fordi vi ønsker at angribe de to udfordringer samlet. Med en større gruppe børn og unge, der ikke har et aktivt fritidsliv og et boligområde, der mangler frivillige kræfter til udviklingen af et bæredygtigt fællesskab, er det oplagt at se på mulighederne for at aktivere særligt de unge i deres eget boligområde på en måde, hvor det gavner den enkeltes udvikling men også fremmer medejerskab og fællesskab i boligområdet.

På den baggrund er ønsket at igangsætte et initiativ, hvor en gruppe unge gennem en struktureret projekt-magerforløb klædes på til at fungere som aktive igangsættere i deres eget boligområde – både til gavn for dem selv, andre unge og øvrige beboere i boligområdet. Ambitionen er hermed med ét samlet initiativ både at skabe et aktivt og udviklende fritidsliv for de unge samt fremme det aktive medborgerskab og fællesskab i boligområdet.

Målgruppe

Den primære målgruppe for aktiviteten er de 15-24-årige, der skal have tilbuddet om at uddanne sig til lokale projektmagere i deres boligområde. Aktiviteten retter sig imod de unge, der er motiveret og klar til at indgå i projektmagerforløbet og efterfølgende fungere som aktive igangsættere i deres område. Det er i udgangspunktet ikke et tiltag for de mest udsatte og sårbare unge. Aktiviteten er åben for såvel unge, der går i skole/er under uddannelse som unge, der ikke er uddannelsesaktive. Det tilstræbes, at der er en nogenlunde ligelig fordeling af unge med og uden uddannelses-/skoleaktivitet. Der er i rekrutteringen af unge til aktiviteten særligt fokus på de unge, der ikke deltager i fritidsaktiviteter. Der er ikke krav om, at de unge deltagere skal have forudgående projekterfaring. Den primære målgruppe for indsatsen udgør i alt cirka 80 unge.

Den sekundære målgruppe for aktiviteten er andre unge og øvrige beboere i området, idet hensigten netop er at skabe aktiviteter i hele boligområdet til gavn for alle.

Mål

Målene for projektet er på flere niveauer. Der er mål, der relaterer sig til de unge, der gennemgår uddannelsesforløbet. Og der er mål, der relaterer sig til boligområdet og de øvrige beboere.

Mål for de unge projektdeltagere:

Hensigten med projektmagerforløbet er, at de unge ikke alene deltager i en fritidsaktivitet med de gavnlige virkninger, der er heraf jf. ovennævnte undersøgelser, men også at der er tale om en aktivitet, der i særlig grad kan styrke deres selvværd, selvstændighed og selvledelse samt udvikle deres kreativitet og problemløsningsevne – alt sammen kompetencer, der har betydning i uddannelsessystemet, på arbejdsmarkedet og i styringen af eget liv. Når aktiviteten netop kan bidrage til at styrke disse forhold, er det fordi den hviler på en ressourceorienteret tilgang til de unge. Det handler om at aktivere de unges ressourcer. I stedet for at tilbyde de unge fritidsaktiviteter er der fokus på at stille rammerne til rådighed for, at de unge selv kan skabe tilbud i deres boligområde – også for andre aldersgrupper. De unge skal ikke blot være brugere men skabe af aktiviteter, og heri ligger der et væsentligt læringsaspekt for de unge. Konkret er målene for de enkelte unge, at de gennem kursusforløbet og de efterfølgende aktiviteter oplever, at de opnår:

- Stærke projektledelseskompetencer
- Større selvstændighed og styrket selvledelse i forhold til eget liv
- Større tiltro til egne evner og muligheder i forhold til uddannelse og job

I tilknytning til ovenstående projektmål er det vigtigt at bemærke, at aktiviteten også har et bredere og mere langsigtet demokratisk sigte. Ambitionen er, at aktiviteten gennem sit stærke fokus på ungeinddragelse og selvorganiseret ungdomskultur også skal bidrage til demokratisk læring og aktivt medborgerskab. De unge skal gennem aktiviteten lære, at de selv kan og skal tage ansvar for de sammenhænge de indgår i, og at de som borgere/beboere i fællesskab kan opnå indflydelse og påvirke deres omgivelser. Konkret er målet:

- At de unge føler de har kompetencerne til at søge og opnå indflydelse på deres omgivelser

Mål for boligområdet:

På boligområdeniveau er ambitionen, at aktiviteten skal bidrage til at fremme det frivillige beboerengagement, så der kan skabes samlende fællesaktiviteter i området. Konkret er målene på områdeniveau følgende:

- De unge bliver rollemodeller for andre beboere med hensyn til frivilligt engagement i boligområdet

Succeskriterier for det første år

Succeskriterier for de unge:

- Der etableres to projektuddannelseshold for unge i området med plads til 12 unge på hvert hold
- I alt 20 unge gennemfører uddannelsen som lokale projektmagere
- Hvert af de to hold gennemfører i umiddelbar forlængelse af deres uddannelsesforløb minimum én lokal aktivitet/event i boligområdet

Succeskriterier for området:

- De unge projektmagere aktiverer i gennemsnit minimum 5 frivillige medhjælpere pr. aktivitet/event de igangsætter

Målemetode

S Projektlederen registrerer deltagerantal og deltagere på hvert enkelt hold samt ifm. de efterfølgende aktiviteter og events

Indhold og praksis

Der tilrettelægges et skræddersyet projektmagerkursus for de unge i Viby Syd. Kurserne afvikles to gange årligt med et deltagerantal på 12 personer pr. hold. Der oprettes to typer af hold: ét for unge i alderen 15-17 år og ét for unge i alderen 18-24 år. Dette gøres for at sikre, at kurserne i videst muligt omfang kan målrettes kursisterne, og at de optimale betingelser er tilstede for udviklingen af en frugtbar gruppedynamik mellem kursisterne. Kurserne forløber over en periode på 15 uger med 4 ugentlige undervisningstimer.

Indholdsmæssigt består kursusforløbet af to hoveddele: en del med fokus på frivilligt arbejde og en del med fokus på projektmageri.

Frivillighedsdelen kan betragtes som et motivationsforløb, hvor de unge gennem information om frivilligt arbejde og betydningen heraf motiveres til at være aktive projektmagere. Som nævnt er frivillighedskulturen generelt svag i området, og der er derfor brug for, at de unge får en forståelse af, hvad det vil sige at

lave frivilligt arbejde, og hvorfor det er betydningsfuldt både for samfundet og dem selv. Denne forståelse og erkendelse er vigtig i udviklingen af de unge som aktive medborgere og har ligeledes afgørende betydning for, at de unge på sigt kommer til at bidrage til deres lokalsamfund og også kan inspirere andre til at gøre det samme. Det er ikke tilstrækkeligt, at de klædes på med de relevante projektkompetencer. De skal også opnå erkendelse af, at deres omsætning af disse kompetencer som frivillige igangsættere i deres boligområde har stor værdi. De skal kort sagt motiveres til frivilligt arbejde i lige så høj grad som de skal have udviklet projektkompetencer. Konkret skal frivillighedsdelen give de unge viden om blandt andet følgende forhold: det frivillige arbejdes karakteristika, den frivillige sektors rolle i samfundet, rollen som frivillig, gode grunde til at være frivillig.

På projektkompetencedelen undervises de unge i idéudvikling, projektorganisering og –planlægning, indgåelse af samarbejdsaftaler, udformning af projektbeskrivelser, budgetter og fondsansøgninger, projektudførelse, kommunikation og markedsføring, økonomistyring samt evaluering og dokumentation. Kort sagt alle faser af et projektforløb.

Kursusforløbene afvikles med egne og samarbejdspartneres medarbejderressourcer kombineret med enkelte eksterne oplægsholdere. Det tilstræbes, at der i uddannelsesforløbet også lægges en inspirationstur ind til eksempelvis Frontløberne, Godsbanen i Aarhus eller lign¹⁰. Det er vigtigt for projektets bæredygtighed, at de unge får kendskab til de etablerede projektmiljøer i Aarhus, så de på sigt kan gøre brug af disse. Derfor vil det være et prioriteret indsatsområde i projektet at opbygge relationer til disse miljøer i Aarhus centrum. Det kan også skabe grobund for, at disse midtbykoncentrerede initiativer i højere grad kommer ud at virke i boligområdet.

Efter endt kursusforløb fastholdes de unge i et forløb, hvor de understøttes i at virkeliggøre deres idéer. I den forbindelse har Idécentralen afsat 60.000 kr. årligt til frie aktivitetsmidler. De unge kan dermed ansøge Idécentralen om økonomisk støtte til gennemførelse af deres projektidéer. Helhedsplanens ungemedarbejder vurderer om de enkelte ansøgninger kan imødekommes eller ej efter gældende betingelser for tildeling af støtte.¹¹ Kursuslederen fungerer i denne fase som projektmentor, der kan tilbyde løbende sparring i hele projektforløbet, indtil de unge har realiseret deres projektidé. Projektmentoren står til rådighed for de unge indenfor nogle fastlagte træffetider og ellers efter aftale. Herudover tilstræbes det, at projektmentoren selv er opsøgende overfor de unge, er i løbende dialog med dem og søger at motivere dem til at omsætte deres læring fra kursusforløbet. Der lægges vægt på denne del af aktiviteten, således at de unge ikke slippes efter endt uddannelsesforløb. Det er helt centralt for aktiviteten, at de unge ikke blot uddannes, men at det fulde læringspotentiale indfries gennem omsætning af de erhvervede kompetencer til konkrete tiltag i boligområdet. Den aktive eksperimenteren er en vigtig del af den samlede læringsproces. Det er gennem de konkrete handlinger, at de unge gør sig erfaringer med de kompetencer, de har lært i uddannelsesforløbet. Det handler om at gøre den tillærte viden aktiv – at sikre at de unge bliver projektmagere i praksis og ikke kun på papiret. De konkrete tiltag kan være alt lige fra koncerter til loppemarkeder, madfestival, byfest eller noget helt femte. Det centrale er, at det er de unge, der frembringer idéerne, udvikler og gennemfører dem.

¹⁰ Frontløberne er et dynamisk og innovativ projektmiljø i Aarhus centrum. Her er der mulighed for at få projektpladser til realisering af egne projektidéer samt tilbud om strukturerede projektmagerforløb. Godsbanen er Aarhus' center for kultur- og kunstproduktion, hvor der arbejdes med både scenekunst, litteratur og billedkunst.

¹¹ Se bilag 1. Kriterier for tildeling af Idécentralens aktivitetsmidler

I realiseringen af deres projekter tilstræbes det, at de unge engagerer andre frivillige medhjælpere. På den måde skal Idécentralen bidrage til en større grad af frivillighed og medejerskab for boligområdet blandt en bredere gruppe af beboere. Indsatsen skal sprede sig som ringe i vandet og på den måde bidrage til opbygningen af en stærkere frivillighedskultur, hvor ikke kun de unge kursusedtagere men også andre beboere er aktive medborgere i deres eget boligområde.

Idécentralen placeres fysisk i den boligsociale base – først i Nabohuset, Rosenhøj og senere i det nye medborgerhus ved Søndervangsskolen. Ambitionen er – så vidt de fysiske rammer tillader det – at opbygge en form for projektmiljø/projektværksted, som de unge selv kan sætte deres præg på, og hvor både undervisningen og projektaktiviteterne kan finde sted.

De unge deltagere til aktiviteten rekrutteres gennem de opsøgende gadeplansmedarbejdere, distriktsskolen, det lokale gymnasium, ungdomsklubben og ungdomsskolen, brugerne af 17Plus samt gennem beskæftigelsesmedarbejderen, der ligeledes arbejder med de 15-24-årige.

Medarbejderressourcer

Idécentralen ledes af helhedsplanens ungemedarbejder, der ugentligt afsætter 20 timer til ledelse, koordinering, promovering og gennemførelse af aktiviteten. Helhedsplanens ungemedarbejder er i samarbejde med lokale samarbejdspartnere ansvarlig for både rekrutteringen af de unge og gennemførelsen af kurserne. Herudover varetager ungemedarbejderen projektmentorfunktionen for de unge efter endt kursusforløb. Det betyder konkret, at ungemedarbejderen er ansvarlig for, at de unge understøttes i at gennemføre deres idéer til gavn for hele området.

Samarbejdsrelationer

Idécentralen gennemføres i et tæt samarbejde med UngiAarhus (fritids- og ungdomsskoleområdet) i Viby Syd. Ungdomsklubben og Ungdomsskolen bidrager til rekruttering af de unge og deltager ligeledes i tilrettelæggelsen og afviklingen af kursusforløbene for de unge i alderen 15-17 år. Disse kurser oprettes som særlige ungdomsskolehold målrettet de unge i Viby Syd. Der samarbejdes desuden tæt med Søndervangsskolen og det lokale gymnasium om rekruttering til kurserne. Uden for boligområdet er de etablerede kreative projektmiljøer i Aarhus centrum oplagte samarbejdspartnere – både som sparringspartnere i forhold til udformning af kurserne men også som partnere i udførelsen af de unges idéer og initiativer.

Forankring

Med opbygningen af projektet som en snebold, der rulles i gang med helhedsplanen er ambitionen, at initiativet i et vist omfang skal være selv bærende på sigt. I projektperioden arbejdes der målrettet med udbredelse af det frivillige engagement gennem rekruttering af frivillige til aktiviteterne. Der lægges vægt på, at de unge kursusedtagere kommer ud og fungerer som rollemodeller for frivilligt projektmageri i boligområdet. Gennem projektperioden opbygges der relationer til projektmiljøerne i Aarhus, i særlig grad Frontløberne og Godsbanen, så de frivillige projektmagere og igangsættere i Viby Syd kan hente sparring og inspiration i disse miljøer efter endt projektperiode.

I tilknytning til ovenstående anlægges en særlig forankringsstrategi i forhold til de yngre unge (15-17 år). Med henblik på at fremme interessen for frivilligt arbejde og indsigten i projektmageri allerede i de tidligere ungdomsår og herigennem sikre fødekæden til de fremtidige igangsættere i Viby Syd forankres projektmagerkurserne i Ungdomsskolen som et fast tilbud efter endt projektperiode.

Aktivitet 3: Projekt Payday

Problemkompleks

I Viby Syd står 39% af de voksne uden for arbejdsmarkedet. Det betyder, at en del af de unge mangler rollemodeller i forhold til uddannelse og arbejdsmarked. Når de unge ikke kan få tilstrækkelig råd og vejledning omkring uddannelse og job i hjemmet, skaber det udfordringer i forhold til de unges deltagelse i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet. I Viby Syd er der en relativ stor andel af de unge, der ikke er i gang med en ungdomsuddannelse. Aktuelt er det 18% af de unge 24-årige, der ikke er i gang med en ungdomsuddannelse og heller ikke har færdiggjort et uddannelsesforløb. På denne baggrund er der behov for at gøre en særlig indsats for, at børnene og de unge i Viby Syd opnår et kendskab til arbejdsmarkedet og motiveres til uddannelse, hvis den sociale arv skal brydes. Fritidsjobindsatser er ifølge flere undersøgelser et effektivt redskab i bestræbelserne på at fremme unges deltagelse ikke kun på arbejdsmarkedet men også i uddannelsessystemet. Ifølge en undersøgelse foretaget af Rambøll i 2009 af betydningen af fritidsjob blandt indvandrere og efterkommere fremgår det, at et fritidsjob øger sandsynligheden for uddannelse og beskæftigelse. Et fritidsjob giver kendskab til arbejdsmarkedet og medvirker til opbygning af netværk, der kan give adgang til nye jobs i fremtiden. Derudover har fritidsjob en vigtig betydning for den personlige udvikling, idet det styrker både ansvarsfølelse og selvværd, og her ikke mindst tiltroen til egne evner i forhold til uddannelse og job. Fritidsjob øger kort sagt sandsynligheden for uddannelse og beskæftigelse på lang sigt gennem en påvirkning af både realkompetencer, personlig udvikling og sociale relationer.¹² På baggrund af disse undersøgelsesresultater er en fritidsjobindsats et vigtigt bidrag til at fremme de unges deltagelse i uddannelsessystemet og på arbejdsmarkedet.

Fritidsjobindsatsen i boligsocialt regi etableres som et supplement til den fritidsjobindsats (Job & Business), der er etableret på den lokale distriktsskole, Søndervangskolen. I og med at det kun er 40% af boligområdets børn, der går på distriktsskolen, er der behov for en supplerende fritidsjobindsats, så alle børn og unge i området har mulighed for at få hjælp til et fritidsjob som et vigtigt element i bestræbelserne på at højne uddannelsesniveaue og beskæftigelsesgraden i området generelt. Derudover er hensigten at etablere en fritidsjobindsats, der også er målrettet de ældre unge, der er under uddannelse og har et ønske om et studiejob – en målgruppe der ikke arbejdes med i skolens indsats.

Målgruppe

Målgruppen for Projekt Payday i Viby Syd er todelt.

- De 15-17-årige
- De 18-24-årige
- For begge aldersgrupper gælder det, at indsatsen retter sig mod de unge, der er motiveret til selv at gøre en indsats for at opnå og varetage et job men som har behov for støtte i processen. Det er unge, der ikke selv har de fornødne netværk til at opnå et job, unge der mangler kompetencer og støtte i forhold til at udforme CV og ansøgninger, unge der skal trænes i at tage kontakt til arbejdsgivere og gennemføre jobsamtaler samt unge, der har behov for støtte og vejledning i varetagelsen af deres job, herunder hjælp til at afkode både de formelle og uformelle spilleregler på arbejdspladsen. Målgruppen inkluderer ikke de mest udsatte unge med massive kriminalitets- og mis-

¹² Se blandt andet Rambøll (2009), 'Fra fritid til job' og Center for Boligsocial Udvikling (2011), 'Fritidsjobindsatser. Inspiration til arbejdet med unge og fritidsjob'.

brugsproblematikker, men kan godt rumme unge på kanten af kriminalitet og misbrug. Det afgørende er, at de unge udviser motivation og er klar til aktivt at gå ind i processen for at opnå et job.

- Blandt de 15-17-årige er der fokus på de unge, der ikke går på Søndervangskolen, og som har ovennævnte motivation og støttebehov i forhold til at opnå og varetage et fritidsjob. Det estimeres, at denne gruppe løbende udgør omkring 50 unge.
- Blandt de 18-24-årige er der fokus på de unge, der er i gang med en ungdomsuddannelse og ønsker et studiejob og har ovennævnte støttebehov. Denne gruppe estimeres til at udgøre omkring 100 unge løbende. Der gøres opmærksom på, at målgruppen ikke inkluderer de unge, der ikke er i gang med en uddannelse, og som mangler beskæftigelse. Disse skal rummes inden for beskæftigelsesindsatsen for voksengruppen.

Mål

- At de unge opnår og fastholder et fritidsjob/studiejob
- At der opbygges partnerskaber med lokale virksomheder omkring etablering af fritids-/studiejob til unge fra Viby Syd

Succeskriterier for det første år

De 15-17-årige:

- Projekt Payday indleder forløb med 20 unge (15-17 år)
- 15 unge opnår et fritidsjob

De 18-24-årige:

- Projekt Payday indleder forløb med 12 unge (18-24 år)
- 10 unge opnår et studiejob

Tværgående succeskriterier:

- Der indgås partnerskaber med 3 lokale virksomheder
- 75% af de unge der opnår et fritidsjob/studiejob, fastholder det i minimum 6 måneder

Målemetode

Succeskriterierne opgøres ved hjælp af projektlederens projektregistreringer, hvor der føres logbog over projektdeltagerne og deres jobplaceringer. Projektlederen fører desuden et register over virksomhedskontakter, der tjener som grundlag for opgørelsen af antallet af partnerskaber.

Indhold og praksis

Projekt Payday er et åbent vejledende tilbud, hvor de unge kan få hjælp til at afklare kompetencer, jobønsker, udforme cv og ansøgninger, træning i virksomhedshenvendelse og jobsamtale samt få viden om, hvad det vil sige at varetage et fritids-/studiejob. Vejledningsfunktionen placeres i den boligsociale base som et åbent tilbud til alle områdets 15-24-årige suppleret med en ugentlig træffetid i 17Plus. Omdrejningspunktet for indsatsen er hjælp-til-selvhelp. Projekt Payday skal vejlede og understøtte de unge i at opnå et job, men de skal selv arbejde for at opnå det. Der er således tale om almindelige fritids-/studiejob, som aflønnes på normal vis af arbejdsgiverne. Det er derfor vigtigt, at de unge selv er aktive i processen omkring udformning af cv og ansøgning, afsøgning af jobmuligheder og i kontakten til virksomhederne. Et fritids-/studiejob

er ikke noget, man får, det er noget man arbejder sig frem til. Der gøres i indsatsen meget ud af at arbejde med de unge i et forløb, før de kommer ud i job. Gennem flere samtaler afklares de unges jobønsker, kompetencer og motivation, og de klædes på med information om relevante forhold. Det er centralt for indsatsen, at de unge er afklarede og forberedte i forhold til at kunne varetage et fritids-/studiejob. Det forberedende arbejde foregår både som individuelle vejlednings- og samtaleforløb, men der arbejdes også gruppeorienteret med de tværgående og generelle temaer som udformning af cv og ansøgning, rettigheder og pligter som ansat, uskrevede regler på arbejdspladsen, oprettelse af bankkonto, NemID, skat m.v., ligesom der kan laves fælles virksomhedsbesøg. De individuelle vejledningsforløb vil variere i omfang og varighed alt afhængigt af den unges støttebehov.

Når de unge har fået et job, følger beskæftigelseskoordinatoren fortsat de unge via opfølgende samtaler med både de unge og deres arbejdsgivere. Projekt Payday skal ikke alene bidrage til, at flere unge kommer i job men også, at de fastholder det over tid og dermed øger mulighederne for at opnå de positive virkninger af at have et job. Med henblik på at øge fastholdelsesgraden afholdes opfølgningssamtaler efter 1 måned, 3, 6 og 12 måneder og herefter en gang halvårligt.

Både i Rosenhøj og Søndervangen er man i fuld gang med store renoveringsprojekter, som betyder at mange entreprenører og håndværkere har deres daglige gang i boligområderne. I Projekt Payday såvel som i beskæftigelsesindsatsen for de voksne beboere giver det muligheder for etablering af lokale jobs. Projekt Payday skal imidlertid også se ud over de lokale renoveringer og arbejde med etablering af jobs uden for boligområdet for de unge, der ønsker andre jobmuligheder. Det tilstræbes at opbygge tætte samarbejdsrelationer med de omkringliggende virksomheder. Viby er som nærområde beriget med både en omfattende detailhandel og også flere mellemstore virksomheder. Herudover er der mange offentlige institutioner i form af lokalcenter, bibliotek, daginstitutioner, skole, gymnasium m.v. Det er en ambition i projektet at se, om der kan etableres egentlige partnerskabsaftaler med de lokale erhvervsdrivende, der i særlig grad forpligter sig til at bakke op om projektet ved at ansætte lokale unge og på den måde bidrage til det lokalsamfund, som de er en del af.

De unge jobsøgende rekrutteres til Projekt Payday via ungdomsklubben, ungdomsskolen, de opsøgende gadeplansarbejdere og 17Plus. Herudover formidles tilbuddet til øvrige skoler ud over distriktsskolen, som områdets unge går på. Hermed kan lærere, AKT-personale og vejledere på disse skoler bidrage til at synliggøre tilbuddet over for de unge.

Medarbejderressourcer

Projektet bemandes af henholdsvis helhedsplanens beskæftigelseskoordinator og ungemedarbejder. Beskæftigelseskoordinatoren afsætter 12 timer om ugen og ungemedarbejderen 10 timer. Beskæftigelseskoordinatoren er tovholder på indsatsen. Konkret er det beskæftigelsesmedarbejderen, der varetager kontakten til og samarbejdet med virksomhederne. De individuelle samtaler varetages også i udgangspunktet af beskæftigelseskoordinatoren – både de forberedende og opfølgende samtaler. Ungemedarbejderen er ansvarlig for de gruppeorienterede forløb, herunder også de fælles virksomhedsbesøg.

Samarbejdsrelationer

Projekt Payday udføres i et tæt samarbejde med Søndervangsskolens Job og Business-projekt med henblik på at sikre, at de to projekter er koordineret, så de unge ikke oplever forvirring om, hvor de skal henvende sig, og hvem der tilbyder hvad, men også så kontakten til virksomhederne er koordineret. Derudover er

samarbejdet vigtigt i forhold til, at de to tiltag kan supplere og berige hinanden i bestræbelserne på at skabe den størst mulige fremdrift for de unge.

Herudover er de lokale virksomheder en meget central samarbejdspartner. Deres engagement i projektet er afgørende for, at de unge kan lykkes med at opnå et fritids-/studiejob. Dertil kommer de kommunale arbejdspladser, som ifølge en aftale fra 2011 i Aarhus Kommune skal bidrage med 500 fritidsjob som et led i byens 95% målsætning.

Ungdomsskole, ungdomsklub, 17Plus og skolerne er vigtige samarbejdspartnere i forhold til rekruttering af unge til projektet.

Forankring

Opbygningen af partnerskaber med lokale virksomheder skal bidrage til, at der også på sigt er et fundament for etablering af jobs til de unge i Viby Syd. Derfor er etableringen af forpligtende partnerskaber med de lokale virksomheder en vigtig del af forankringsstrategien. De opsøgende gadeplansmedarbejdere samt klub og ungdomsskole kan være formidlere af fritids-/studiejobmulighederne og brobyggere mellem de unge og virksomhederne. I 2011 lancerede Aarhus Kommune tiltaget '500 fritidsjobs', hvor kommunen forpligtede sig på at oprette 500 kommunale fritidsjobs. I forbindelse med dette initiativ blev der etableret et tilbud om kompetenceudvikling af klubmedarbejdere i forhold til vejledning af unge. På dette grundlag tilstræbes det, at vejledningsopgaven og de forberedende forløb i forhold til de unge og fritids-/studiejob på sigt placeres under FU-områdets klub, ungdomsskole og 17Plu.

Aktivitet 4: Mødregupper

Problemkompleks

Den tidlige indsats i de første år af barnets liv har stor betydning for dets senere udvikling. Fundamentet for et barns udvikling grundlægges i samspillet mellem barn og forældre fra fødslen (graviditet), hvor den tidlige kontakt, stimulation, tilknytning, sanser og sprog er væsentlige aspekter af det lille barns udvikling både her og nu og på sigt. Derfor er en tidlig sundhedsfremmende og forebyggende indsats samt opsporing af sværere problemstillinger med behov for tværfaglig indsats afgørende. Mødregupper er et vigtigt initiativ og tilbud i kommunens forebyggende og sundhedsfremmende indsats. I Viby Syd er situationen imidlertid den, at deltagelsen i de almindelige mødregruppetilbud, hvor grupperne sammensættes og startes op af en sundhedsplejerske for herefter at være selvkørende i deltagernes eget hjem, er relativt begrænset. Der er mange mødre, der af forskellige årsager ikke gør brug af dette tilbud. Når vi samtidig ved, at flere mødre i området er udfordret i forhold til forældrerollen blandt andet på grund af manglende uddannelse, manglende tilknytning til arbejdsmarkedet og svage netværk generelt, er der behov for alternative tilbud. På denne baggrund er hensigten at oprette særlige mødregrupper, der understøttes af sundhedsfagligt personale. Dette tiltag har allerede været afprøvet i den nuværende helhedsplan og dette med stor succes, så derfor ønskes initiativet videreført – nu med en stærkere kobling til helhedsplanens sundheds- og beskæftigelsesindsats.

Målgruppe

Målgruppen for mødregrupperne er gravide og nybagte/barslende mødre i området, der ikke gør brug af de etablerede mødregruppetilbud. Tilbuddet henvender sig både til mødre med dansk og ikke-dansk baggrund. Den samlede målgruppe kan underopdeles i to grupper:

- De yngre førstegangsmødre under 25 år med sårbarhed og spinkle netværk
- Flergangsmødre over 25 år med manglende tilknytning til arbejdsmarkedet/uddannelse og eventuel etnisk minoritetsbaggrund og manglende sprogkunderskaber

Begge grupper af mødre har trods deres forskelligheder det fællestræk, at de af forskellige årsager ikke deltager i sundhedsplejens almindelige mødregrupper men samtidig efterspørger og har et behov for viden om børn, familie og sundhed. Mødrene har blandt andet behov for viden om barnets udvikling og behov samt information om daginstitutioner og øvrige tilbud i lokalsamfundet.

Det er vurderingen, at den samlede målgruppe løbende har et omfang på 40-50 kvinder, og at gruppen af flergangsmødre med anden etnisk herkomst udgør 2/3 heraf.

Mål

Der formuleres kun et sæt af målsætninger for den samlede aktivitet, da udfordringerne og udviklingsbehovene for de to grupper af mødre er ens. Målene er som følger:

- At mødre der i dag ikke benytter sig af sundhedsplejens tilbud om mødregruppe får en fast tilknytning til en mødregruppe
- At mødrene der deltager i mødregrupperne opnår viden og øget refleksion om:
 - Barnets tilknytning, samspil, stimulation, opdragelse,
 - Barnets udvikling - motorisk, sprogligt, kognitivt, mentalt.
 - Daginstitutioners betydning for barnets udvikling
 - Betydningen af forældresamarbejde med daginstitutioner
 - Omsorg for barnet - f.eks. mad, søvn, rytme og fysisk aktivitet. Familiens livsstil.
 - Betydning af forældreskab - Forældrenes egen udvikling, uddannelse, ansvar for børnenes medborgerskab.
- At mødrene via mødregrupperne understøttes i egen udvikling, herunder udvikling i forhold til job og uddannelse efter endt barsel

Succeskriterier

- Hver mødregruppe besøges af 8-10 faste deltagere pr. mødegang
- 6-8 af børnene, hvis mødre har deltaget i mødregrupperne, starter i dagtilbud
- 6-8 deltagere i mødregrupper har efter endt gruppeforløb en plan for job, uddannelse eller aktivisering

Målemetode

Projektets tilknyttede sundhedsplejersker har ansvaret for deltagerregistreringer og opfølgning på succeskriterier vedrørende beskæftigelsesplan og børnenes start i dagtilbud.

Indhold og praksis

Der oprettes tre mødregrupper: En gruppe for mødre under 25 år, med sårbarhed og evt. spinkelt netværk og to grupper for mødre over 25 år, der er flergangsmødre med manglende tilknytning til arbejde/uddannelse pga. børnefødsler og eventuelt etnisk minoritetsbaggrund og manglende sprogkundskaber. De tre mødregrupper sammensættes på tværs af etnicitet.

Mødregrupperne har fast mødested i den boligsociale base 'Nabohuset'. Der vil være en ugentlig mødegang i hver gruppe med start i graviditet eller efter fødslen varende indtil afslutning af barselsorloven. Der tages løbende nye kvinder ind i grupperne, således at grupperne hele tiden videreføres med nye deltagere. Kvinder, der har gået i gruppen i en længere periode, får derigennem en rolle som erfarne, når der modtages nye. Sundhedsplejerskerne fungerer som gruppeledere og er ansvarlige for, at der skabes en stemning, hvor alle mødre og børn føler sig velkomne, og at mødregruppen er et godt sted at være. Tillid, tryghed og god stemning i grupperne er grundlaget for sundhedsplejerskernes arbejde og for indsatsen overfor kvinderne. Sundhedsplejerskerne har i grupperne fokus på de områder, der matcher den målsætning, der er for grupperne. De ugentlige samtaler i grupperne vil tage udgangspunkt i en runde med velkommen og hvad er der sket siden sidst, hvordan har jeg det som mor samt en afklaring af hvorvidt der er konkret behov for sundhedsplejerskevejledning i forhold til børnene. Der er således mulighed for individuel vejledning til den enkelte mor, men samtidig vil fællesskab og erfaringsudveksling være centralt. Undervisningen i grupperne tilrettelægges ud fra mødrenes ønsker og behov samt børnenes alder. Undervisningen er dialogbaseret, praktisk og konkret, hvor mødrenes egne erfaringer inddrages. Der udarbejdes planer for undervisnings-emner 1 -2 måneder frem. Som eksempler på undervisning kan nævnes mad og måltider, at være en god mor, dialog forældre-barn, barnets udvikling og stimulation, sproglig udvikling, start i dagtilbud, familieliv og parforhold, kvindekrop og prævention. Der inddrages eksterne undervisere som f.eks. fysioterapeut, pædagoger fra lokalområdet, tandplejen, bibliotekar, sang-musik pædagog m.m. i det omfang, der er et økonomisk råderum hertil.

Der vil i grupperne være mulighed for sparring, videns- og holdningsudveksling, der kan højne forældrenes refleksionsniveau og handlekompetence. Mødregrupper vil være et tilbud, der formår at konfrontere ovennævnte problemstillinger og samtidig udnytte de ressourcer, der også er blandt forældrene i området, og dermed skaber sundhedsfremmende og inkluderende fællesskaber. Mødregrupperne vil medvirke til at lette overgange til f.eks. dagtilbud, tilbud i nærområdet, herunder de øvrige aktiviteter under den boligsociale helhedsplan, ikke mindst beskæftigelsesindsatsen. I mødregrupperne vil der i tillæg til de forældre- og børnerelaterede emner være fokus på kvindernes beskæftigelsessituation, og hvad der skal ske efter endt barsel. Afslutningen af barselsorloven er et kritisk punkt for mange af kvinderne, hvor der kan være behov for hjælp og støtte til at finde ind på arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet. Derfor er brobygning fra mødregrupperne og over i beskæftigelsesindsatsen central og vigtig – og dette udgør også en selvstændig målsætning i mødregrupperne jf. ovenstående mål og succeskriterier.

Rekruttering vil finde sted gennem de hjemmebesøg, som sundhedsplejerskerne aflægger til alle børnefamilier i området.

Medarbejderressourcer

Mødregrupperne koordineres, planlægges og afvikles af sundhedsplejersker fra Sundhedsplejen i Aarhus Kommune. Til de tre mødregrupper, hvor der deltager to sundhedsplejersker pr. gruppe, anvendes ugentligt 26 sundhedsplejersketimer incl. timer til planlægning og forberedelse, herunder rekruttering, kontakt

til mødre, udarbejdelse af materiale, planlægning af forløb på tværs af grupperne, koordinering med eksterne undervisere og sparring med sundhedsplejerskerne i grupperne.

Samarbejdsrelationer

Mødregrupperne vil have mange forskellige samarbejdsflader både i og uden for boligområdet, fordi der arbejdes helhedsorienteret med mødre og deres børn. Som tidligere nævnt vil der være et tæt samarbejde med helhedsplanens øvrige indsatser, herunder ikke mindst beskæftigelsesindsatsen. Helhedsplanens beskæftigelsesmedarbejder kan deltage i grupperne på ad hoc basis med henblik på at gøre opmærksom på tilbuddet om beskæftigelsesvejledning. Herudover vil der være et tæt samarbejde med daginstitutionerne i lokalområdet, således at familierne og børnene understøttes bedst muligt i overgangen fra barsel til daginstitution og oplever, at der er sammenhæng og helhed i indsatserne. Ud over de lokale samarbejder vil der være fokus på at inddrage relevant ekstern ekspertise fra eksempelvis sprogkonsulenter fra Pædagogik og Integration under Børn og Unge i Aarhus Kommune, Jordemodercentret på Skejby Universitetshospital, UU-vejledere men også at brobygge til relevante tilbud som eksempelvis Kvindehuset i Aarhus samt Mødrehjælpen, hvor kvinderne kan få yderligere hjælp, vejledning, støtte og netværk.

Forankring

Indsatsen varetages af sundhedsplejersker under Sundhedsplejen i Aarhus Kommune. Hermed skabes der inden for rammerne af den kommunale drift erfaring med særligt tilrettelagte mødregruppeforløb for mødre med særlige udfordringer. Det kan skabe grobund for, at indsatsen på sigt kan tænkes ind som en del af initiativerne under kommunens forebyggelsesstrategi og fokus på tidlig indsats.

Aktivitet 5: Far-til-far

Problemkompleks

Viby Syd er et multikulturelt boligområde i udvikling. Området er dog fortsat præget af udfordringer som lavt uddannelsesniveau, manglende tilknytning til arbejdsmarkedet og svage sociale netværk generelt. Faktorer som alle udfordrer områdets familier i forhold til forælderrollen. Der er brug for opbakning til områdets sårbare forældre, så de får de bedste muligheder for at magte forælderrollen og herigennem også mestre eget liv.

Områdets mødre nås i et vidt omfang igennem tilbud om deltagelse i de særlige mødregrupper. Der findes ikke et lignende tilbud for områdets fædre, hvor der kan skabes netværk og søges støtte til forælderrollen. Der er på mange måder ikke opdyrket en kultur for, at mænd deltager i et fællesskab på baggrund af deres far-status.

På områdeniveau opleves det, at familiefædre ofte er usynlige, når det kommer til opbakning og deltagelse i fællesaktiviteter med deres børn. Konkret viser det sig, at mange af fædre bliver væk fra forældremøder, områdearrangementer, skolefester mv. En del af årsagen kan være, at en del af områdets børn vokser op i brudte familier, hvor fædre langsomt forsvinder ud af deres liv. Undersøgelser viser, at fravær af en stærk og opmærksom faderfigur i opvæksten kan være en medvirkende faktor til, at unge drenge

begiver sig ud i kriminalitet¹³. Under alle omstændigheder oplever mange af områdets børn at have en begrænset relation til deres fædre.

Der er identificeret en særlig udfordring blandt de fædre, som af den ene eller anden grund står uden for arbejdsmarkedet. I en del af områdets familier er det traditionelt faderen, som går på arbejde, imens moderen holder styr på børn og hjem. Hvis faderen er arbejdsløs eller tilkendt førtidspension, opholder han sig pludselig meget mere i hjemmet og skal til at redefinere sin rolle i forhold til kone og børn. Fx i forhold til aktiv børneopdragelse og relationen til sine børn generelt. Dertil kommer, at det kan føre til dårligt selvværd at fejle som familiens forsøger. Hvilket igen kan resultere i øget tristhed, isolation og begrænset netværk udenfor familien.

Der mangler en platform, hvor områdets fædre kan mødes og udveksle erfaring om det at være far og støtte hinanden i forældreskabet. Derudover er der et behov for, at fædrene viser sig som rollemodeller og bidrager til et trygt nærmiljø ved at være synlige i gadebilledet og deltage aktivt i områdets fællesarrangementer.

Målgruppe

Målgruppen for Far-til-Far netværket er primært fædre fra lokalområdet, som fra projektstart har børn i alderen 0-7 år. Der er et særligt fokus på rekruttering af fædre med begrænset netværk, ligesom det i et forebyggelsesperspektiv giver mening at henvende sig til nybagte fædre, der ligesom de nybagte mødre i mødregrupperne kan være usikre på forælderrollen og har brug for viden, støtte og sparring for at vokse som forældre. Det er vurderingen, at målgruppen løbende har et omfang på 50-60 fædre.

Mål

- At initiativet Far-til-far skaber øget dialog og kontakt til gruppen af fædre i Viby Syd
- At Far-til-far medvirker til at skabe mere kompetente, nærværende og aktive fædre –til gavn for både dem selv og deres børn
- At områdets fædre igennem Far-til-far bliver deltagende i at skabe et trygt og godt nærmiljø for børn og unge i Viby Syd

Succeskriterier for det første år

- At 20 fædre årligt indlemmes i Far-til-far projektet eller deltager i en af Far-til-Far netværkets aktiviteter
- At der i gennemsnit deltager 10 fædre hver gang Far-til-far netværket samles
- At Far-til-far netværket årligt gennemfører 4 arrangementer for områdets fædre og børn
- At 80% af fædrene i Far-til-far oplever, at de ved deltagelsen har fået styrket deres faderolle og tillige har opnået et større socialt netværk

¹³ Bl.a.Lindsted (2012) Undersøgelser af rockere og bandemedlemmers opvækstforhold, Justitsministeriets Forskningskontor og Rasmussen (2010) Livshistorier og kriminalitet, CEIT, Københavns Universitet

Målemetode

Familiemedarbejderen har ansvaret for løbende at registrere deltagertilslutning og antal af gennemførte arrangementer. Fædrenes personlige udvikling ved projektdeltagelse afdækkes igennem et årligt fokus-gruppeinterview blandt fædre gennemført af familiemedarbejderen.

Indhold og praksis

Far-til-far bygger ovenpå et pilotprojekt, som opstod sideløbende med den tidligere boligsociale helhedsplan. Far-til-far er inspireret af Sundhedsplejens mødregrupper, som har haft stor succes med at skabe rammer for netværksdannelse og undervisning i sundhedsemner og børns udvikling.

Der arbejdes overordnet set med fire elementer i Far-til-far: Far-rollen (herunder øget forældrekompetence), netværk med andre mænd, samvær og fælles oplevelser med børnene samt aktivt medborgerskab med deltagelse og investering af tid i lokalområdet.

Metodisk arbejdes der ud fra empowerment-tankegangen, hvor civilsamfundet styrkes og hjælp-til-selvhjælp er den gennemgående grundtanke. Det skal være meningsfyldt for fædre at være en del af netværket. Fædre skal derfor være medbestemmende på indholdet af møder og aktiviteter og tage ejerskab over, hvordan initiativet skal udvikle sig.

Konkret mødes Far-til-far netværket fast to aftner om måneden af 2-3 timers varighed i Nabohuset. Her deltager fædre uden børn, og indholdet af møderne veksler imellem undervisning, diskussion og almindelig hyggeligt samvær med netværksdannelse for øje. Efter model fra mødregrupperne er familiemedarbejderen ansvarlig for at skabe en ramme, hvor der er god stemning og fædre kan føle sig trygge og skabe tillid til hinanden. Hver mødegang tager udgangspunkt i en runde, hvor fædre fortæller om, hvad de er optaget af for tiden. Fædre får mulighed for at sparre med hinanden og erfaringsudveksle, samtidig med at familiemedarbejderen kan supplere med faglige indspark. Undervisningsdelen tilrettelægges i samarbejde med fædre med udgangspunkt i deres ønsker og behov. Mulige temaer kunne være barnets udvikling, børneopdragelse, start i dagtilbud, far-rollen, sex og samliv. Undervisningen er dialogbaseret og vil generelt forsøges relateret til fædrenes eget liv og erfaringer. Familiemedarbejderen forestår det meste af undervisningen, men hvor det er relevant og økonomisk muligt, kan eksterne undervisere eller lokale samarbejdspartnere som sundhedsplejen og pædagoger fra området inddrages efter behov.

Far-til-far initiativet indeholder tillige en aktivitetsbaseret del, hvor fædre i netværket styrker deres fællesskab og forældre-rolle igennem fælles oplevelser med deres børn. Der skabes ramme for, at fædre og deres børn kan aftale at mødes på tværs af netværket til fri leg i boligområdet. Dette er også en mulighed for børnene til at få nye legekammerater i boligområdet. Herudover er der lagt op til, at fædre sammen kan tage initiativ til aktiviteter som fx fisketur, grillaftner, fodboldturnering eller far-barn svømning. Aktiviteterne er en mulighed for at fædre og børn kan få en tættere relation til hinanden, ligesom børnene oplever fædre, der tager ansvar og prioriterer at være en aktiv del af deres fritidsliv.

Fædre er medbestemmende på, hvorvidt de enkelte aktiviteter skal være åbne for alle fædre og børn i området eller særlig henvendt til fædre og familier tilknyttet Far-til-far netværket. Det er vigtigt, at der inviteres bredt til nogle af aktivitetstilbuddene, da det er en mulighed for at indsluse nye fædre i Far-til-far og sikre et løbende optag af fædre. Samtidig skal fædre i netværket kunne afholde egne aktiviteter, hvor de får plads til at opbygge netværk og tillid til hinanden, som på sigt kan udvikle sig til venskaber, der rækker ud over deltagelsen i Far-til-far.

Fædrene arbejder igennem forløbet aktivt med idéer til, hvordan de kan synliggøre sig som fædre i boligområdet og markere sig som en aktiv ressource lokalt. Erfaringen fra pilotprojektet er, at fædrene gerne vil tage medansvar for deres boligområde. Deltagelsen i Far-til-far har givet dem et grundlag for i fællesskab at løse opgaver i nærområdet. Fædrene skal være kendt i lokalområdet som en ressource, man kan trække på. Eksempler på Far-til-far opgaver kunne være medarrangør af sundhedsuge for mænd, visning af børnefilm i områdets beboerbiograf eller manpower til områdets årlige "Store Legedag". Opgaverne skal virke relevante for dem som fædre, ligesom der lægges vægt på, at opgaverne hovedsageligt kan løses, samtidig med at fædrene selv deltager i aktiviteten med deres familie og åbenlyst fungerer som rollemodel for både egne og områdets børn.

Far-til-far handler i høj grad om at styrke de ressourcer, fædrene allerede besidder. For den enkelte far betyder deltagelse i initiativet en styrkelse af forældrekompetencen igennem tilegnelse af ny viden og erfaringsudveksling med andre fædre. Når fædrene er blevet mere kompetente, genererer det også et større overskud i samværet med deres børn, så far og børn får flere gode fællesoplevelser. I mødet med de andre mænd i Far-til-far udvider fædrene deres sociale netværk. De indgår i fællesskaber og danner måske på sigt venskaber, som kan mindske risikoen for isolation i eget hjem. Når de overordnet set lykkes som fædre og tillige bidrager til områdets fællesaktiviteter, viser de øget handlekompetence og får et bedre selvværd. På den baggrund er Far-til-far medvirkende til, at en række af boligområdets mænd i højere grad bliver synlige og nærværende fædre, der føler sig kompetente og tager aktivt del i deres børns liv.

Rekrutteringen af fædre sker hovedsageligt igennem sundhedsplejens hjemmebesøg. Dertil kommer rekrutteringsplatforme som områdets institutioner og den lokale skole samt nuværende fædre i Far-til-far. Andre helhedsplansinitiativer som Familier i Fokus og områdets sociale vicevært kan også henvise fædre til Far-til-far.

Medarbejderressourcer

Helhedsplanens familiemedarbejder er tovholder på Far-til-far (12 timer om ugen).

Medarbejderen har sammen med de deltagende fædre ansvaret for koordineringen og udviklingen af initiativet, ligesom medarbejderen varetager undervisningsdelen på fædremøderne.

Samarbejdsrelationer

Familiemedarbejderen er gennemgående person på Far-til-far såvel som på forældrekurserne og den individuelle familierådgivning. Dette sikrer, at alle initiativerne rettet mod forældrene er koordineret, ligesom der let kan laves tiltag på tværs. Far-til-far netværket arbejder tæt sammen med sundhedsplejen omkring undervisning og møder. Sundhedsplejerskerne kan bidrage med vigtig sparring og erfaring fra møderne i mødregrupperne. Derudover samarbejdes der med ungeinitiativet UFF, hvor unge igangsætter initiativer i lokalområdet. Det kan være en mulighed, at de to grupper skaber enkelte aktiviteter og arrangementer i fællesskab. Herudover inddrages helhedsplanens sundhedskoordinator i initiativet i forhold til de elementer, der handler om sundhed (kost, fysisk aktivitet m.v.). De to initiativer bygger på nogle af de samme principper omkring hjælp til selvhjælp, empowerment og medansvar, og derfor er det oplagt at afsøge mulighederne for koblinger og samarbejder.

Rekrutteringsmæssigt samarbejdes der som tidligere nævnt med sundhedsplejen, der foretager hjemmebesøg ved familierne samt den lokale skole og daginstitutioner.

Forankring

Det er målet, at Far-til- far på sigt kan udvikle sig til en selvkørende forening, som bæres af engagede fædre. Der arbejdes igennem projektperioden på at overdrage en stor del af ansvaret for netværket til fædrene selv.

Aktivitet 6: Familien i Fokus (FIF)**Problemkompleks**

Der bor mange børnefamilier i Viby Syd, og andelen af børn og unge i boligområdet er næsten dobbelt så stor som i resten af Aarhus. En del af disse familier kan karakteriseres som socialt udsatte eller potentielt sårbare og har problematikker som lavt uddannelsesniveau, arbejdsløshed, psykisk sårbarhed, fattigdom og begrænset netværk tæt inde på livet. En stor del af områdets familier er tillige tosprogede og derfor også udfordret sprogligt og kulturelt i det danske samfund. Faktorer, som alle udfordrer trivslen i familien og kan komme til udtryk som fx ensomhed og isolation i hjemmet, begrænset overskud til familielivet og besvær med at forstå det offentlige system.

Områdets professionelle oplever generelt, at mange af områdets forældre har svært ved at navigere i forhold til de krav og forventninger, som samfundet stiller til dem. Dette giver sig fx udslag i manglende tilslutning til forældremøder, bestyrelsesarbejde og engagement i deres børns fritidsliv. Forældrenes manglende viden om almene samfundsforhold og begrænsede kendskab til de omkringliggende tilbud er en barriere for familiernes aktive deltagelse i boligområdet.

Forældrene vil gerne være rollemodeller for deres børn, man mangler viden og konkrete redskaber til at vokse som forældre og skabe et godt fundament for deres børn.

Målgruppe

Målgruppen for aktiviteten Familien i fokus (FIF) er familier, der oplever udfordringer i forhold til familiens trivsel og som savner socialt netværk i lokalområdet. Initiativet kan ses som en forlængelse og udbygning af mødregruppeaktiviteten og Far-til far netværket. Tilbuddet henvender sig derfor primært til forældre med førskolebørn og skolebørn, som ønsker at tilegne sig flere kompetencer i rollen som forældre. Vurderingen er, at målgruppen består af 50-70 familier.

Mål

- At familierne får inspiration til selv at skabe positive forandringer i familien, der er med til at øge familiemedlemmernes trivsel
- At forebygge social udsathed blandt børnefamilierne i Viby Syd igennem viden om forældreskab og kendskab til relevante tilbud i lokalområdet
- At familierne indbyrdes styrker det sociale netværk mellem børnefamilierne i boligområdet

Succeskriterier for det første år

- Mindst 8 familier gennemfører et kursusforløb pr. sæson (forår og efterår)
- 75% af familierne oplever, at de har fået ny viden og brugbare værktøjer til deres familieliv
- 75% af familierne vurderer, at de har fået øget kendskab til de tilbud der findes i lokalområdet
- 50% af familierne oplever, at de har fået et større socialt netværk i Viby Syd

Målemetode

Familiemedarbejderen registrerer antallet af deltagende familier. De øvrige succeskriterier afdækkes via spørgeskemaer, som udfyldes af familierne ved udgangen af hvert kursusforløb. Familiemedarbejderen udformer spørgeskemaerne og har ansvaret for registrering af familiernes besvarelser.

Indhold og praksis

FIF-kurserne er et udviklingsværksted for forældre, som oplever udfordringer i forhold til familiens trivsel. Udfordringer som bl.a. kommer til udtryk som konflikter i familien på baggrund af manglende redskaber til at tackle forældrerollen. Hertil kommer problematikker som begrænset socialt netværk og manglende viden om lokalområdets tilbud.

Rammen for aktiviteten er to årlige kursusforløb (forår og efterår), hvor hvert forløb har en varighed af 8-10 kursusgange med deltagelse af 8-10 familier.

Kursusforløbene vil bestå af flere elementer:

Dialogbaserede oplæg med temaer som barnets udvikling, søvn, opdragelse og livsstil

Oplæggene som er henvendt til forældrene alene vil være praksisnære og tage udgangspunkt i de temaer forældrene selv efterspørger. Der skal være plads til, at forældrene kan udveksle erfaringer på tværs og derigennem sparre med hinanden omkring "best practice". Forumteater kan inddrages som redskab og metode, da interaktivt teater generelt gør deltagerne aktive og tillige fordrer debat, refleksion, indsigt og selverkendelse.

Undervisning i specifikke emner – tilegnelse af "her og nu" redskaber

Lokale aktører som daginstitutioner, den lokale skole og områdets afdelingsbestyrelser har igennem deres daglige virke identificeret en række huller i familiernes viden, som kan være hæmmende i deres fælles kontakt. På den baggrund tilbydes forældrene undervisning i fx forældreintra, skole-hjemsamarbejdet, den digitale borger, demokrati og valg til afdelingsbestyrelse og forældreråd. Forældrene kan i forløbet selv præge undervisningen, så den tager udgangspunkt i emner, som optager dem mest. Undervisningen er handlingsorienteret, så forældrene let kan omsætte den nytilregnede viden til praksis. Undervisningen skal ses som hjælp-til-selvhelp, så forældrene fremadrettet får kompetencer til at mestre flere aspekter af familielivet.

Ekskursioner til forskellige lokale tilbud

For at øge familiernes kendskab til tilbud i deres nærmiljø arrangeres der små ture ud af huset for både forældre og børn. Efter kursusdeltagernes ønsker og behov kan turene gå til fx områdets lektiecafé, systue, bibliotek og genbrugsplads. Aktiviteten har brobyggende karakter. Der kan ligge en trykthed i, at familierne besøger tilbuddene sammen, ligesom det gøres legitimt at stille spørgsmål, da besøgene er en del af et kursusforløb. Efter ekskursionerne forventes familierne at have tilegnet sig så meget viden om tilbuddene, at de efterfølgende selv gør brug af tilbuddene efter behov.

Fællesspisning og netværksdannelse

Hver kursusgang afsluttes med fællesspisning for både forældre og børn. Det løser et praktisk problem, så forældrene ikke behøver at haste videre for at nå aftensmadlavningen i hjemmet. Fællesspisningen har desuden en vigtig funktion i forhold til at udvikle det sociale netværk imellem familierne. Den giver mulighed for, at forældrene på uformel vis kan få vendt dagens undervisning med hinanden ligesom der er plads til at udveksle interesser samt dele sorger og glæder på tværs af familierne. De fælles oplevelser på kurset og til fællesspisningen kan give grobund for, at der dannes langvarige venskaber familierne imellem.

Børnene deltager ikke i forældreundervisningen, men for at sikre høj mødedeltagelse blandt forældrene tilbydes familierne børnepasning igennem unge fra Projekt Payday. Børnene har således i trygge rammer mulighed for at få nye kammerater fra området, imens forældrene deltager i kursusforløbet.

Helhedsplanens familiemedarbejder er tovholder på forældrekurserne og vil i mange tilfælde stå for oplæggene til de forskellige kursusgange. Her vil dog også være bidrag fra forskellige samarbejdspartnere. Eksempler på øvrige oplægsholdere kunne være skoletandplejen, en afdelingsbestyrelsesformand og en pædagog fra børnehaven. Familiemedarbejderen har som en start også ansvaret for at koordinere ekskursionerne til de lokale tilbud og skabe rammen for den afrundende fællesspisning. På sigt inddrages forældrene mere og mere i planlægning og gennemførelse af både ekskursioner og fællesspisning, så de til sidst selv kan stå med ansvaret.

Kurserne har fokus på, at forældrene får inspiration og viden til selv at skabe positive forandringer, da det er med til at øge hele familiens trivsel. Det er essentielt, at forældrene finder det relevant og lærerigt at deltage i kurserne. Derfor planlægges de forskellige kursusgange i tæt samarbejde med forældrene med udgangspunkt i deres ønsker og behov.

FIF aktiviteten udgår fra Nabohuset, områdets boligsociale base. Der forventes en vis synergieffekt, da huset ligeledes danner ramme for andre af helhedsplanens aktiviteter. Bl.a. beskæftigelsesindsatsen, sundhedscaféen, Far-til-far og mødregrupperne.

Rekruttering af familier til FIF-aktiviteterne foregår primært via personalet i de eksisterende kommunale tilbud i lokalområdet herunder sundhedsplejen, dagtilbuddene, distriktsskolen og familiekontoret. Herudover kan familierne rekrutteres igennem helhedsplanens sociale vicevært eller øvrige tiltag som Far-til-far og den individuelle familievejledning, som ligeledes varetages af familiemedarbejderen, der kan fungere brobyggende imellem tilbuddene.

Medarbejderressourcer

Helhedsplanens familiemedarbejder er tovholder og gennemgående person på Familien-i-Fokus (15 t/uge). Hertil kommer de timer, som de lokale samarbejdspartnere lægger i initiativet fx i forhold til oplæg, undervisning og indsatskoordinering, hvilket udgør 25 timer pr. forløb (12,5 timer til undervisning, 12,5 timer til forberedelse og koordinering) – 50 timer i alt om året.

Samarbejdsrelationer

Lokale aktører som skole, daginstitutioner og sundhedsplejen er vigtige samarbejdspartnere for Familier i Fokus. Udover at bidrage til aktiviteterne som oplægsholdere, er det medarbejderne, der har "hands on" og kan spotte og guide de familier, som med fordel kan indgå i FIF tilbuddet. Erfaringer fra den tidligere helhedsplan viser, at der ofte er behov for, at nogle tager familierne ved hånden og guider dem hen til tilbuddene. Dertil kommer en oplagt kobling imellem FIF initiativet og den individuelle familievejledning, hvor det bl.a. er muligt at få individuel vejledning omkring de emner og temaer, der introduceres på familiekurserne.

Forankring

FIF-aktiviteten tænkes som sådan ikke forankret. Idéen er imidlertid, at forældrene i området gennem aktiviteterne har opnået forudsætningerne og motivationen for at indgå i forskellige samarbejder lokalt med betydning for børnene. Det kan være skole-hjem-samarbejde, forældreråd i daginstitutioner m.v. Hermed

udvikles forældrene til rollemodeller ikke bare for deres egne børn men også andre forældre, hvilket kan være med til at sætte en bredere positiv udvikling i gang omkring forældreroller og forældreskab i lokalsamfundet. Herudover arbejdes der i kursusforløbene gruppeorienteret – hvilket er en måde at opbygge forældrenetværk på, der kan være med til at sikre, at forældrene efter endt projektperiode fortsat understøtter hinanden i at fortsætte den positive udvikling af deres forældreskab.

Aktivitet 7: Åben individuel familievejledning

Problemkompleks

Som skitseret under problemkomplekserne for de øvrige aktiviteter under børn, unge og familier er en stor del af beboerne i Viby Syd udfordret på parametre som fx arbejdsløshed, begrænset socialt netværk og manglende sprogkundskaber. Parametre, som alle kan have betydning for graden af trivsel og dermed overskud i de enkelte familier.

Mødregupperne, Far-til-far og Familien-i-fokus er alle helhedsplansaktiviteter, som er udformet som gruppeorienterede tilbud som igennem undervisning, inspiration, erfaringsudveksling og netværksdannelse forsøger at styrke forældrekundskaberne og handlekompetencen blandt de deltagende familier. Ofte bakes områdets familier dog med helt konkrete problemstillinger, som kræver individuel her-og-nu vejledning i sager som fylder meget i deres liv. I mange tilfælde vedrører problemstillingerne kontakt til det offentlige eller andre overordnede instanser.

Generelt har familierne ringe kendskab til og forståelse for hvordan offentlige og professionelle instanser fungerer. Mange familier har derfor svært ved kontakten og uden overordnet viden om rettigheder og pligter risikerer familierne at blive yderligere udsatte. Undersøgelser viser således, at det at håndtere kontakten til kommunen kan være et krævende arbejde for udsatte familier, som har mange berøringsflader med kommunen. I mange tilfælde magter forældrene derfor ikke at varetage den opgave det er, at være en socialt udsat familie¹⁴.

Forældrene har brug for et sted, hvor de kan få hjælp til konkrete spørgsmål vedr. fx skatteregler, boligstøtte, børnebidrag, boligbrev, statsborgerskab og ansøgning om daginstitutionsplads.

Områdets familier er særligt udfordret, når det kommer til skriftlig kommunikation. Eksempelvis forstår mange forældre ikke de breve de modtager og agerer derfor ikke på skrivelser fra skoler, daginstitutioner, boligforeninger, kommunale forvaltninger mfl. Dette bliver yderligere kompliceret af de offentlige myndigheders overgang til digital post, så al skriftlig kommunikation nu foregår digitalt. Forældrene har behov for hjælp til at forstå både konteksten og indholdet af de breve de modtager, så de bliver klædt på til på sigt selv at kunne navigere i de forskellige systemer og derigennem lære at håndtere familiens udfordringer.

¹⁴ Fokus på sårbare familier i udsatte boligområder – en kortlægning af problemstillinger og indsatser, CFBU 2015, Nana Øland Frederiksen m.fl.

Målgruppe

Målgruppen for den åbne vejledning er familier, som har konkrete problemer, som de ønsker individuel hjælp til at få løst eller komme videre med. Der vil primært være tale om familier, som er tilknyttet tilbudene i mødregrupperne, Far-til-far og Familien i fokus. Det vurderes, at målgruppen er på ca. 100 personer.

Mål

- At forældrene via den individuelle vejledning bliver bedre til at navigere i de forskellige systemer og derigennem lærer at håndtere familiens udfordringer
- At den individuelle vejledning fungerer brobyggende ind i de offentlige og professionelle instanser og på den måde bringer disse og familierne tættere på hinanden

Succeskriterier

- 20 unikke familier modtager 1 vejledende samtale pr. år
- 75 % de familier, som har fået individuel rådgivning, oplever, at de har fået hjælp og redskaber til at løse deres problemer og viden om, hvordan de fremadrettet skal håndtere deres problemstilling

Indhold og praksis

Som et supplement til de gruppeorienterede aktiviteter i Mødregrupperne, Far-til-far og forældrekurserne etableres et tilbud om åben individuel vejledning.

Den åbne individuelle rådgivning udgår fra Nabohuset, områdets boligsociale base. Vejledningstilbuddet varetages af familiemedarbejderen, som via sit engagement i både Far-til-far og Familien i Fokus har en stor berøringsflade med områdets familier. En position som i høj grad kan være tillidsskabende i forhold til, at familierne tør åbne op og søge vejledning om svære emner.

Konkret vil familiemedarbejderen holde åben individuel familievejledning 5 timer fast hver uge. Familierne kan opsøge tilbuddet efter behov og uden aftale. Normalvis vil der være tale om et enkelt besøg eventuelt med en efterfølgende opfølgningssamtale. Der kan også laves flere aftaler, men der er ikke tale om længere forløb over tid, da det er et vejledningstilbud og ikke en foranstaltning eller et behandlingstilbud, som hører hjemme i det kommunale system.

Foruden den faste individuelle vejledningsdag, kan mere uformelle vejledninger finde sted, når familiemedarbejderen og forældrene samles fx til forældrekursusforløbene eller mødes i andre sociale sammenhænge og taler om relevante emner. Metoden i vejledningstilbuddet bygger på en form for hjælp-til-selvhelp på vej mod at tage ansvar for egen livssituation og fremtid.

Tilbuddet er i udgangspunktet åbent for alle forældre og tager afsæt i familiens behov og ønsker. Forældre, som er tilknyttet Familien i fokus eller Far-til-Far, kan eksempelvis benytte vejledningen til at få uddybet eller yderligere drøftet nogle af de emner, der har været behandlet i løbet af undervisningsforløbene. Det kunne fx være forældre-barn dialog, rammesætning for børn eller livsstilsmønstre. I den åbne vejledning er der fokus på den enkelte familie og de udfordringer, der fylder for det enkelte forældrepar. I det omfang forældrene ønsker det, kan der arbejdes tæt sammen med andre aktører så den samlede indsats i familien bliver så helhedsorienteret som muligt. Familiemedarbejderen kan fx hjælpe med at skabe kontakt med familiens sundhedsplejerske eller en anden tilknyttet kommunal medarbejder.

Erfaringen fra Åben Rådgivning, en indsats under den tidligere helhedsplan, viser, at familierne netop særligt efterspørger hjælp til at tage kontakt til de offentlige systemer. Det er fx håndtering af sociale underretninger, ansøgning om friplads i institutioner og hjælp til boligstøtte, der fylder hos familierne. Den indi-

viduelle vejledning har derfor en vigtig funktion i at understøtte familierne i at navigere i det offentlige system. Vejledningen skal så vidt muligt støtte familierne i at klare så meget som muligt selv, for eksempel ved at forældrene får støtte til selv at ringe til en sagsbehandler eller medarbejder ved SKAT. Det handler i høj grad om at forældrene får succesoplevelser og derigennem motiveres til på sigt at blive selvhjulpne.

I forhold til de familier der er særligt udfordrede spiller den boligsociale familievejledningen en vigtig rolle som brobygger til relevante instanser og myndigheder. Familiemedarbejderen fx tage med til møder med kommunen som forældrenes bisidder. I mødet kan den boligsociale medarbejder på den ene side hjælpe forældrene med at forstå, hvad møderne handler om, og på den anden side være med til at sikre, at forældrenes syn på sagen kommer frem. For familierne kan der ligge en tryghed i, at de kender familiemedarbejderen fra lokalområdet og denne er tilgængelig på daglig basis. Det er en del af familiemedarbejderens opgave at skabe link på tværs af familierne og kommunen, så parterne opnår det bedst mulige samarbejde.

Rekruttering til den individuelle vejledning vil hovedsagelig ske via helhedsplansaktiviteterne: Familien i Fokus, Mødregrupperne og Far-til-far. Herudover kan både sundhedsplejerskerne, den sociale vicevært og medarbejdere i de lokale institutioner henvise til tilbuddet, hvis de vurderer at det er gavnligt for de enkelte familier.

Medarbejderressourcer

Helhedsplanens familiemedarbejder forestår den åbne individuelle vejledning og brobygger til relevante instanser (10 t/uge). Hertil vil helhedsplanens beskæftigelsesmedarbejder og sundhedskoordinator kunne inddrages, hvis familiernes udfordringer gælder deres fagområder.

Samarbejdsrelationer

Familiemedarbejderen er foruden gennemgående medarbejder i den individuelle familierådgivning tovholder på både Far-til-far og Familien i fokus. Det forventes, at den relation familierne opbygger til familiemedarbejderen igennem de forskellige initiativer vil betyde opbygning af fortrolighed og tillid som gør det lettere for familien at søge vejledning om svære familierelaterede emner. Her spiller sundhedsplejerskerne og helhedsplanens sociale vicevært en vigtig rolle i rekrutteringsarbejdet. Særligt den sociale vicevært kan via sit opsøgende arbejde støde på familier, som har brug for støtte og vejledning til familierelaterede problemstillinger.

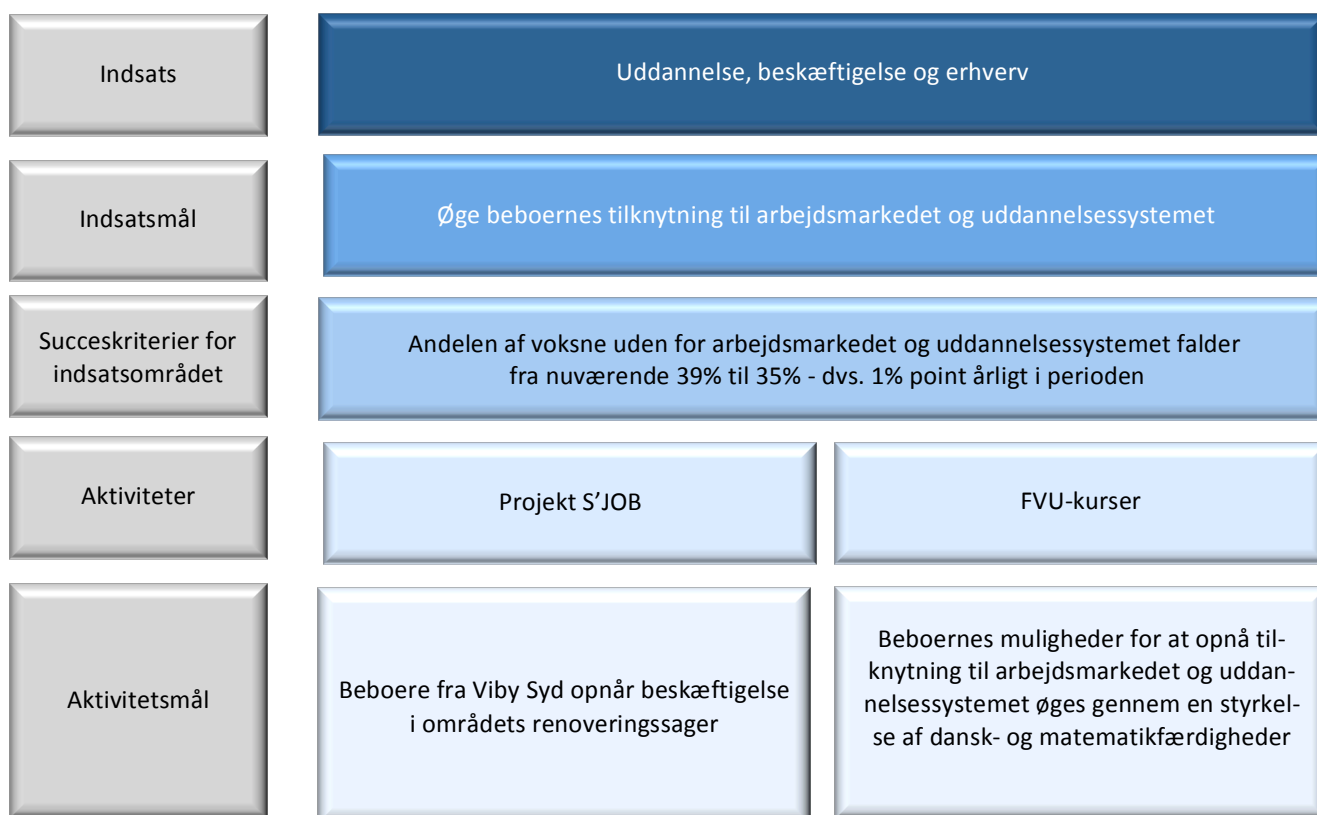
Forankring

Det forventes ikke, at aktiviteten kan forankres hos nuværende samarbejdspartnere. Håbet er dog, at mange familier igennem deltagelse i helhedsplanens aktiviteter har opnået viden og færdigheder, som klæder dem på til selv at håndtere familiens udfordringer.

Dog er der indledt et samarbejde med VIADEM¹⁵, hvor der på sigt kan arbejdes på at et åbent vejledningstilbud kan varetages af studerende fra bl.a. socialrådgiveruddannelsen og pædagogseminariet i Aarhus.

¹⁵ Se beskrivelse under sundhedsindsatsen "Sund i Viby Syd"

6. UDDANNELSE, BESKÆFTIGELSE OG ERHVERV

Problemkompleks

I Viby Syd står 39 % af beboerne i aldersgruppen 18-64 år uden for arbejdsmarkedet, hvilket er over niveauet i både de almene boligområder (39%) og i kommunen generelt (17,6%). I den største afdeling, Rosenhøj, er andelen af voksne udenfor arbejdsmarkedet 42,4 %. Langt de fleste voksne uden for arbejdsmarkedet i Viby Syd er på førtidspension (40,9 %) og kontanthjælp (40,1 %).¹⁶

Den manglende arbejdsmarkedstilknytning er først og fremmest en økonomisk udfordring for de ledige voksne og deres familier. Den begrænsede tilknytning til arbejdsmarkedet har dog også andre afledte virkninger for familierne som eksempelvis begrænsning i netværk og livsmuligheder. Børnene i familierne mangler rollemønstre i forhold til job og uddannelse, hvilket negativt kan påvirke deres egen uddannelses- og beskæftigelsesmotivation. Det kan således konstateres, at næsten hver femte (18%) af de 24-årige i Viby Syd ikke har/ikke er i gang med en ungdomsuddannelse. Det tilsvarende tal for kommunen som helhed er 7,4 %.

Mål

Det overordnede formål med uddannelses- og beskæftigelsesindsatsen er at øge beboernes tilknytning til uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet

¹⁶ Kilde: BoSocData – Aarhus Kommune og boligorganisationernes boligsociale monitoreringssystem, 12 mdr. status 31. dec 2014.

Succeskriterier for hele indsatsperioden

- Andelen af voksne uden for arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet falder fra nuværende 39% til 35% - dvs. 1% point årligt i perioden. Gennemsnitsniveauet for almene boligområder i Aarhus ligger på 39%.

Succeskriteriet måles via monitoreringssystemet BoSocData på baggrund af indikatoren 'Voksne uden for arbejdsmarkedet'¹⁷. Der måles ved opstart af den boligsociale indsats 1. november 2015 og ved afslutning 31. oktober 2019. Et fald på 4 procentpoint kan umiddelbart virke beskedent, men ser vi på de faktuelle tal vil det svare til, at 100 beboere kommer i beskæftigelse (ud af 2.423 beboere i alderen 18-64 år), hvilket må siges at være ambitiøst taget beboernes uddannelsesmæssige og sociale baggrund i betragtning. Selv i tilfælde af stigende konjunkturer i alle 4 år, er det meget ambitiøst.

Aktiviteter

Aktiviteterne under "uddannelse, beskæftigelse og erhverv" har primært et direkte beskæftigelsessigte, hvor formålet er at udnytte, at boligafdelingerne i både Rosenhøj og Søndervangen i perioden 2014-2018 står overfor gennemgribende renoveringer. I Rosenhøj alene renoveres der for 860 millioner. Boligområderne vil i den periode, renoveringerne varer, delvist være omdannet til byggeplads, som til dagligt beskæftiger mellem 150-200 entreprenører, rådgivere og håndværkere. I totalaftalerne er indskrevet sociale klausuler, som forpligter entreprenørerne på i et vist omfang at ansætte lokal arbejdskraft på både ordinære og støttede vilkår. Med de to renoveringer i boligområdet, er der med en koordineret indsats en enestående mulighed for at få mange ledige fra lokalområdet i beskæftigelse eller uddannelsesforløb.

Aktiviteterne er:

- S'JOB
- FVU Kurser

Supplerende job- og uddannelsesindsats i boligområdet

Som et supplement til beskæftigelsesindsatsen i den boligsociale indsats har Beskæftigelsesforvaltningen og boligorganisationerne i Viby Syd i fællesskab fået bevilliget puljemidler fra Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter til en fremskudt job- og uddannelsesindsats i Viby Syd i perioden 2015-2018. Konkret betyder det ansættelse af en kommunal job- og uddannelsesvejleder, som i en fremskudt indsats vil have fokus på unge under 30 år uden uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet. Der vil overordnet blive arbejdet med to typer indsatser: Intensive og helhedsorienterede gruppeforløb for unge langt fra uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet samt et åbent vejlednings- og rådgivningstilbud for alle ledige – en lokal jobcafé. Inden for rammen af de gruppebaserede forløb arbejdes der med individuelt tilrettelagte handlingsplaner. Efter endt gruppeforløb er fokus på individuel vejledning og mentorbistand med henblik på, at den enkelte unge opnår jobplacering eller tilknytning til uddannelsessystemet.

Job- og uddannelsesvejlederen og helhedsplanens beskæftigelseskoordinator vil i praksis arbejde meget tæt sammen for at sikre at den samlede uddannelses- og beskæftigelsesindsats i Viby Syd koordineres bedst muligt til gavn for beboerne. Den fremskudte Job- og uddannelsesvejleder er desuden et direkte link

¹⁷ BocSoc definitionen af voksne uden for arbejdsmarkedet: "modtagere af arbejdsløshedsdagpenge, sygedagpenge, kontanthjælp, starthjælp, forrevalidering, revalideringsydelse, ledighedsydelse eller førtidspension. Man indgår ikke i gruppen, hvis man modtager SU, efterløn eller er reelt hjemmegående og bliver forsøgt af familie eller lign."

fra boligområdet ind i beskæftigelsesforvaltningen, hvilket i mange henseender kan lette sagsbehandlingen ind i det kommunale system.

Aktivitet 1: S'JOB

Problemkompleks

Viby Syd er kendetegnet ved en høj andel af beboere på overførselsindkomst, som nævnt i det indledende problemkompleks står 39 % af områdets voksne beboere udenfor arbejdsmarkedet. Heraf er 30 % kontanthjælpsmodtagere, som i udgangspunktet står til rådighed for arbejdsmarkedet. Det kan være stigmatiserende og socialt marginaliserende at stå udenfor arbejdsmarkedet. Man har generelt færre penge til rådighed og svære ved at udvide sit sociale netværk, hvilket kan medføre en grad af isolation med forringet livskvalitet til følge.

Det er svært for beboerne at få fæste på det danske arbejdsmarked. Som i mange andre udsatte boligområder er uddannelsesniveaet forholdsvis lavt i Viby Syd. De ledige kan have udfordringer med det danske sprog – både skriftligt og i daglig tale. De ufaglærte jobs, som tidligere var tilgængelige bliver i stigende grad nedlagt eller outsourcet til udlandet, hvor arbejdskraften er billigere.

Undersøgelser viser, at et bredt socialt netværk er essentielt i jagten på et job, da hver tredje i dag får job via deres netværk¹⁸. Mange unge fra udsatte boligområder – særligt unge med anden etnisk baggrund oplever, at det er svært at få foden indenfor på det danske arbejdsmarked. Lære/elevpladser og jobs generelt besættes ofte igennem eget eller forældres netværk. De unge er derfor bagud på point allerede fra starten, da deres forældre ofte selv er arbejdsløse eller på førtidspension. De har brug for professionel støtte til at blive mønstrebrydere på uddannelses- og beskæftigelsesområdet. Med de igangværende renoveringer i området er der en unik mulighed for at fremme beskæftigelses- og uddannelsesgraden lokalt. På den baggrund igangsættes et vejledningstilbud, der gennem individuel afklaring og rådgivning tager sigte på at bygge bro mellem områdets ledige beboere og hoved- og underentreprenører på byggepladserne i området.

Målgruppe

Målgruppen for indsatsen er primært voksne kontanthjælpsmodtagere i alderen 18-64 år. Tilbuddet henvender sig til både mænd og kvinder, men erfaringen viser, at jobs på en byggeplads tiltaler mænd mest. Der er tale om ledige, der i henhold til de gældende matchgrupperinger enten er jobklar eller indsatsklar. Det betyder, at målgruppen i udgangspunktet ikke inkluderer de svageste ledige, der har så massive problemer, at de ikke kan arbejde eller deltage i en beskæftigelsesrettet indsats. Det kan være svære psykiske problemstillinger, misbrug eller massiv kriminalitet. Målgruppen kan dog godt være karakteriseret ved mindre udfordringer som manglende uddannelse, små pletter på straffeattesten og begrænset netværk. Hertil kan komme integrationsudfordringer omkring sprog, kendskab til det danske samfund mv. Kort sagt inkluderer målgruppen beboere, der har brug for støtte et stykke hen af vejen, men der skal ikke være massive udfordringer, hvis de skal fungere i et arbejde under renoveringen.

Det vurderes, at målgruppen løbende består af ca. 50 personer.

Mål

¹⁸ Kilde: Nyt fra Danmarks Statistik nr. 525, 21. nov. 2012

- Beboere fra Viby Syd opnår beskæftigelse i områdets renoveringssager

Succeskriterier (år 1)

- 30 unikke ledige modtager årligt individuel beskæftigelsesvejledning igennem beskæftigelseskoordinatoren
- Der etableres årligt 10 virksomhedspraktikker på byggepladsen
- Der etableres 1-2 lærlingeforløb årligt i renoveringen for lokale unge
- 5 ledige beboere opnår et job på støttede eller ordinære vilkår i renoveringen årligt
- 4 ud af de 5, der er kommet i job i renoveringen, er fortsat i job 6 måneder efter jobplaceringen – enten i det oprindelige job eller et nyt

Beskæftigelseskoordinatoren har ansvaret for registrering og opfølgning.

Indhold og praksis

De omfattende renoveringer i Viby Syd i perioden 2014-2018 giver igennem sociale klausuler og aftaler med entreprenører, håndværkere og Jobcenter Aarhus¹⁹ mulighed for at etablere et antal lokale jobs i byggeriet. Udformningen af beskæftigelsesindsatsen bygger på erfaringer med et pilotprojekt etableret i 2014 med udlån af en medarbejder fra Det Boligsociale Fællessekretariat.

Beskæftigelsesindsatsen omkring renoveringerne i Viby Syd har to sideløbende spor, som er gensidige elementer i aktiviteten:

- Områdets ledige beboere
- Samarbejde med byggeriets entreprenører

Begge spor varetages af helhedsplanens beskæftigelseskoordinator, som ligeledes har til opgave at brobygge imellem parterne.

Områdets ledige beboere

I forhold til de ledige tilbyder beskæftigelseskoordinatoren individuel beskæftigelsesvejledning med henblik på at afklare de lediges arbejdsmarkedsparathed - fx med henblik på ansættelse i byggeriet. Der er tale om en helhedsorienteret og håndholdt vejledning, hvor beskæftigelseskoordinatoren sammen med den ledige runder emner som fx vedkommendes uddannelse, arbejdsmarkedserfaring, interesser, familieforhold og helbred for at identificere evt. andre barrierer udover ledighed. Beskæftigelseskoordinatoren er ikke udførende og behandlende på eventuelle øvrige barrierer ud over ledighed, men indtager en brobyggende funktion i forhold til at hjælpe den ledige hen til den rette hjælp. Der kan dog kort snakkes om udviklingsmuligheder. Hvor det giver mening kan der brobygges over i andre helhedsplansaktiviteter eksempelvis sundhedstjekket eller den sociale vicevært.

Beskæftigelseskoordinatoren kan også efter ønske fra den ledige give sparring til jobansøgninger og CV'er. Som udgangspunkt udarbejder den ledige selv et udkast, hvorefter beskæftigelseskoordinatoren yder hjælp til den endelige udformning.

Hvis beskæftigelsesmedarbejderen i samråd med den kommunalt ansatte job- og uddannelsesvejleder vurderer, at den ledige er arbejdsmarkedsparat afklares evt. støttemuligheder for tilskud (praktik, løntilskud,

¹⁹ Se bilag 2, partnerskabsaftale omkring renoveringer i Aarhus Syd

fleksjob mv). Herefter er de kandidater til et jobmatch i byggeriet, som afklares i samarbejde med entreprenører og underentreprenører.

I relationen til de ledige har beskæftigelseskoordinatoren den fordel, at den individuelle vejledning bygger på et frivillighedsprincip, hvor de ledige selv er motiverede for deltagelse og åbne for at blive guidet igennem et individuelt vejledningsforløb, som kan føre til job eller optagelse i et uddannelsesforløb. Beskæftigelseskoordinatoren er med sin ansættelse i helhedsplanen en uvildig rådgiver uden myndighedsfunktion, hvilket giver særlige betingelser for opbygningen af et tillidsfuldt forhold, hvor der kan arbejdes helhedsorienteret også med andre barrierer end ledighed.

Samarbejde med byggeriets entreprenører

I forhold til entreprenørerne er beskæftigelseskoordinatoren opsøgende i forhold til det kontinuerlige samarbejde igennem hele renoveringsperioden. Beskæftigelseskoordinatoren fungerer som bindeled imellem entreprenørerne og de ledige. Det betyder konkret, at beskæftigelseskoordinatoren på baggrund af en socialfaglig vurdering af kandidaternes arbejdsevne og arbejdsparathed formidler deres kvalifikationer og kompetencer til de potentielle arbejdsgivere i området og dermed hjælper med at etablere det rette match.

Når der er lavet et match, og en ledig fra boligområdet er ansat ved en af entreprenørerne, indtager beskæftigelseskoordinatoren en mentorfunktion. Beskæftigelseskoordinatoren afholder opfølgningssamtaler med den unge og understøtter den unge i at varetage og fastholde sit job. Der kan være unge, der har brug for hjælp til at opnå mødestabilitet, vejledning i spillereglerne på arbejdspladsen, rådgivning omkring samarbejde og kommunikation med kolleger eller lignende. Ud over samtalerne med den enkelte unge varetager beskæftigelseskoordinatoren også opfølgningen med arbejdsgiverne. Der aftales en fast mødefrekvens med arbejdsgiveren, hvor ansættelsesforholdet drøftes. Hvis der er problemer, er det beskæftigelseskoordinatorens ansvar at tage hånd om dette i samarbejde med den unge. Beskæftigelseskoordinatoren skal kort sagt være arbejdsgivernes garanti for, at de får den arbejdskraft, de har behov for.

Der er mulighed for ansættelse af lokale ledige i både ordinær ansættelse, virksomhedspraktik, løntilskud, virksomhedsforlagt praktik, lærepladser, fritidsjob, skånejob og fleksjob. Erfaringen fra pilotprojektet er, at mange starter i praktik eller løntilskud med mulighed for at bevæge sig i retningen af en ordinær ansættelse, såfremt der er progression og tilfredshed med arbejdsindsatsen. De ordinære ansættelser i det hidtidige projekt har alle været som ufaglærte pladsmænd, der fx afdækker lejligheder, tager imod materialer på pladsen og går til hånde. Viser pladsmændene sig at have flair for bestemte opgaver, er der mulighed for, at ansættelsesforholdet kan udvikle sig som en håndværksmæssig læreplads, hvis der er interesse for dette.

Etablering af lokale jobs i renoveringer er en stor gevinst for både entreprenører og beboerne. Ved ansættelse i byggeriet bliver de ansatte beboere aktivt deltagende i renoveringen – de får kendskab og ejerskab. Erfaringen fra pilotprojektet er desuden, at de arbejdende beboere påtager sig rollen som beskyttere af byggeriet, hvis der er optræk til ballade eller tegn på tyveri fra byggepladsen.

For den enkelte beboer er ansættelse i byggeriet betydningsfuldt. Fodfæste på arbejdsmarkedet er vigtigt for den enkelte, som opnår en arbejdsidentitet såvel som øget livskvalitet og flere økonomiske ressourcer. Denne indgår ligeledes i et dagligt fællesskab, udvider sit sociale netværk og tilegner sig både faglige, sociale og personlige kompetencer, herunder kendskab til de uskrevne spilleregler på arbejdsmarkedet og styr-

kede samarbejds-, kommunikations- og konfliktløsningsevner. Sidst, men ikke mindst fremstår beboeren igennem sin ansættelse som rollemodel for både familie og andre i boligområdet.

Beskæftigelseskoordinatoren har base i Nabohuset sammen med de fleste af helhedsplanens øvrige ansatte. Rekrutteringen til beskæftigelsesindsatsen foregår via helhedsplanens mange aktiviteter, den fremskudte kommunale job- og uddannelsesmedarbejder og Sundhedsplejen såvel som 17Plus og beskæftigelsesforvaltningen.

Medarbejderressourcer

Der ansættes en beskæftigelseskoordinator 25 timer/ uge. Beskæftigelseskoordinatoren tager sig desuden af fritidsjobindsatsen sammen med ungemedarbejderen.

Samarbejdsrelationer

Beskæftigelseskoordinatorens primære samarbejdspartnere er ledende driftsmedarbejdere blandt hoved – og underentreprenører. Det er i samarbejde med disse, at de lokale jobs skabes, og de ledige matches og fastholdes. Beskæftigelseskoordinatoren vil have sin daglige gang i skurbyen og på byggepladsen og heri gennem en tæt kontakt – både formelt og uformelt – til entreprenørerne på pladsen.

I tillæg til ovenstående samarbejdes der tæt med beskæftigelsesforvaltningen i Aarhus Kommune primært via den fremskudte job- og uddannelsesmedarbejder (jf. ovennævnte MBBL-bevilling). Den fremskudte job- og uddannelsesvejleder fra Jobcentret er indgangen for helhedsplanen til Jobcentret og de lediges sagsbehandlere. Den fremskudte job- og uddannelsesvejleder fungerer dermed som beskæftigelseskoordinatorens kontaktperson, når der skal etableres forskellige former for støttet beskæftigelse (løntilskud, fleksjob) og virksomhedspraktikker, der kræver myndighedsgodkendelse ved den pågældendes sagsbehandler. Kommunens fremskudte job- og uddannelsesvejleder og helhedsplanens beskæftigelseskoordinator placeres sammen fysisk i områdets boligsociale ramme, Nabohuset. Der i det nuværende pilotprojekt gjort særdeles gode erfaringer med denne konstruktion, hvorfor hensigten er at fortsætte denne organisering af samarbejdet.

I forhold til områdets unge, der er i uddannelse men mangler lære- og praktikpladser, samarbejdes med Aarhus Tech, hvor de studerende går. Aarhus Tech har overblikket over de unge, der mangler lærepladser samt de unge, der som en del af deres skolepraktik kan have gavn af en kortere virksomhedsforlagt praktik.

Sidst men ikke mindst er der i beskæftigelsesindsatsen stort fokus på samarbejdet med helhedsplanens øvrige aktiviteter, særligt sundhed, den sociale vicevært og familiemedarbejderen. Det gælder både i forhold til rekruttering af målgruppen for beskæftigelsesindsatsen men også i forhold til det helhedsorienterede arbejde med de ledige. Der kan eksempelvis være ledige, der kunne have gavn af helhedsplanens sundhedstilbud eller familiemedarbejderens vejledningstilbud og kursusforløb.

Forankring

Aktiviteten kan umiddelbart ikke forankres i boligområdet, da der med renoveringen af Rosenhøj og Søndervangen er tale om en unik mulighed for at skabe lokale arbejdspladser i en begrænset periode.

Det er dog forventningen, at der med indsatsen skabes positive rollemodeller i boligområdet i forhold til uddannelse og beskæftigelse, og at betydningen heraf vil vise sig i de kommende generationer.

Yderligere er forventningen, at samarbejdet omkring renoveringen nedbryder nogle barrierer og fordomme hos entreprenører og håndværkere, således at flere beboere i Viby Syd også i fremtiden kan komme i betragtning til jobs i byggebranchen. Som en særlig indsats i bestræbelserne på at nå dette mål afsøges i løbet af projektperioden muligheden for virksomhedsadoption af en gruppe unge fra Viby Syd efter inspiration fra forsøgene med virksomhedsadoption af skoleklasser²⁰. Virksomhedsadoptionen indebærer, at en virksomhed tager et særligt ansvar for at tage imod unge fra området – både i form af generel orientering om arbejdsmarkedet, konkret introduktion til arbejdspladsen og sidst men ikke mindst konkrete ansættelser af unge. Denne ordning kører allerede på Søndervangsskolen, og dermed er der en oplagt mulighed for at tænke de to tiltag sammen.

Aktivitet 2: FVU-kurser

Problemkompleks

Manglende tilknytning til arbejdsmarkedet kan skyldes mange forskellige forhold. Der kan være sundhedsmæssige, personlige, sociale, faglige og kulturelle barrierer. For nogle handler det imidlertid også om utilstrækkelige færdigheder i dansk og matematik. Evnen til at læse en tekst og formulere sig skriftligt samt besiddelse af en vis talforståelse og -sikkerhed er nødvendigt i stort set alle typer af jobs og bestemt også i forhold til uddannelsesaktivitet. Manglende skrive-, læse- og regnefærdigheder udgør derfor en barriere for tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet.

I Viby Syd er erfaringen fra den nuværende beskæftigelsesindsats, at der er voksne med disse udfordringer, som har behov for et opkvalificerende forløb, før de er klar til arbejdsmarkedet. På den baggrund etableres FVU (forberedende voksenundervisning) i dansk og matematik som et lokalt tilbud i boligområdet.

Målgruppe

Målgruppen for FVU-kurserne er voksne over 18 år med et behov for opkvalificering i dansk og/eller matematik. Tilbuddet henvender sig til beboere med både dansk og ikke-dansk herkomst, idet det ikke er et sprogkursus men en træning i læse-, skrive- og regnefærdigheder. Kurserne retter sig i særlig grad mod de voksne, der indgår i helhedsplanens beskæftigelsesindsats eller den kommunale fremskudte beskæftigelsesindsats i området og dermed er i gang med et beskæftigelsesrettet forløb. Målgruppen inkluderer både unge med et brudt eller forsømt skoleforløb men også ældre med en meget begrænset skolegang, der ligger langt tilbage i tid. For gruppen af ikke-etnisk danske beboere gælder det, at de skal have et vist niveau i dansk for at kunne profitere af kurserne. Der skal være tale om personer, der mundtligt mestrer det danske sprog, men som mangler træning i at læse og skrive. Det vurderes, at målgruppen løbende udgør omkring 50 personer.

Mål

Målet med FVU-kurserne er, at kursisterne gennem en styrkelse af deres dansk- og matematikfærdigheder fremmer deres muligheder for at opnå tilknytning til arbejdsmarkedet og uddannelsessystemet.

Succeskriterier (År 1)

- Der oprettes mindst to FVU-hold i Viby Syd
- FVU-holdene har ved opstart i gennemsnit mindst 10 deltagere
- 90% af kursisterne gennemfører påbegyndt kursus

De enkelte FVU-undervisere registrerer kursisternes fremmøde og eventuelle frafald

²⁰ Se Cabi, august 2008: 'Virksomheder adopterer skoleklasser'

Indhold og praksis

I samarbejde med FO Aarhus udbydes løbende FVU-kurser i dansk og matematik med placering i Nabohuset og efter behov i øvrige aktivitetslokaler i området. Kurserne er gratis og åbne for alle voksne over 18. Forud for igangsætning af kurserne og optagelse af kursister laver kursuslederen en faglig vurdering af den enkelte for at afklare, om FVU er det rette tilbud til vedkommende og i givet fald, hvilket trin vedkommende skal placeres på. Kurserne består typisk af et forløb med 40-80 lektioner med mulighed for en frivillig afsluttende eksamen, der alene er et tilbud og ikke et krav. Undervisningen tilrettelægges og gennemføres af en underviser fra FO Aarhus (Frit Oplysningsforbund). Undervisningen foregår på små hold, hvor der er plads til individuelt tilrettelagte forløb – dog kræves et minimum på 8 deltagere for oprettelse af et hold. De individuelt tilrettelagte forløb betyder eksempelvis, at hvis en kursist kommer med et særligt behov i forhold til nogle bestemte færdigheder for eksempelvis at bestå en adgangsprøve, så arbejdes der målrettet med dette for den enkelte.

Rekrutteringen af kursister sker primært gennem helhedsplanens øvrige aktiviteter, herunder i særlig grad beskæftigelsesindsatsen og de familierettede indsatser.

Undervejs i kursusforløbet og efter endt forløb samarbejdes tæt med helhedsplanens beskæftigelsesindsats samt den fremskudte job- og uddannelsesvejleder fra Jobcentret med henblik på at sikre brobygning af kursisterne til uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet. Det prioriteres, at kurset integreres i et længerevarende beskæftigelsesrettet forløb. Kursister i alderen 18-30 år med behov for vejledning og rådgivning i forhold til at opnå fodfæste på arbejdsmarkedet eller uddannelsessystemet henvises til den fremskudte job- og uddannelsesvejleder fra Jobcentret, mens øvrige kursister henvises til helhedsplanens beskæftigelseskoordinator.

Medarbejderressourcer

Undervisningen varetages af en underviser fra Frit Oplysningsforbund. FO Aarhus tilbyder årligt op til 320 undervisningstimer (å 45 min.) i dansk og op til 185 undervisningstimer (å 45 min.) i matematik. Den boligsociale beskæftigelsesmedarbejder og familiemedarbejderen bidrager med tid til formidling af tilbuddet og rekruttering af kursister blandt deres målgrupper.

Samarbejdsrelationer

FVU-kurserne koordineres og sammentænkes med både helhedsplanens og kommunens fremskudte beskæftigelsesindsats. Beskæftigelsesindsatserne har kontakt til målgruppen og kan formidle tilbuddet, men det er også i disse indsatser, der er overblik over behovene i målgruppen og dermed information, der kan bruges i tilrettelæggelsen af kurserne og de individuelle forløb. Herudover er beskæftigelsesindsatserne vigtige samarbejdspartnere i forhold til kursisternes videre forløb efter færdiggørelse af kurserne. Som nævnt ovenfor skal kursister med et behov for videre vejledning og rådgivning om uddannelse og beskæftigelse henvises til beskæftigelseskoordinatoren i den boligsociale indsats eller den fremskudte job- og uddannelsesvejleder fra Jobcentret. Det skal så vidt muligt sikres, at kurset ikke står som en isoleret begivenhed for deltagerne men derimod som et integreret element i et længere forløb målrettet uddannelse og beskæftigelse.

Forankring

I løbet af projektperioden undersøges grundlaget for at permanentgøre tilbuddet som et lokalt FO-tilbud i Viby Syd. En forankring af tilbuddet kræver, at der er tilstrækkelig lokal efterspørgsel på kurserne fra den

relevante målgruppe Hvis erfaringen er, at der kan samles kursistgrupper på minimum 8 deltagere er der grundlag for at etablere kurserne lokalt, da der herved udløses den fornødne statslige finansiering af kurserne.

7. SUNDHED

Indsats	Sundhed	
Indsatsmål	At fremme sundhedstilstanden blandt beboerne	
Succeskriterier for indsatsområdet	At der etableres et lokalt sundhedstjek, som har minimum en ugentlig åbningsdag	At der via frivillige i VIADEM skabes beboer- aktiviteter med sundhed og trivsel som omdrejningspunkt
Aktiviteter	Sund i Viby Syd	
Aktivitetsmål	Gennem forebyggende tiltag, opsporing og henvisning til behandling og sundhedsfremmende tilbud i det etablerede sundhedssystem at fremme sundhedstilstanden blandt beboere, så deres livsmuligheder øges, herunder deres muligheder for at varetage et arbejde	

Problemkompleks

Arbejdsløsheden er stor i Viby Syd. Som beskrevet under indsatsområdet uddannelse, beskæftigelse og erhverv står 39% af områdets voksne beboere i alderen 18-64 år uden for arbejdsmarkedet. Heraf modtager størstedelen – lidt over 600 beboere en helbredsbebet overførselsindkomst.²¹ Denne gruppe af voksne har så store helbredsmæssige udfordringer, at de er forhindret i at arbejde.

Undersøgelser viser, at arbejdsløse og beboere i udsatte boligområder generelt er karakteriseret ved at have dårlig sundhedstilstand sammenlignet med resten af befolkningen. Der er således tale om social ulighed i sundhed.²² Dette forstærkes af beboernes ofte begrænsede kendskab til det etablerede sundhedsvæsen og dets forebyggende tilbud. Således benyttes de generelle og centraliserede sundhedstilbud kun i meget ringe grad af beboere fra de udsatte boligområder.

Erfaringer fra tidligere sundhedscaféprojekt i Viby Syd under Det Boligsociale Fællessekretariat (2010-2014) viser, at problemstillinger som motionsuvedtagelse, overvægt, brug af stimulanser og mental sundhed er gældende for en relativ stor gruppe af beboerne. Der er tale om udfordringer, som kan have stor betydning for trivslen blandt de enkelte beboere og deres familier. En dårlig sundhedstilstand kan influere på det person-

²¹ Kilde: BoSocData – Aarhus Kommune og boligorganisationernes boligsociale monitoreringssystem, 12 mdr. status 31. dec. 2014

²² Kilde: Ulighed i sundhed: Årsager og indsatser, Sundhedsstyrelsen 2011 og Boligsociale sundhedsindsatser: baggrund og kortlægning af sundhedsfremmende indsatser i udsatte boligområder, CFBU 2013, Sigurd ml.

lige overskud og fx gøre det vanskeligt at varetage et arbejde eller tage aktiv del i ens børns skole- og fritidsliv. Dertil kommer, at voksne med en dårlig sundhedstilstand ofte har vanskeligt ved at fungere som positive rollemodeller for deres børn i relation til opbygning af en vedvarende sund og aktiv livstil. Sundhed og trivsel har således betydning for arbejdstilknytningen såvel som det gode familieliv.

Der er behov for en fremskudt lokal sundhedsindsats som i et forebyggelsesperspektiv har fokus på at fremme beboernes generelle sundhedstilstand. Udgangspunktet er det brede sundhedsbegreb, hvor sundhedstilbud og sunde aktiviteter kan ses som et middel til at fremme både fysisk, psykisk og socialt velvære blandt områdets beboere.

Mål for den 4-årige periode

- At fremme sundhedstilstanden blandt beboerne

Målet med sundhedsindsatsen er at fremme sundhedstilstanden i beboergruppen i bred og positiv forstand. Det handler ikke kun om forebyggelse af sygdomme, men også om at fremme livskvalitet gennem et bredt fokus på både levevilkår, netværk og livsstil. Sundhedsindsatsen skal med andre ord fremme beboernes muligheder for at leve det liv, de ønsker, og som har værdi for dem. Det overordnede mål med indsatsen er således personlig empowerment og fremme af livsmuligheder for den enkelte.

Succeskriterier for den 4-årige periode

- At der etableres et lokalt sundhedstjek som har minimum en ugentlig åbningsdag
- At der skabes minimum 16 beboeraktiviteter med sundhed og trivsel som omdrejningspunkt

Sundhedskoordinatoren og lederen af den boligsociale helhedsplan har i fællesskab ansvaret for at etablere et lokalt sundhedstjek og registrere antallet af sunde beboeraktiviteter.

Aktiviteter

Sund i Viby Syd

Aktivitet 1: Sund i Viby Syd

Problemkompleks

I forbindelse med den tidligere omtalte kortlægning af de boligsociale udfordringer forud for den boligsociale helhedsplan 2015-2019 giver fokusgruppeinterviewene en indikation af, at sundhed opleves som en betydelig udfordring i Viby Syd. Interviewpersonerne italesætter problemer med den generelle sundhedstilstand i bydelen, men nævner også specifikke udfordringer som fx begrænset deltagelse af mænd i områdets motionstilbud og øvrige fællesaktiviteter samt en bekymring for beboere med manglende socialt netværk med risiko for at ende i isolation og ensomhed. Begge problemstillinger kan afstedkomme negative konsekvenser i den fysiske såvel som den mentale og sociale sundhedstilstand.

Bekymringen for den generelle sundhedstilstand i boligområdet hænger tæt sammen med påvisningen af social ulighed i sundhed i udsatte boligområder. I Viby Syd opsøger mange ikke det etablerede sundhedssystem – hverken i forhold til behandling eller forebyggelse. Det betyder, at beboere med konkrete sygdomme og lidelser ikke benytter sig af de relevante sundhedstilbud og behandlinger. I det tidligere Sundhedscaféprojekt er det blevet tydeligt, at en del beboere fx går rundt med forhøjet blodtryk og ubehandlet diabetes. Det betyder, at beboernes livskvalitet kan være påvirket negativt og markant af forhold, som det etab-

lerede behandlingssystem har tilbud til, eller som den enkelte gennem simple forandringer selv kan ændre, såfremt den fornødne viden og støtte er tilstede lokalt.

Målgruppe

Den primære målgruppe for sundhedsindsatsen er voksne uden arbejdsmarkedstilknnytning og deres familier. Erfaringsmæssigt er det denne gruppe, som har de største sundhedsmæssige udfordringer og samtidig gør mindst brug af det etablerede sundhedssystem. Antallet af voksne udenfor arbejdsmarkedet udgør 949 beboere i Viby Syd

Den sekundære målgruppe er alle øvrige beboere i bydelen. Helt konkret 4070 beboere hvoraf 2422 er voksne beboere mellem 18-64 år.

For begge målgrupper gælder, at aktiviteter under sundhedsindsatsen er åbent for alle uanset sundhedstilstand. Sundhedsindsatsen har ud over håndteringen af konkrete sundhedsproblemstillinger også til formål at forebygge sundhedsproblemer. Derfor er aktiviteten også målrettet beboere uden specifikke sundhedsproblemer, som blot har interesse i at holde sig sund og indgå i sociale netværk i lokalområdet.

Mål

Gennem forebyggende tiltag, opsporing og henvisning til behandling og sundhedsfremmende tilbud i det etablerede sundhedssystem at fremme sundhedstilstanden blandt beboere, så deres livsmuligheder øges, herunder deres muligheder for at varetage et arbejde.

Succeskriterier for det første år

- 100 beboere får et lokalt sundhedstjek
- 60 % af alle der får et sundhedstjek tilhører den primære målgruppe og står derfor uden for arbejdsmarkedet/uddannelsessystemet
- Der gennemføres 4 beboeraktiviteter eller arrangementer med fokus på sundhed og trivsel
- 100 beboere deltager i områdets sunde aktiviteter

Sundhedskoordinatoren har i samarbejde med sygeplejersken fra MSO ansvaret for at registrere fremmødet til de lokale sundhedstjek. Sundhedskoordinatoren står desuden for registrering vedrørende sunde aktiviteter og antal deltagere.

Indhold og praksis

Sundhedsaktiviteten "Sund i Viby Syd" har to spor: Sundhedstjekket som har fokus på opsporing, brobygning til sundhedssystemet og VIADEM Viby Syd, en frivillig indsats som understøtter konkrete trivsels- og sundhedsfremmende aktiviteter lokalt i Viby Syd.

Sundhedstjekket

Sundhedstjekket er en videreførelse af det lokale sundhedstilbud, der med Sundhedscaféprojektet under det Det Boligsociale Fællessekretariat har kørt i området siden 2010. Sundhedstjekket er en samlet betegnelse for flere sundhedstilbud herunder bodyscanninger, blodtryks- og blodsuktermålinger samt sundhedssamtaler. Beboerne vælger selv, hvilke tilbud de ønsker at benytte sig af afhængig af deres individuelle behov og motivation.

Sundhedssamtalen er den mest omfattende del af sundhedstjekket, idet det består af en individuel samtale med en sygeplejerske om en lang række forhold vedrørende sygdom, generelle livsbetingelser samt behov

for og ønsker til behandling og/eller livsstilsændringer. Sygeplejersken bidrager med råd og vejledning i det omfang, beboeren efterspørger det. Der kan tages udgangspunkt i KRAM-faktorerne (Kost, Rygning, Alkohol og Motion), da de alle har indvirkning på livsstilssygdomme. Social og mental sundhed skal ligeledes bringes i spil. Registreringer i føromtalte Sundhedscaféprojekt viser fx, at mental sundhed (herunder stress og PTSD eller depression) tidligere har været et emne i hver fjerde sundhedssamtale. Samtalen kan således også handle om deltagelse i netværk og aktiviteter eller brobygning til andre relevante tilbud i de øvrige boligsociale indsatser. Det kan fx være formidling af kontakt imellem den langtidssygemeldte beboer og helhedsplanens beskæftigelsesmedarbejder, reklame for den lokale idrætsforening VSI eller info om områdets familiekurser til den psykisk sårbare mor, som har ønske om at deltage i netværk med andre ligestillede familier.

Sundhedstjekket og herunder også den individuelle sundhedssamtale fungerer som et åbent og uformelt tilbud for alle beboere i Viby Syd. Sundhedstjekket gennemføres lokalt i Nabohuset, hvorfra den boligsociale indsats koordineres og mange andre beboeraktiviteter udgår fra. Der er åbent 2 timer ugentligt i et fast tidsrum, hvor beboere kan komme forbi uden visitering eller forudgående tidsbestilling. Derudover kan sundhedstjekket gøres mobilt, som en slags opsøgende aktivitet i forbindelse med særlige arrangementer eller overfor specifikke målgrupper. Det kan eksempelvis være deltagelse i områdearrangementer, sportsstævner eller besøg i lokale foreninger eller klubber.

Sundhedskoordinatoren vil have et overordnet fokus på koordinering og udvikling af sundhedssamarbejder på tværs af bydelen. Dette vil ske i tæt parløb med den boligsociale indsats, kommunale aktører, VSI, VIA-DEM og øvrige foreninger og frivillige netværk. Det kunne fx være dialogforedrag om forskellige emner, sundhedsrådgivning for unge, madskoler mv. De konkrete aktiviteter udvikles og tilrettelægges løbende efter input, ønsker og ressourcer fra beboere og lokale aktører.

VIADEM VIBY SYD – en understøttende frivillig indsats i boligområdet

VIADEM Viby Syd bygger ovenpå et pilotprojekt fra boligområdet Bispehaven, hvor VIA University College, Aarhus kommune, Frivilligcenter Aarhus og den lokale boligforening indgik partnerskab med henblik på at inkludere frivillige socialrådgiverstuderende i eksisterende indsatser og boligsocialt arbejde og bidrage til lokale tiltag. Tanken var, at projektet kunne bidrage til at gøre socialrådgiveruddannelsen mere praksisnær og sætte fokus på arbejde i udsatte boligområder. Boligområdet fik så til gengæld tilført ressourcer og flere positive rollemodeller for områdets beboere²³.

Som en udbygning af pilotprojektet indgår nu hele fem VIA-uddannelser i VIADEM Vol. 2, som VIADEM Viby Syd er en del af. Der er specifikt tale om uddannelserne Sundhed&Ernæring, Socialrådgiveruddannelsen, Sygeplejerskeuddannelsen, Pædagoguddannelsen og Læreruddannelsen. Tanken er fortsat, at frivillige studerende fra uddannelserne rekrutteres og organiseres i VIADEM og herefter kan deltage i allerede etablerede boligsociale aktiviteter i lokalområdet og på sigt bidrager til at udvikle nye aktiviteter sammen med de boligsociale medarbejdere, andre frivillige og beboere i boligområdet.

I VIADEM Viby Syd forventes 20-30 frivillige studerende løbende tilknyttet til det boligsociale arbejde. Et af fokusområderne bliver at understøtte og indgå i eksisterende aktiviteter med sundhed og trivsel som omdrejningspunkt.

²³ Partnerskabsprojektet VIADEM, Gordon Vincent og Annette Auken Andreassen, januar 2015

Konkret er der allerede indgået aftale om, at frivillige fra VIADEM skal understøtte og medudvikle 4H's haveprojekt hvor børn i alderen 8-12 år 'går til have' i deres boligområde. Nøgleord for aktiviteten er udeliv, 'fra jord til bord', netværk og leg. Derudover er planen, at VIADEM også skal understøtte den lokale idrætsforening VSI og bl.a. bidrage til foreningsudvikling, igangsættelse af nye aktiviteter og medlemsevents.

På sigt er håbet, at VIADEM sammen med øvrige frivillige i lokalområdet kan være igangsætter på fx gåhold, madlavningskurser med fokus på sund kost, motionsaktiviteter for mænd samt planlægning og gennemførelse af lokal sundhedsuge for mænd i samarbejde med lokale aktører som fx bydelsmødre, Far-til-far, Klubben Rosenhøj eller sundhedskoordinatoren.

Som et boligområde, hvor sundhedstilstanden generelt er dårlig, har Viby Syd brug for sunde aktiviteter som forebyggelse af fx livstilssygdomme og styrkelse af det sociale netværk imellem beboerne. Sunde aktiviteter skal ikke italesættes som et nødvendig onde i Viby Syd, motivationen skal derimod være at sundhed kan være sjovt og noget man gør i fællesskab. VIADEM Viby Syd kan være med til at understøtte, at den vision føres ud i livet.

Rekruttering af beboere til begge delaktiviteter under sundhedsindsatsen foregår via vibysyd.dk, opslag i opgangene, mund-til-mund i boligområdet samt henvisning fra kommunale samarbejdspartnere såvel som øvrige medarbejdere i den boligsociale helhedsplan. Særligt den sociale vicevært kan via sit opsøgende arbejde i hjemmene brobygge til sundhedstjekket og netværksopbyggende sundhedsaktiviteter.

Medarbejderressourcer

Den sociale vicevært varetager en sundhedskoordinator-funktion 5 timer om ugen til at drive og koordinere de konkrete aktiviteter i sundhedstjekket samt facilitere samarbejdsrelationer omkring sundhedsfremmende tilbud i bydelen.

Den lokale sundhedsenhed under Magistraten for Sundhed og Omsorg (MSO) i Aarhus kommune leverer 3 ugentlige sygeplejersketimer til sundhedstjekket, hvor sygeplejerskerne blandt andet skal gennemføre sundhedssamtaler med beboerne.

VIADEM-aktiviteter og øvrige frivillige aktiviteter understøttes af relevante medarbejdere i helhedsplanen. Der udpeges en kontaktperson blandt medarbejderne, når indholdet af aktiviteterne er på plads.

Samarbejdsrelationer

MSO er en tæt samarbejdspartner i den lokale sundhedsindsats. Når de kommunale sundhedsplejersker indgår i sundhedstjekket, sikres brobygning til det etablerede sundhedssystem for de beboere, der har behov for behandling eller kunne have gavn af en henvisning til de eksisterende sundhedstilbud i kommunen. Herudover sikres det, at den boligsociale sundhedsindsats meningsfuldt supplerer de eksisterende tilbud i stedet for at lave parallelindsatser. Fx har det tidligere sundhedscaféprojekt i området udviklet en frugtbar samarbejdsrelation med Folkesundhed Aarhus og lokalcenter Kongsvang.

Implementeringen af VIADEM i Viby Syd betyder, at lokalområdet får en ny stærk samarbejdspartner i bl.a. Sygeplejerskeuddannelsen og uddannelsen for Sundhed & Ernæring under VIA. Udover frivillighedsprojektet ses der muligheder i nye samarbejdsrelationer omkring fx uddannelsespraktikker og eksamensopgaver til gavn for Viby Syd.

I forhold til brobygning til eksisterende sundhedstilbud i nærområdet er der en oplagt samarbejdsrelation til den lokale idrætsforening VSI, som med succes fx udbyder motionsaktiviteter som zumba, yoga og piloxing for kvinder til et meget lavt halvårligt kontingent.

Samspillet med helhedsplanens øvrige boligsociale indsatser er ligeledes en central samarbejdsrelation, således vil en del brugere af beskæftigelsesindsatsen og målgruppen for den sociale vicevært kunne nyde gavn af sundhedstilbuddet. Under indsatsen for børn, unge og familier ses sundhedsplejerskerne i mødregrupperne og helhedsplanens familiemedarbejder som vigtige samarbejdspartnere fx i forhold til gravide, unge mødre, familier med sociale problemer eller misbrugsproblematikker tæt inde på livet. Sundhedsindsatsen understøtter dermed på mange måder de øvrige indsatser i helhedsplanen, ligesom de øvrige aktiviteter i helhedsplanen støtter op om sundhedsindsatsen, idet de fokuserer på forbedring af beboernes generelle livsbetingelser og dermed også mulighederne for at leve et sundt liv.

Forankring

Det er ambitionen, at sundhedstjekket på sigt forankres i den lokale kommunale drift i MSO, gerne i den lokale sundhedsenhed eller som en særlig fremskudt indsats for de beboere, som ikke selv opsøger de bydækkende kommunale tilbud. Forankringsstrategien understøttes i indsatsperioden af, at sygeplejerskerne fra den lokale kommunale sundhedsenhed indgår som en del af teamet omkring sundhedstjekkerne. Herved opnår de erfaring med aktiviteten og ser resultaterne heraf.

VIADÉM Viby Syd forventes ligeledes forankret i lokalområdet, da der er tale om en frivillig indsats som i høj grad er selvkørende i samarbejde med områdets øvrige frivillige initiativer. Lokale kommunale aktører og boligforeningerne forventes også fremadrettet at kunne yde sparring og indgå i samarbejde med de studerende i VIADÉM.

8. UDSATTE GRUPPER

Indsats	Udsatte grupper		
Indsatsmål	Større trivsel hos de udsatte beboergrupper		
Succeskriterier for indsatsområdet	Antallet af klagesager reduceres med 30%	Antallet af huslejerykkere reduceres med 50%	Antallet af udsættelser reduceres med 50%
Aktiviteter	Social vicevært		
Aktivitetsmål	Udsatte beboere får hjælp til styring af deres hjemlige forhold	Udsatte beboere med psykisk sygdom og/eller misbrug bliver bragt i kontakt med relevante behandlingstilbud og hjælpeforanstaltninger	Ensomme beboere bliver mere deltagende i aktiviteter og tilbud udenfor hjemmet

Problemkompleks

I Viby Syds fire boligafdelinger er der flere udsatte beboergrupper. Det drejer sig blandt andet om psykisk syge beboere, misbrugere, ensomme ældre og marginaliserede beboere med anden etnisk baggrund end dansk. Fælles for disse grupper er manglende styring med og overblik over egen livssituation samt en vis grad af isolation i forhold til både deres familie, nærområde og det bredere samfund. Der er ofte tale om komplekse livssituationer med en flerhed af problemstillinger omkring både bolig, familieforhold, økonomiske forhold, sundhed m.v. Disse problematikker skaber mistrivsel og forringet livskvalitet for den enkelte men berører også boligområdet. De udsatte grupper kan med deres adfærd og måder at bo på skabe både utryghed og utilfredshed blandt de øvrige beboere. Herudover har det betydning for boligadministrationerne, fordi den individuelle mistrivsel kan resultere i manglende huslejebetalinger, klagesager, grov misligholdelse af lejemålene og i yderste konsekvens udsættelse. Så både for de udsatte beboergrupper, de øvrige beboere og boligforeningerne er der grund til at sætte ind med en særlig indsats målrettet de udsatte grupper i boligområdet.

Mål

Det overordnede mål med indsatsområdet 'Udsatte grupper' er at medvirke til

- Større trivsel hos de udsatte beboergrupper
- Større tilfredshed blandt den brede beboergruppe
- Færre huslejerestancer og udsættelser for boligorganisationen

Succeskriterier ²⁴

- Antallet af klagesager reduceres med 30% over den fireårige periode fra 60 til 42 om året
- Antallet af huslejerykkere reduceres med 50% over den fireårige periode fra 500 om året til 250 om året
- Antallet af udsættelser reduceres med 75% over den fireårige periode fra 8 til 2 om året

Målemetode

Succeskriterierne måles ved hjælp af opgørelser fra de to boligorganisationers administrationer. Begge organisationer foretager allerede løbende registreringer af klagesager, huslejerykker og udsættelser.

Aktiviteter

- Social vicevært

Aktivitet 1: Social vicevært

Problemkompleks

I boligområdesammenhæng er der særligt to centrale problematikker omkring gruppen af udsatte voksne.

Den første problematik vedrører gruppen af psykisk syge og misbrugere, der qua deres problematik har vanskeligt ved at finde ud af at bo. Det kan komme til udtryk ved støj, ballade, uro, rod og manglende rengøring. Det skaber gener for de øvrige beboere, og indimellem også utryghed.

Den anden problematik vedrører gruppen af ensomme ældre og marginaliserede indvandrere, der ofte er svære at nå med de etablerede tilbud og aktiviteter. Konsekvensen er isolerede beboergrupper, der dermed ikke får den hjælp og sociale kontakt de har brug for, hvilket kan være både frustrerende og utrygt for naboer og øvrige beboere at være vidne til.

Baseret på erfaringerne fra blandt andet KAB er hensigten at etablere en social viceværtsfunktion, der ud fra et helhedsorienteret individuelt perspektiv skal yde rådgivning og vejledning målrettet den enkeltes behov, brobygge til det eksisterende støttesystem samt fremme de udsatte gruppers deltagelse i netværkskabende fællesaktiviteter blandt andet i regi af den boligsociale indsats.

Målgruppe

Den samlede målgruppe for aktiviteten består af flere undergrupper, der kan være delvist overlappende:

- Psykisk syge og misbrugere
- Ensomme voksne/ældre, herunder marginaliserede beboere med anden etnisk baggrund end dansk

I forhold til gruppen af psykisk syge og misbrugere vil der blandt andet være fokus på personer med PTSD, som vi erfaringsmæssigt ved, der er nogle af i området – herunder også personer med forældreansvar, hvor der er risiko for, at børnene bliver sekundært traumatiserede. Fokus vil i denne forbindelse være på brobygning til de offentlige tilbud, da det er en behandlingskrævende diagnose.

Gruppen af ensomme voksne består blandt andet af førtidspensionister med begrænset netværk samt ældre (+65 år), der har mistet deres ægtefælle og herefter har isoleret sig og som følge heraf mangler sociale

²⁴ Nulpunktsmålingerne er alle opgjort i september/oktober 2014

relationer og netværk. Gruppen inkluderer ligeledes marginaliserede indvandrere, der enten som relativt nytilkomne eller grundet kulturelle, sproglige og sociale barrierer er isoleret fra det samfund, der omgiver dem.

Det estimeres, at den faktiske målgruppe for indsatsen består af cirka 80 personer.

Mål

Målene på aktivitetsniveau retter sig mod de udsatte beboergrupper, der gør brug af den sociale vicevært, mens der på indsatsniveauet også ses på resultaterne for de øvrige beboere og området mere generelt.

Målene for aktiviteten er som følger:

- Udsatte beboere får hjælp til styring af deres hjemlige forhold (bolig, økonomi, familiære relationer)
- Udsatte beboere med psykisk sygdom og/eller misbrug bliver bragt i kontakt med relevante behandlingstilbud og hjælpeforanstaltninger
- Ensomme beboere bliver mere deltagende i aktiviteter og tilbud udenfor hjemmet

Succeskriterier for det første år

- Den sociale vicevært indleder kortere eller længerevarende støtte- og vejledningsforløb i hjemmene med 20 udsatte beboere
- 75% af de psykisk syge/misbrugere, der opnås kontakt til, brobygges til relevante behandlingstilbud og hjælpeforanstaltninger i kommunen og andre offentlige instanser
- 75% af de beboere, der opnås kontakt til og som har ensomhedsproblemer, bliver aktivt deltagende i aktiviteter og tilbud udenfor hjemmet

Målemetode

Ovenstående succeskriterier måles via den sociale viceværts registreringer af de beboere, han/hun er i kontakt med.

Indhold og praksis

Den sociale viceværts funktion kan deles op i to overordnede dele:

- En opsøgende indsats med fokus på individuel rådgivning og vejledning
- Brobygning til netværksskabende fællesaktiviteter

Den opsøgende indsats:

Den sociale vicevært er kendetegnet ved at være en opsøgende funktion, der tilbyder råd og vejledning i beboernes hjem. På den måde adskiller den sociale vicevært sig fra de øvrige aktiviteter i den boligsociale indsats, idet man her rykker ud i beboernes hjem og skaber kontakten direkte på beboernes hjemmebane. Det opsøgende arbejde tilrettelægges ud fra anvisninger og informationer fra forskellige aktører i området. Det opsøgende arbejde målrettes og struktureres ud fra observationer og henvendelser særligt fra viceværterne i boligafdelingerne og fra kollegaerne i den boligsociale indsats. De forhold den sociale vicevært vil reagere på ved at tage kontakt til de pågældende beboere, er typisk observationer om misrøgt af lejligheder, manglende huslejebetalinger, utryghedsskabende eller generende adfærd, der eventuelt resulterer i naboklager samt observationer omkring ensomhed, isolation og generel mistrivsel.

Den sociale vicevært skal som opsøgende indsats samtidig fungere som et frivilligt tilbud om hjælp til beboerne, og der lægges vægt på, at det netop præsenteres således for beboerne. Den sociale vicevært er en uvildig støttefunktion uden myndighedsansvar og –kompetence. Beboerne skal selv have et ønske om hjælp, hvis den sociale vicevært skal involvere sig. Det betyder konkret, at der er grænser for den sociale viceværts opsøgende aktivitet. Hvis en beboer ikke ønsker hjælp, skal den sociale vicevært ikke opsøge beboeren gentagende gange. I tilrettelæggelsen af det opsøgende arbejde tilstræbes et meget tæt samarbejde med ejendomsfunktionærerne i afdelingerne, der kommer ude i beboernes hjem og derved kan være med til at formidle tilbuddet om hjælp til beboerne og også afsøge beboerens ønske om hjælp.

Den sociale viceværts konkrete opgaver i den opsøgende indsats vil være meget alsidige og brede. Udgangspunktet er, at den sociale vicevært møder beboeren der, hvor beboeren er, og går ind i de problemstillinger, der fylder for den enkelte. Den sociale vicevært anskuer beboerne i et helhedsperspektiv, og der er i udgangspunktet ikke fokus på særlige forhold eller opgaver. Det betyder, at den sociale vicevært både kan komme til at varetage opgaver omkring stabilisering af boligsituation, oprydning og strukturering i hjemmet, kontakt til myndigheder og behandlingsinstitutioner, konfliktmægling både internt i familier og mellem naboer, rådgivning omkring økonomi m.v. I sin varetagelse af alle disse opgaver skal den sociale vicevært ikke nødvendigvis kunne yde støtte omkring alle forholdene. Den sociale vicevært er i vidt omfang en brobygger, der skaber forbindelse mellem beboeren og de relevante hjælpeforanstaltninger. Den sociale vicevært er en person, der har tid til at være sammen med de socialt udsatte beboere og sammen med dem finde ud af deres ønsker og behov og herfra guide dem det rette sted hen. Den sociale vicevært kan og skal ikke løfte hele opgaven selv. Det er særligt vigtigt, at de relevante myndigheder inddrages, når det handler om eksempelvis psykisk syge og personer med misbrug, hvor der er et behandlingsbehov.

Brobygning til netværksskabende aktiviteter:

Ud over at være en opsøgende støttefunktion for de udsatte beboergrupper i deres eget hjem har den sociale vicevært en central funktion i at skabe forbindelse mellem de udsatte beboere og omverdenen – her særligt boligområdet og nærområdet. Som tidligere nævnt hænger den individuelle mistrivsel ofte sammen med manglende netværk. Derfor skal den sociale vicevært i sit arbejde med de udsatte beboergrupper fokusere på at skabe brobygning til tilbud og aktiviteter i boligområdet. Den sociale vicevært er hermed ikke kun en aktivitet, der foregår i beboernes hjem – den foregår også i høj grad ud af beboernes hjem. Ud over at brobygge til etablerede aktiviteter og arrangementer i området kan den sociale vicevært også selv etablere ad hoc aktiviteter som eksempelvis kaffeklubber, madgrupper, gåture m.v. for indsatsens målgrupper. Disse aktiviteter kan også være en måde at komme i kontakt med beboerne på, så den sociale vicevært herved opnår en adgang til målgruppen – altså en rekrutteringskanal, der supplerer den kontaktopbygning til målgruppen, der ligger i samarbejdet med viceværterne.

Den sociale vicevært placeres fysisk sammen med de øvrige ansatte i den boligsociale indsats, men som nævnt med en meget udgående funktion i hele boligområdet. I det omfang den sociale vicevært etablerer egne fællesaktiviteter tilstræbes det, at de så vidt muligt spredes ud på de forskellige samlingssteder i de fire boligafdelinger, så de herved kommer tættest muligt på de personer, de henvender sig til.

Medarbejderressourcer

Der ansættes en social vicevært med 32 timer pr. uge.

Samarbejdsrelationer

Den sociale vicevært har en bred samarbejdsflade. Først og fremmest samarbejder den sociale vicevært tæt med viceværterne i boligafdelingerne med henblik på at skabe viden om og kontakt til de beboere, der har behov for støtte. Viceværterne kommer ud til beboerne og har en god fornemmelse af, hvem og hvor der er særlige udfordringer. Desuden har viceværterne ofte et tillidsfuldt forhold til beboerne, der gør, at de kan skabe en åbning for den sociale vicevært. Herudover er inspektørerne (driftslederen) for afdelingerne en vigtig samarbejdspartner, idet det er her eventuelle klager fra naboer over utryghedsskabende og generende adfærd modtages og behandles, hvilket kan være en anledning for den sociale vicevært til at tage kontakt. Boligorganisationernes huslejeafdelinger er ligeledes en samarbejdspartner, idet de behandler sager om huslejerestancer, hvilket kan være en indikation på en ustabil social situation ved en lejer.

Uden for boligforeningerne er Socialforvaltningen og herunder familiekontoret, Center for Bostøtte og Center for Akut og Opsøgende Indsatser sammen med Lokalpsykiatrien og Center for Misbrug centrale samarbejdspartnere. Det er gennem disse enheder, der kan etableres støtteordninger, behandling samt ydes rådgivning og vejledning i forhold til beboerens situation og henvises til relevante tilbud i kommunen. Den sociale vicevært skal hvor det er relevant – og naturligvis med beboerens samtykke - samarbejde tæt med disse instanser i forhold til at sikre en sammenhængende indsats overfor den enkelte beboer.

Sidst men ikke mindst er alle de øvrige aktiviteter i den boligsociale indsats centrale samarbejdspartnere i forhold til brobygning og integration i lokalsamfundet. Det gælder ikke mindst sundhedsindsatsen og familieindsatsen, hvor der arbejdes med kompetenceudvikling, fællesaktiviteter og netværksdannelse. For de ensomme ældre er det desuden oplagt at brobygge til områdets Seniordaghøjskole, der varetages af Frit Oplysningsforbund med flere forskellige kursustilbud placeret lokalt i området. Viby Syd har desuden en velfungerende idrætsforening med et relativt bredt udsnit af aktiviteter, hvoraf nogle af dem kunne være relevante for dele af målgruppen.

Forankring

Den sociale vicevært er en ny funktion i Viby Syd. Boligorganisationerne har store forhåbninger til indsatsen, og der kan – alt afhængigt af erfaringerne – være basis for at videreføre funktionen i regi af boligorganisationerne. Den primære forankringsstrategi er imidlertid baseret på vidensformidling. Uanset om den sociale vicevært videreføres eller ej, skal den indsigt i de udsatte gruppers udfordringer og behov, der skabes med den sociale vicevært, bruges til at målrette de eksisterende tilbud endnu bedre til denne målgruppe. Det gælder både boligsociale aktiviteter i området samt kommunale tilbud og foranstaltninger. Derfor vil der ved projektets ophør være fokus på at formidle erfaringerne fra det opsøgende og helhedsorienterede arbejde med de udsatte beboergrupper, så de etablerede tilbud og aktiviteter i højere grad kan nå denne målgruppe i fremtiden.

9. IMAGE OG KOMMUNIKATION

Problemkompleks

Viby Syd er kategoriseret som et udsat boligområde og kæmper med et relativt negativt image, hvor udfordringer som arbejdsløshed, kriminalitet og generel utryghed ofte italesættes i medierne og i vis grad også blandt beboerne internt og overskygger mange af de positive ting, som faktisk finder sted i bydelen. Når Viby Syd fremstilles som dårligt boligområde er der derfor i høj grad tale om fremhævning af myter fremfor fakta.

Ifølge en kortlægning af de boligsociale udfordringer i Viby Syd²⁵ forud for nærværende helhedsplan nævner flere interviewpersoner manglende sammenhængskraft og fællesskabsfølelse som en væsentlig udfordring i boligområdet. Dette kan potentielt kobles til myten om det dårlige boligområde, hvor det negative interne image bliver selvforstærkende og dermed medvirkende til, at beboerne ikke i tilstrækkelig grad deltager i bydelens aktiviteter og arrangementer og dermed mødes og nedbryder fordomme på tværs.

Tesen om det manglende beboerengagement understøttes af tidligere beboerundersøgelser²⁶, hvor interviewpersoner peger på det, som de kalder 'fremmedgørelse' i boligområdet: at man som beboer ikke har tilstrækkeligt kendskab til, hvad der foregår i området og ikke gør sin indflydelse gældende via deltagelse i lokale initiativer.

²⁵ Se bilag 1: Viby Syd – kortlægning af boligsociale udfordringer, november 2013, Det Boligsociale Fællessekretariat

²⁶ Beboerundersøgelser for Rosenhøj, Kærslund og Søndervangen, 2008, Det Boligsociale Fællessekretariat
<http://fs-aarhus.dk/publikationer-analyser-1/>

Både kortlægningen og beboerundersøgelserne anbefaler, at der arbejdes videre med både image- og fællesskabsudfordringerne. Der er brug for en indsats, som kan udbrede kendskabet til de mange gode initiativer i Viby Syd og samtidig skabe identifikation og sammenhængskraft i bydelen.

Mål

De overordnede mål med indsatsområdet 'Image og kommunikation' er:

- At medvirke til at boligområdet udvikler et bedre image
- At beboerne har et bredt kendskab til aktivitetstilbuddene i boligområdet.

Succeskriterier for hele indsatsperioden

- 4 positive historier fra Viby Syd formidles årligt i de lokale medier
- 50% af beboerne i Viby Syd tilkendegiver, at de kender til aktivitetstilbuddene i deres boligområde

Image- og kommunikationsmedarbejderen registrerer antallet af nyhedshistorier om Viby Syd bragt i de lokale medier. Beboernes kendskab til boligområdets aktivitetstilbud måles via rundspørge blandt beboerne ved helhedsplanens afslutning.

Aktiviteter

Bydelsportalen www.vibysyd.dk

Aktivitet 1: Bydelsportalen www.vibysyd.dk

Problemkompleks

Som nævnt ovenfor kan der identificeres en udfordring i Viby Syd, som i beboerundersøgelsen kaldes fremmedgørelsen i boligområdet – at mange beboere simpelthen ikke kender deres bydel og generelt orienterer sig meget lidt imod deres umiddelbare omverden. Der kan således være tale om både bevist og ubevist fravalg af områdefællesskabet og de mange muligheder bydelen rummer. Forklaringerne kan være mange, fx sprogbarrierer, udfordringer forbundet med øget digitalisering eller blot generel usikkerhed omkring initiativtagere og tilbud man ikke kender.

Fremmedgørelsen i bydelen har på sigt konsekvenser for både boligområdet og de enkelte beboere. For boligområdet viser det sig fx ved afholdelse af fællesarrangementer. Her oplever arrangørerne generelt, at det er de beboere, der i forvejen kender til områdets fællesarrangementer, som deltager. Der er kun få førstegangsdeltagere og endnu færre nye frivillige, som giver en hånd med. Samme tendens gør sig gældende i forhold til områdets boligsociale indsatser. Det er ofte kendte beboere, som igennem personlig kontakt med fx skole, foreninger eller de boligsociale medarbejdere kobles til de forskellige aktiviteter. Det er derfor også potentielt svært at rekruttere bredt blandt beboere til aktiviteterne under den boligsociale helhedsplan.

For de enkelte beboere kan den manglende tilknytning til Viby Syd betyde, at de bliver blinde overfor de mange lokale aktivitetstilbud og derfor ikke udnytter egne muligheder fuldt ud. Det sociale liv udfoldes ikke nødvendigvis i boligområdet, og måske kender de ikke deres naboer.

Der er en mulig kobling imellem nogle beboers mangel på tilhørsforhold til bydelen og områdets imageudfordring. Til trods for at Viby Syd igennem flere år har været relativt roligt, er der som nævnt tidligere stadig

en tendens til, at området italesættes negativt i de lokale medier, hvilket giver området et dårligt omdømme. Så længe positive historier fra Viby Syd ikke når den lokale presse som modspil, kan den negative omtale have en afsmittende virkning på beboernes egen opfattelse af deres boligområde. Det kan således være svært at føle tilknytning, ejerskab og stolthed over et boligområde, som fremstilles som uopræget og socialt udsat. Hvis Viby Syd skal udvikle sig til et endnu bedre boligområde, er der brug for at adressere imageudfordringen og samtidig øge beboernes identifikation og tilknytning til bydelen. Oplysning og øget viden om bydelen kan ses som en del af løsningen.

Målgruppe

Målgruppen er primært alle 1650 husstande i Viby Syd, som igennem vibysyd.dk får et lokalt medie til nyheder og vidensdeling på tværs af bydelen.

Sekundært henvender borgerportalen sig til potentielt nye beboere, lokale aktører, samarbejdspartnere og medier. Disse kan bruge vibysyd.dk til at ajourføre sig med bydelen, såvel som portalen kan fungere som formidler af deres initiativer og arrangementer til gavn for både dem selv og beboerne i Viby Syd.

Mål

- At vibysyd.dk formidler områdets gode historier
- At vibysyd.dk via information og lokale nyhedshistorier er medvirkende til at øge beboernes kendskab til aktiviteter og muligheder i boligområdet

Succeskriterier (År 1)

- Der formidles minimum 15 lokale nyhedshistorier på vibysyd.dk om måneden
- Trafikken på vibysyd.dk øges med 10% fra de nuværende 1960 månedlige besøg (gennemsnit 2014)
- 4 trykte nyhedsbreve husstandsomdeles på tværs af boligafdelingerne

Image- og kommunikationsmedarbejderen har ansvaret for, at succeskriterierne nås og foretager i den forbindelse også de nødvendige registreringer.

Indhold og praksis

Rapporten "Informationsstrømme – erfaringer fra tre udsatte boligområder i Aarhus" konkluderer, at beboerblade er en vigtig kilde til beboernes info om aktiviteter og tiltag lokalt i boligområdet. Samtidigt viser beboerinterviews fra rapporten, at jo mere lokale nyhederne formidles, jo bedre.²⁷

På den baggrund iværksættes en image- og kommunikationsindsats, der tager afsæt i områdets bydelsportal vibysyd.dk og deraf afledte nyhedsbreve, som fungerer som et husstandsomdelt beboerblad på tværs af områdets boligafdelinger. Vibysyd.dk skal fremadrettet brandes som bydelens digitale kommunikationsplatform og sikre én fælles indgangsvinkel til information og nyheder om boligområdet. Bydelsportalen har tre primære formål:

- At formidle lokale nyheder og fortællinger fra nærområdet
- At markedsføre aktiviteter under den boligsociale indsats
- At fungere som elektronisk vejviser til områdets institutioner, foreninger, aktivitetsudbud mv.

²⁷ Informationsstrømme – erfaringer fra tre udsatte boligområder i Aarhus, Mette Jørgensen og Svante Bram Sørensen, Socialministeriet, 2011.

Vibysyd.dk skal gøre det let for områdets beboere at navigere i de mange tilbud, der findes i bydelen. Tesen er, at et overblik over udbuddet og indhold i de forskellige aktiviteter øger sandsynligheden for beboernes aktive deltagelse i områdets tilbud. Den boligsociale indsats har tidligere haft gode erfaringer med at sammensætte en håndbog for Viby Syd - en slags 'Viby Syd for Dummies', hvor der findes info om alt fra afdelingsbestyrelser, etniske foreninger og dartklub til den lokale biograf og helhedsplansaktiviteter som mødregrupper og 17Plus. Det er oplagt, at image- og kommunikationsmedarbejderes sørger for en elektronisk ajourføring af håndbogen på vibysyd.dk, ligesom det kan overvejes at husstandsomdele en fysisk udgave af håndbogen til samtlige beboere i bydelen.

Konkret ansættes der en image- og kommunikationsmedarbejder 12 timer om ugen, som er ansvarlig for drift og udvikling af bydelsportalen og de trykte nyhedsbreve. Medarbejderen har til opgave at formidle relevante historier og nyheder fra lokalområdet. Det kunne være alt fra beboerportrætter til lokale breaking news, nyheder fra renoveringerne, den lokale skole eller reportager fra fx årets afdelingsmøder, byfest og sommerferieaktiviteter. Image- og kommunikationsmedarbejderen er således en meget synlig person i lokalområdet, som kommunikerer tæt med både beboere, kommunale aktører og medarbejdere i helhedsplanen for at sikre en god og hurtig formidling af de ting der sker i bydelen. Nyhedshistoriernes vinkel spiller altid en vigtig rolle, fx kan en omtale af et beboerarrangeret aktivitet også have form af en anerkendelse af frivilligt arbejde i bydelen. Det er essentielt, at der er bringes historier fra de enkelte boligafdelinger, historier som dog er vedkommende for alle beboere i Viby Syd, så bydelsportalen kan virke medierende i forhold til øget sammenhængskraft imellem de enkelte afdelinger.

Image- og kommunikationsmedarbejderen har en særlig understøttende funktion i forhold til markedsføring og formidling af historier og nyheder knyttet til de øvrige indsatser og aktiviteter i den boligsociale helhedsplan. Bydelsportalen og nyhedsbrevene kan fungere som rekrutteringsplatform for aktiviteter og arrangementer under helhedsplanen. Vibysyd.dk giver desuden de enkelte medarbejdere mulighed for at kommunikere direkte med beboerne, hvor de kan informere og give opdateringer om de mange tiltag, der er sat i værk for at løfte boligområdet som helhed.

Image- og kommunikationsmedarbejderen er ikke ene om at synliggøre de gode historier fra bydelen. Der skal arbejdes på at rekruttere beboere, som har både lyst og evnen til at bidrage med historier til bydelsportalen. Det er image- og kommunikationsmedarbejderens opgave at klæde de frivillige skribenter på til opgaven via små borgerjournalistkurser, ligesom der kan gives sparring på konkrete nyhedshistorier. Områdets unge, skal ligeledes inddrages i bydelsportalens arbejde. Det giver mening også at bringe stof på vibysyd.dk, som de unge kan relatere til. I den forbindelse ønsker vibysyd.dk at indgå et samarbejde med Søndervangskolen om uddannelse af en gruppe unge reportere. Idéen er, at en skoleklasse på 7.-9. klassetrinnet som et led i deres danskundervisning indgår i et kursusforløb, hvor image- og kommunikationsmedarbejderen sammen med klassens dansklærer lærer eleverne at skrive nyheder, portrætter og reportager. Der arbejdes også med fx respekt for kilders udtalelser, nyhedskriterier, spørgeteknik og sproglig tone. Elevernes færdige historier bringes på borgerportalen.

Hvis nogle af de unge er særlige talentfulde, skal det være muligt at ansætte dem som fritidsjobbere på vibysyd.dk. En opgave kunne være nyhedsopdateringer fra bydelsportalen på sociale medier som Facebook, Twitter og Instagram. Fælles for alle boligområdets nyuddannede borgerjournalister er, at selve kurset kan give dem nogle specifikke kundskaber om journalistik og skriftlig dansk. For den enkelte, kan kurset også

bidrage til refleksioner omkring hvordan deres boligområde fremstilles i medierne, og hvordan de som borgerjournalister kan bidrage til en nuancering af dette igennem deres egne fortællinger.

Organisatorisk nedsættes der en driftsgruppe for bydelsportalen, hvor image- og kommunikationsmedarbejderen sidder for bordenden. Driftsgruppen består foruden formanden af repræsentanter fra de to boligorganisationer og afdelingsbestyrelser samt frivillige borgerjournalister og en medarbejder fra helhedsplanen. Driftsgruppen udvikler i samarbejde en kommunikationsstrategi, hvor også retningslinjer for håndtering af historier, som potentielt set kan sætte negativt fokus på boligområdet. Derudover har driftsgruppen til opgave at sammensætte de fire årlige nyhedsbreve, som skal husstandsomdeles til alle beboere i Viby Syd.

Nyhedsbrevene består primært af udvalgte historier fra vibysyd.dk, kombineret med billedreportager fra afholdte arrangementer og foramtaler af kommende aktiviteter og arrangementer der sker i bydelen. Nyhedsbrevene udgives på tværs af boligafdelingerne og husstandsomdeles, så relevant information om liv i bydelen også når de beboere, som ikke umiddelbart selv er opsøgende eller benytter bydelsportalen som nyhedskanal. For både vibysyd.dk og nyhedsbrevene gælder det, at historierne holdes korte og enkelte. Der bruges mange billeder, da billeder er meningsgivende uanset eventuelle alder og sprog.

I sidste ende, skal bydelsportalen og nyhedsbrevene gerne medvirke til, at beboere føler sig velinformeret om de aktiviteter og tilbud der findes i deres nærområde og i højere grad er stolte og føler et ejerskab over bydelen Viby Syd.

Medarbejderressourcer

Der ansættes som nævnt ovenfor en image- og kommunikationsmedarbejder 12 timer om ugen som tovholder på bydelsportalen vibysyd.dk med ansvar for drift, vedligehold og udvikling af webportalen såvel som det trykte nyhedsbrev. Medarbejderen skal i høj grad have fingeren på pulsen i Viby Syd og formidle historier fra helhedsplansaktiviteter såvel som de fysiske renoveringer, afdelingsmøder og områdearrangementer. Medarbejderen har desuden ansvaret for at spotte og undervise nye borgerjournalister, som kan bidrage til portalens aktivitetsniveau.

Samarbejdsrelationer

Bydelsportalen drives i tæt samarbejde med helhedsplanens ansatte, da bydelsportalen er en vigtig formidler af helhedsplanens aktiviteter, så både de gode historier og den generelle information om indsatserne når det brede udsnit af beboerne. Det samme gør sig gældende for boligforeningernes administrationer, afdelingsbestyrelserne, områdets frivillige foreninger, kommunale samarbejdspartnere samt den fysiske helhedsplan og renoveringer i Rosenhøj og Søndervangen. Fælles for alle aktører er, at de har en interesse i at kommunikere med beboerne om ting der foregår i lokalområde og kan have betydning for de enkelte husstande. De forskellige aktører kan tippe image- og kommunikationsmedarbejderen om mulige historier, men også selv bidrage aktivt med materiale til portalen.

Der er mulighed for at etablere et områdenetværk med byens øvrige bydelsportaler, hvor man på tværs kan arbejde på at synliggøre og brande de lokale borgerportaler som den vigtigste fælles kommunikations- og informationsplatform i de respektive boligområder.

Forankring

Image- og kommunikationsindsatsen søges forankret i boligorganisationerne. På sigt er erfaringerne fra vibysyd.dk som tværgående kommunikationsredskab forhåbentlig så gode, at boligorganisationerne i fællesskab vil finansiere driften af portalen fremadrettet. Det forudsættes, at der i helhedsplansperioden uddannes frivillige borgerjournalister, som også fremadrettet kan bidrage med størstedelen af nyhedshistorierne på vibysyd.dk.

10. ORGANISERING OG EVALUERING

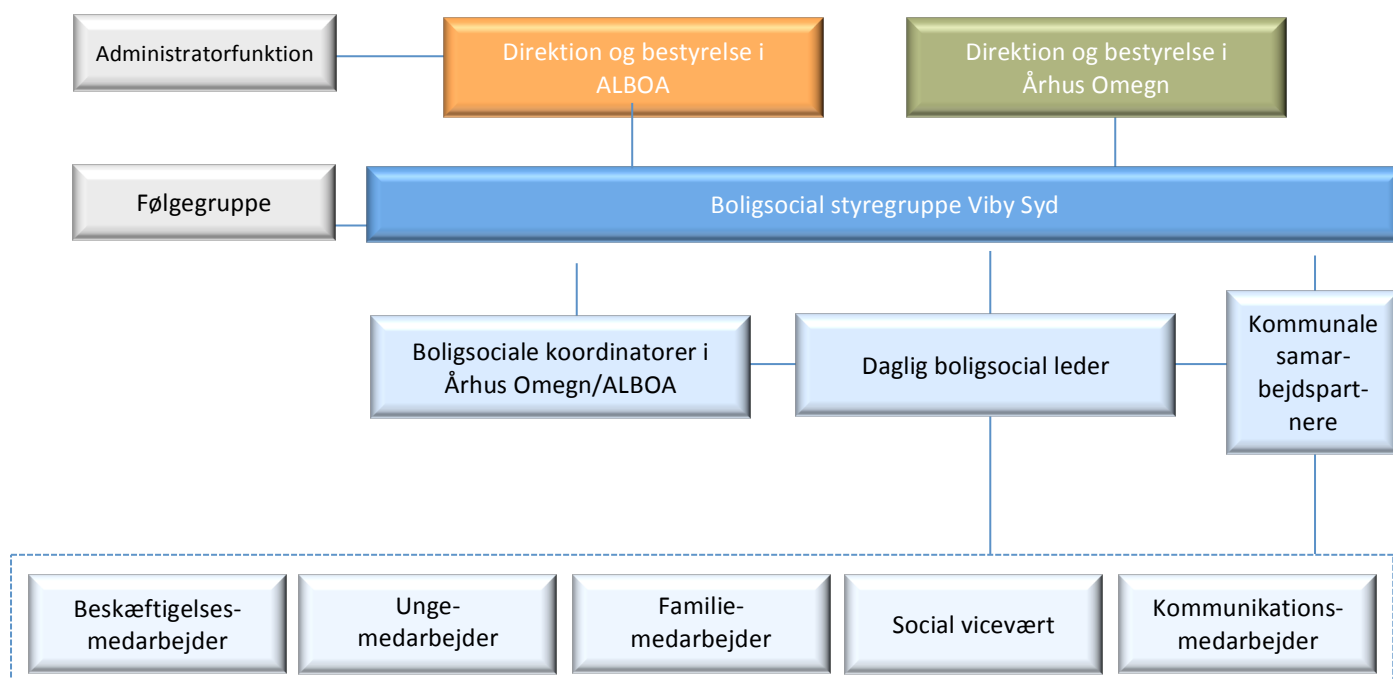
ORGANISATION

Ledelserne i ALBOA og Århus Omegn er øverste ansvarlige for den boligsociale indsats. Administrationen af planen placeres ved ALBOA. Til at sikre fremdrift i den boligsociale indsats samt koordinering og samarbejde omkring aktiviteterne etableres en boligsocial styregruppe, der mødes fire gange årligt. Den daglige leder af den boligsociale indsats er formand for den boligsociale styregruppe og hermed ansvarlig for mødeindkaldelse, dagsordener, mødeledelse og referater. Styregruppens medlemmer er en repræsentant fra Søndervangskolen, Fritids- og ungdomsskole området (FU), Sundhedsplejen, Beskæftigelsesforvaltningen, daginstitutionerne samt de to boligsociale koordinators (ALBOA og Århus Omegn) og lederen af helhedsplanen. D.v.s. de parter som bidrager med medarbejdere direkte i planen.

To gange årligt mødes repræsentanter fra alle aktører i området i den såkaldte følgegruppe til et halvdagsmøde. Formålet med dagen er, at følge op på mål og milepæle i planen samt drøfte evt. indsatsområder/temaer for at sikre udvikling, lokal forankring og ejerskab. I følgegruppen deltager bl.a. repræsentanter fra afdelingsbestyrelserne, Det Boligsociale Fællessekretariat, kommunale forvaltninger og lokale foreninger. Styregruppen sørger for, at de input, der kommer fra følgegruppen, tages op i styregruppen.

Den daglige drift af den boligsociale indsats varetages af den boligsociale leder samt de fem ansatte medarbejdere, der i tæt samarbejde med samarbejdspartnerne, herunder særligt Aarhus Kommune er ansvarlige for gennemførelsen af de planlagte aktiviteter. Den boligsociale leder varetager den daglige personaleledelse af og faglige sparring med de boligsociale medarbejdere, ligesom lederen er ansvarlig for den overordnede koordinering af planens indsatser. Herudover har den boligsociale leder en central funktion som indgang for nye samarbejdspartnere og –projekter i området, og også som proaktiv udvikler af nye tiltag og samarbejdsrelationer, der kan være med til at understøtte en positiv udvikling i Viby Syd.

Figur 10: Organisationsdiagram

Den daglige ledelse af og sparring med den boligsociale leder varetages af Århus Omegns og ALBOA's boligsociale koordinatører. Den formelle personaleledelse af den daglige leder og medarbejderne i den boligsociale indsats placeres ved souschefen i ALBOA, idet ALBOA varetager administrationen af den samlede boligsociale indsats. Oversigt over medarbejdere samt arbejdsopgaver fremgår af bilag 4.

Den boligsociale indsats og de fysiske faciliteter

De boligsociale medarbejdere og den boligsociale leder får indtil videre fast base i Nabohuset, Rosenhøj 29. Når det nye Medborgerhus, der planlægges opført i tilknytning til Søndervangsskolen, står færdigt i 2017/2018 flytter de boligsocialt ansatte op i Medborgerhuset, der herefter udgør den faste base for den boligsociale indsats.

Nabohuset og senere Medborgerhusets funktion som fast base for den boligsociale indsats betyder, at medarbejderne har kontorplads i disse faciliteter, ligesom disse danner ramme om flere af de boligsociale aktiviteter. Herudover vil medarbejderne have udadgående funktioner og aktiviteter i hele området, ikke mindst i Kvarterhuset i Søndervangen, når det står færdigt i 2016. Det er en ambition, at den boligsociale indsats skal ud at virke i hele Viby Syd til gavn for alle beboere i området. I og med at Viby Syd er et stort geografisk område delt af flere store veje, der begrænser bevægelsen mellem afdelingerne, er der behov for at sprede aktiviteterne i hele området i det omfang, de fysiske rammer tillader det.

Når Medborgerhuset og Kvartershuset er opført, drives de hver i sær uden for helhedsplanen af henholdsvis Århus Omegn²⁸ og ALBOA. Det betyder, at de to organisationer for egne midler ansætter driftspersonale til at stå for den daglige drift og vedligehold af de fysiske faciliteter.

Der vil imidlertid være et tæt samspil mellem de to huse og den boligsociale indsats. Kvartershuset og Medborgerhuset bliver centrale samlingssteder for både beboere og aktiviteter. Her kan den boligsociale indsats skabe kontakt til beboerne, synlighed omkring de boligsociale aktiviteter samt brobygge til og samarbejde med andre lokale aktiviteter. Samtidig er den boligsociale helhedsplan også et vigtigt element i opbygningen af de nye huse. Med placeringen af de boligsociale medarbejdere og planens aktiviteter i husene genereres der ekstra liv og trafik i Kvartershuset og Medborgerhuset. Dette er afgørende for udviklingen af disse som lokale kraftcentre, der mange år frem kan fungere som levende aktivitets- og samlingssteder i Viby Syd.

Realiseringen af det store potentiale i samspillet mellem huse, boligsocial indsats og øvrige beboeraktiviteter fordrer en overordnet koordinering og samtænkning. Der er behov for en samlende og tværgående person, der kan skabe sammenhæng mellem aktiviteter og huse, da disse drives af hver sin boligorganisation. Denne funktion varetages af den boligsociale leder i naturlig forlængelse af ledelsen og koordineringen af aktiviteterne under den boligsociale indsats.

For et samlet overblik over samspillet mellem den boligsociale indsats og områdets fysiske faciliteter henvises til bilag 3.

Evaluering

Målopfyldelse

Implementeringen af den boligsociale helhedsplan vurderes løbende gennem hele planen ved at målopfyldelsen i helhedsplanens aktiviteter følges tæt. Dette sker med udgangspunkt i målopfyldesskemaerne i Landsbyggefondens driftsstøttesystem. Den årlige kritiske gennemgang af målopfyldelsen sikrer, at helhedsplanen arbejder med de rette aktiviteter, at disse aktiviteter har de rette succeskriterier og at succeskriterierne for aktiviteterne fortløbende er både ambitiøse og realistiske. Eventuelle udfordringer med implementeringen af planen og dermed med målopfyldelsen løftes i den boligsociale helhedsplans styregruppe.

Evaluering

Landsdækkende erfaringer fra SFI og Rambølls evalueringer af det boligsociale arbejde viser, at feltet er så komplekst at det ikke er realistisk, med de ressourcer der er til rådighed, at lave lokale effektmålinger. Samtidig viser erfaringerne fra Aarhus, at samarbejdet mellem parterne i helhedsplanen, er den vigtigste forudsætning for en boligsocial helhedsplans succes. I evalueringen af den boligsociale helhedsplan i Viby Syd er fokus derfor på samarbejdsrelationerne mellem de parter, der er medfinansierende omkring helhedsplanen. Formålet er at sikre bedst mulige forudsætninger for kvalitet i det boligsociale arbejde. I det ligger også, at det boligsociale felt er et rum for fælles udvikling af kommunal og boligsocial praksis med udgangspunkt i beboerne og lokalområdet. Det forudsætter, at styregruppen er en velfungerende organisatorisk ramme for sparring omkring den stadige udvikling af helhedsplanens indsatser. Samt at dette hviler på en

²⁸ I samarbejde med Aarhus Kommune

fælles forståelse for målet med samarbejdet omkring indsatserne i boligområdet. Procesevalueringen er den evalueringstilgang, der er bedst egnet til formålet, da den er et udviklingsværktøj, der er fremadskudende og forsøger at sandsynliggøre, om planlagte aktiviteter og metoder kan forventes at nå de mål, der er sat.

For at sikre at evalueringsarbejdet genererer en positiv udvikling i samarbejdet gennemføres der to procesevalueringer, en nulpunktsmåling i efteråret 2015 og en midtvejsevaluering medio 2017. Begge evalueringer har fokus på samarbejdet mellem de parter, der er medfinansierende i helhedsplanen og dermed sidder i helhedsplanens styregruppe. De kommer begge til at rumme en vurdering af samarbejdet og organiseringen i styregruppen samt en række udviklingspunkter for samarbejdet, formuleret af parterne selv. Disse udviklingspunkter forankres i styregruppen for den nye helhedsplan, så selve samarbejdet om helhedsplanen kontinuerligt er et fokuspunkt i styregruppen. Når samarbejdspartnerne på denne måde i fællesskab sætter mål for samarbejdet giver det en større grad af ejerskab og de bedste forudsætninger for at positive hensigter finder vej til praksis.

Procesevalueringen i efteråret 2015 kommer til at fungere som en nulpunktsmåling af samarbejdet i helhedsplanen. Midtvejs gennem helhedsplanen, medio 2017, foretages en tilsvarende procesevaluering samt en vurdering af status på de udpegede udviklingspunkter. Midtvejsevalueringen vil, som nulpunktsmålingen, munde ud i en række anbefalede udviklingspunkter som overleveres til styregruppen for den boligsociale helhedsplan.

Begge evalueringer gennemføres i samarbejde mellem den boligsociale helhedsplan og Det Boligsociale Fællessekretariat og fokuserer på hæmmende og fremmende faktorer i implementeringen af helhedsplanen på det organisatoriske plan. Det betyder, at respondenterne i begge tilfælde er de medarbejdere og ledere fra henholdsvis helhedsplanen, boligorganisationen og kommunen, der sidder i styregruppen for den boligsociale helhedsplan. Derudover vil begge evalueringer inddrage de siddende afdelingsbestyrelsesformænd i Viby Syds fire afdelinger. I den foregående helhedsplan havde de plads i styregruppen, mens de i den indeværende sidder i en følgegruppe.

